

REVISTA BIBLIOTECILOR

F. TÎMBULEA
BIBLIOTECA

8 • 1968

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

* 550016095 *

BIBLIOTECILOR

S
U
M
A
R

	<u>Pag.</u>
Ștefan GRUIA: Încredere neșărmurită în politica partidului	451
Eugen PLEȘCA: O rețea încheată — bibliotecile publice din județ	452
Em. DROB și N. STRATONE: Bibliotecar și sociolog (III)	455
Aron GRÜNBERG: Controlul activității bibliotecilor. Scheme și metode de control și analiză a bibliotecilor comunale	460
M.: Ediții cartonate și prelucrate pentru biblioteci	471
E. M.: Un centenar	471
Cronică	472

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

Arnold HUTTMANN și Pavel BINDER: Filip Moldoveanu, primul tipograf român	473
--	-----

EX LIBRIS

Nicolae VĂTĂMANU: Ex libris-urile doctorului Nicolae Igna	476
---	-----

★

Emil MANU: Tudor Argezei și lumea cărților	479
--	-----

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Valeriu MOLDOVEANU: Tradiție și inovație în Biblioteca Națională a Austriei	480
---	-----

PROFILURI

Vasile NETEA: Simeon Bărnăușiu. 160 de ani de la naștere	486
Elena PIRU: Însemnări pe marginea unei arhive „C. Negruzzi”. 100 de ani de la moartea scriitorului	489

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

- Buletinul bibliotecilor din județul Buzău; Aleman, Viorica. Ghidul manifestărilor internaționale științifice, tehnice, economice; Ma-lugani, Maria Dolores. La Biblioteca en la educación agrícola superior; Corbett, Edmund V. An Introduction to Librarian-ship 491

S

U

FIȘIER

- Campus, Eliza. Mica Înțelegere; Călători străini despre Țările Ro-mâne; Cucu, Vasile și Iancu, Dorin. Laponii; Arghezi, Tudor. Scrieri. Vol. 18; Ivasiuc, Al. Interval 494

M

A

- Premiile Uniunii scriitorilor 499

R

CONSULTAȚII

- Maria SENCIUC și A. CORVĂTESCU: Clasificarea zecimală și orga-nizarea catalogului sistematic (VIII) 502

- Vasile RADO: Sfaturi privind amenajarea interioară a bibliotecilor . . 507

cop. III: Ecouri

← *Desen de Theodor Bogoi.*

REDAȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5 — 7, sectorul 1,
București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

ÎNCREDERE NEȚĂRMURITĂ ÎN POLITICA PARTIDULUI

Fila istoriei, întoarsă de mîinile poporului înarmat în ziua de neuitat de 23 August 1944, a încheiat pentru totdeauna perioada anilor întunecați ai servituiții și împilării jugului fascist și a deschis o nouă eră, năegalată în istoria poporului nostru. August de acum aproape un sfert de veac, cînd poporul român, condus de partidul său comunist, și-a luat soarta în propriile sale mîini, a marcat începutul erei libertății sociale și naționale — era marilor transformări revoluționare spre culmile socialismului victorios; era libertății și demnității umane, a împlinirii idealurilor seculare ale lichidării exploatării omului de către om, ale independenței și suveranității naționale, ale creșterii necontenite a bogățiilor materiale și spirituale ale patriei, dobîndită pe calea pe care poporul român și-a ales-o din propria sa voință, identificînd aspirațiile sale cu acelea ale inspiratorului și organizatorului victoriilor sale — Partidul Comunist Român.

Marea sărbătoare a prilejuit în fiecare an trecerea în revistă a drumului străbătut, bilanțul victoriilor obținute, manifestări însuflețite de dragoste și recunoștință față de partid. Dar, niciodată ca în acest an, aniversarea Eliberării nu a fost însoțită de manifestări mai fierbinți, de hotărîrea și mai fermă de a lupta

și a munci pentru traducerea în viață a politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Documentele de partid și de stat de importanță excepțională apărute în aceste zile — Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea populației din Capitală. Declarația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România cu privire la principiile de bază ale politicii externe a României, cuvîntările conducătorilor de partid și de stat rostite cu ocazia vizitelor făcute în mai multe județe ale țării — au fost audiate, citite de milioane de oameni ai muncii, prilejuind pretutindeni în țară adunări însuflețite, la care muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, și-au manifestat adeziunea deplină față de politica partidului și statului nostru. În aceste documente, pătrunse de spiritul responsabilității față de interesele fundamentale ale națiunii române și ale cauzei socialismului în lume, sînt reafirmate principiile marxist-leniniste care călăuzesc și pe care le promovează partidul și guvernul nostru în politica internă și în relațiile internaționale ale României.

Așa cum subliniază cu tărie aceste documente și cum mărturisesc filele istoriei ce-

lor 24 de ani de viață liberă, România situează în centrul politicii sale externe relațiile de prietenie și alianță frățescă cu toate țările socialiste, grija permanentă pentru dezvoltarea colaborării multilaterale, tovărășești cu toate statele sistemului socialist, de care ne unesc comunitatea orânduirii sociale, țelurile și idealurile revoluționare comune. În momente de grea încercare pentru poporul frate cehoslovac, partidul și guvernul nostru, exprimând sentimentele poporului român de caldă prietenie și deplină solidaritate internaționalistă față de comuniștii din Cehoslovacia, față de popoarele ceh și slovac, au reafirmat cu tărie politica profund internaționalistă a țării noastre, grija pentru întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste internaționale. Luptând pentru promovarea unor relații bazate pe respectarea independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, întrajutorării tovărășești, conducerea partidului și statului nostru a militat și militează neobosit pentru soluționarea constructivă, pe calea tratativelor, a crizei ivite. În aceste zile, s-a manifestat în mod impresionant unitatea întregului nostru popor în ju-

rul partidului, a Comitetului său Central. Manifestările unității indisolubile între partid, guvern și popor reprezintă chezașia înfăptuirii idealurilor noastre comuniste, a apărării și dezvoltării cuceririlor noastre revoluționare, a ridicării patriei pe noi culmi ale civilizației socialiste.

Bibliotecile de pe întreg cuprinsul țării au îndeplinit și îndeplinesc cu cinste funcția lor de propagator al cuvântului partidului. Mii și mii de cititori iau cunoștință, prin intermediul presei și al publicațiilor difuzate prin biblioteci, de politica înțeleaptă a partidului și statului nostru, fiind informați cu competență asupra situației internaționale. Propagatori ai culturii socialiste, bibliotecarii consideră că cea mai înaltă îndatorire patriotică a lor este aceea de a susține efortul constructiv al întregului popor, antrenat în realizarea obiectivelor și sarcinilor mărețe stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, prin asigurarea informației, documentării și propagandei literaturii pentru toate ramurile activității sociale, în slujba realizării idealurilor noastre comuniste.

Ștefan GRUIA

O rețea închegată — bibliotecile publice din județ

Deși timpul scurs de la aplicarea noii formule organizatorice funcționale a comitetelor județene de cultură și artă este scurt, totuși se poate vorbi de prezența unui reviriment în activitatea acestora. Legătura directă a comitetelor cu unitățile culturale din orașe și din comune, ca și realizarea unui cadru propice fructificării inițiativelor valoroase, a tradițiilor și experienței acumulate pe plan local permit conturarea unui stil de muncă operativ și eficace. Una din primele măsuri luate de Comitetul de cultură și artă al județului Suceava este mutarea într-un nou local a Bibliotecii municipale (un deziderat de ani de zile al acestei unități) și a Bibliotecii orașenești din Câmpulung-Moldovenesc.

Să nu uităm esențialul —

localul bibliotecii

și calificarea bibliotecarului

În condițiile noilor comune, bibliotecile comunale vor avea de făcut față unor sarcini sporite: un fond de carte mai mare, care solicită un spațiu corespunzător de așezare, numărul sporit al populației din unitatea administrativ-teritorială în cadrul căreia este amplasată, un număr mai mare de filiale. În atari condiții, problema localului se pune cu mare acuitate. Rolul sporit ce i se conferă bibliotecii în viața culturală a comunei impune crearea unor condiții civilizate de funcționare a acesteia. Fără acces liber la raft, fără sală de lectură, fără un spațiu afectat micilor cititori, fără depozit, biblioteca comunală se va situa sub nivelul cerințelor locuitorilor comunei. Comitetul de cultură și artă al județului Suceava a și întreprins o acțiune pentru amenajarea și dotarea, conform noilor cerințe, a câtorva biblioteci comunale. Avem convingerea că exemplul acestor biblioteci va stimula consiliile comunale din județ în asigurarea condițiilor optime de funcționare și pentru bibliotecile din localitățile lor. O problemă care ne preocupă, și de a cărei importanță sîntem pe deplin convingși, este mai buna profilare a fondurilor de cărți. Fondul bibliotecii comunale trebuie să fie astfel profilat încît să corespundă exigențelor actuale, specifice vieții culturale din mediul rural. El trebuie să permită bibliotecii o integrare organică, firească, în munca cultural-educativă multilaterală ce se desfășoară în fiecare comună sub coordonarea căminului cultural.

Cea mai importantă și cea mai gravă problemă, după părerea mea, rămîne aceea a cadrelor de bibliotecari. Față de exigențele superioare ale vieții culturale din comună, prezența bibliotecarului ca simplu salariat, pasager în instituția respectivă, de care se simte legat foarte puțin, este de-a dreptul anacronică. Mi se pare actuală și stringentă totodată clarificarea unor obligații și drepturi privind această profesiune, căci este o profesiune. Văd în bibliotecar un activist cultural temeinic pregătit, salarizat în virtutea unei calificări corespunzătoare, dedicat profesiei

și stimulat de certitudinea obținerii unor grade și sporuri de salariu, conform vechimii, calificării și aportului în munca socială. În cuprinsul județului avem cadre devotate acestor munci, oameni cu experiență, cu pregătire corespunzătoare. De aceea exigențele noastre vor fi și mai mari în selectarea bibliotecarilor care vor rămîne în bibliotecile comunale. Legată de aceasta, rămîne deschisă mult discutată problemă a perfecționării profesionale. Cred că nu mai poate fi amînată realizarea unui sistem de formare și calificare a bibliotecarilor, la nivel central și județean, asemănător celui existent în învățămînt: cursuri fără frecvență cu o durată care să permită însușirea cunoștințelor de specialitate, cursuri de perfecționare profesională, la diferite nivele, a căror frecventare să permită participarea la examene de grad.

Dar această continuă perfecționare profesională este legată și de un alt factor a cărui importanță se pare că este în pericol să fie dată uitării.

În grija cui rămîne bibliotecarul comună?

Transformarea Bibliotecii regionale Suceava în bibliotecă municipală și a celor raionale în orașenești, cu funcția principală de a asigura satisfacerea cerințelor de lectură și de informare ale populației din localitățile respective, are fără îndoială multiple avantaje. Să nu uităm că pînă nu demult această funcție era neglijată în favoarea aceleia de îndrumare metodică. Totuși, bibliotecile publice din județ alcătuiesc o rețea, bibliotecile comunale au nevoie de îndrumare metodică, deci trebuie să se clarifice care sînt raporturile între biblioteca municipală și bibliotecile din mediul rural. Greșelile trecutului nu trebuie să ne determine să renunțăm și la ceea ce a fost bun. Pentru orice comitet județean de cultură și artă cred că este evident faptul că inspectorul cu probleme de bibliotecă nu poate face față solicitărilor bibliotecilor comunale. Mă gîndesc, de exemplu, la cazul județului nostru unde este imposibil să crezi că un astfel de inspector se va putea ocupa temeinic de cele o sută de biblioteci comunale și de filialele lor, destul de numeroase.

Se preconizează, în viitor, realizarea unei pregătiri mai temcinice a bibliotecarilor comunali, dar aceasta nu poate exclude necesitatea păstrării unor relații strînse a unităților din mediul rural cu biblioteca cea mai mare din județ, respectiv biblioteca municipală. Ținerea la curent cu ceea ce este nou în specialitate, elaborarea instrumentelor colective de informare, a cataloagelor colective, elaborarea unor bibliografii, pe diferite teme, generalizarea experienței bune a diferitelor biblioteci, acordarea unor consultații legate de rezolvarea operativă a unor probleme ivite în activitatea bibliotecii comunale sau a filialelor acesteia, coordonarea împrumutului interbibliotecar, asistența de specialitate în completarea colecțiilor sînt sarcini care-l depășesc și nici nu pot intra în atribuțiile inspectorului cu probleme de bibliotecă. Considerăm că s-a greșit cînd metodistul a fost transformat, de fapt, în om Țla toate, un fel de inspector specialist în multe probleme dar în nici una așa cum trebuie, dar aceasta nu ne îndreptățește să-l transformăm acum pe inspector (și este doar unul pe un județ) într-un specialist omnipotent în toate problemele de biblioteconomie. Cred că trebuie să reflectăm cu mai mult simț de răspundere și să așezăm lucrurile pe făgașul lor normal.

O problemă mereu actuală și nerezolvată — filialele

Despre filiale s-a discutat mult și după cum ne arată realitatea nu am reușit să ajungem la soluția cea mai bună. Dacă lucrurile au fost amîinate pînă acum, în noile condiții, cînd o comună cuprinde un număr de sate mai mare decît în trecut, iar unele din ele se află la mare distanță de centru, este momentul să căutăm și să aplicăm soluția cea mai bună. Cunoaștem cu toții cum au funcționat filialele (lipsă de local, dezinteresul bibliotecarilor cu muncă obștească, fondul de cărți insuficient și depășit, imposibilitatea bibliotecarului communal de a cuprinde și activitatea acestor filiale) și ce rezultate reale a avut activitatea lor. Cu atît mai mult, nu văd acum o îmbunătățire a activității lor, unii din factorii care au contribuit la proasta lor funcționare amplificîndu-se. Cred că a sosit timpul să studiem și noi experiența bibliotecilor din alte țări și poate vom găsi o soluție rezonabilă a acestei probleme. Mă refer la dotarea bibliotecii municipale și chiar orășenești cu cîteva bibliobuze care să deservească satele în care, pînă acum, erau biblioteci filiale. Care ar fi

avantajele? Un bibliobuz ar putea descrie, în funcție de amplasarea localităților, aproximativ 30—40 de mii de locuitori, ceea ce, în condițiile județului nostru, ar reprezenta aproximativ 40 de sate. Fondul de carte pe care l-ar oferi ar fi mult mai variat ca număr de titluri decît cel de care dispune o bibliotecă sătească și totodată mult redus față de fondurile, luate la un loc, ale celor 40 de biblioteci sătești pe care le-ar putea înlocui. Deci s-ar reduce considerabil cheltuielile de întreținere și de transport ale micilor fonduri răspîndite pe cuprinsul întregului județ. Deservirea cu ajutorul bibliobuzului ar intensifica considerabil circulația cărții, alese, în atari condiții, cu grijă și oferită cititorilor de către un cadru calificat. Stabilirea și respectarea riguroasă a unui program de vizitare a satelor prevăzute în itinerar, ca și deservirea exemplară ar crea locuitorilor acestor așezări deprinderea de a se folosi de serviciile bibliobuzului ca de ale oricărei biblioteci.

Avantajele enumerate pledează în favoarea introducerii unui asemenea sistem care, în nici un caz, nu ar știrbi buna funcționare, existența bibliotecilor comunale ci dimpotrivă. Bibliotecarul communal ar avea mai mult timp să se ocupe de activitatea de propagandă a cărții în centrul de comună, să ridice această bibliotecă comunală la nivelul unei veritabile instituții de cultură. Cheltuielile de achiziționare și de întreținere a acestor bibliobuze se vor amortiza în scurt timp (să ne gîndim cît costă întreținerea filialelor) și, să nu uităm de fapt esențialul, fondul de carte de care dispun aceste bibliobuze va sluji cu adevărat țelurilor muncii culturale de masă.

★

Drumul pe care au pornit comunele noastre, unități economico-administrative puternice, cu o viață culturală în adevăratul înțeles al cuvîntului, antrenează și bibliotecile într-un proces de reprofilare a funcțiilor lor: de la simpla obligație de a împrumuta cărți, la transformarea lor într-un factor de bază al progresului permanent, meru mai pretențios, al educației. Biblioteca va trebui să se adreseze deopotrivă tuturor categoriilor de cititori din cadrul comunei, să le dezvolte copiilor și tinerilor gustul pentru lectură și informare independentă, să propage competent cunoștințele cultural-științifice, profesionale fără de care acțiunile educativ-instructive desfășurate pe cale orală vor fi lipsite de teame.

Eugen PLEȘCA
președinte al Comitetului de cultură și
artă al județului Suceava

Acheta prin chestionar

Conceperea unei anchete sociologice prin chestionar pune cercetătorului două grupe mari de probleme. Prima grupă o reprezintă problemele privitoare la populație și la gradul de cuprindere al acesteia în cercetare. Definirea, precizarea populației care trebuie avută în vedere este în funcție de tema abordată (de aria acesteia) și constituie o sarcină deosebit de dificilă uneori.

În cazul cercetării activității bibliotecare, problema definirii populației are două aspecte principale. Ea este mai ușor de rezolvat atunci când tema de cercetare are în vedere pe cititorii bibliotecii. În asemenea cazuri, precizia poate avea un caracter maxim dacă se uzează corect de cadrele*) specifice acestei activități, respectiv de fișele de cititor și de registrele de evidență. Precizia delimitării populației care urmează a fi investigată scade însă simțitor atunci când tema include și pe necititori sau exclusiv pe ei (în scopul depistării căilor și mijloacelor de atragere a noi contingente de cititori). Asemenea cercetări necesită folosirea unor cadre din afara activității bibliotecare.

Trebuie reținut de asemenea faptul că problema delimitării populației ce urmează a fi cercetată presupune, indiferent de temă, cunoașterea cu maximum de precizie posibilă a granițelor teritoriului în care își desfășoară activitatea biblioteca pe care o deservește cel ce efectuează cercetarea. Numărul gospodăriilor, al familiilor și al persoanelor apte pentru lectură precum și teritoriul constituie coordonatele fundamentale a căror precizare asigură unei cercetări, de la început, o valoare științifică certă. Dacă nu avem aceste coordonate sau nu sînt siguri de precizia lor, de concordanța datelor de care dispunem cu situația reală, nu vom putea garanta valoarea gnoseologică a cercetării. Nu-i vorba

de o siguranță absolută, ci de una relativă, deoarece situațiile surprinse într-un cadru sau altul redau stări de fapt momentane (la o anumită dată). Și cum un moment din viață nu-i identic cu altul, tot așa situațiile surprinse de un cadru diferă în timp. Cercetătorul are datoria să se orienteze după situația ultimă, iar în cazul cînd aceasta este prea veche, el va cere sau va aduce singur la zi (dacă este posibil) cadrul după care se orientează.

Sistemul organizatoric al activității bibliotecare din țara noastră cuprinde, pe lîngă un grup de biblioteci care deserveșc un teritoriu și o populație mai mult sau mai puțin precise (bibliotecile sindicale sau tehnice care își desfășoară activitatea în cadrul unor întreprinderi sau instituții, bibliotecile comunale și sătești, bibliotecile școlare și altele), și un grup de biblioteci pentru care coordonatele la care ne-am referit sînt foarte relative (bibliotecile publice și de specialitate republicane, municipale, orașenești, de cartier și altele). Evident, în cazul grupului din urmă precizarea populației reale, cu deosebire a persoanelor apte pentru lectură, dar și a familiilor (întrucît în unele gospodării pot apărea între două recensămînturi un număr apreciabil de familii), este o sarcină mult mai greu de rezolvat cu maximum de precizie. Dacă bibliotecarul dintr-o întreprindere poate folosi în vederea stabilirii populației căreia i se va adresa ultimul stat de salarii, iar bibliotecarul dintr-o comună sau dintr-un sat poate uza de registrul stării civile, în schimb bibliotecarul din cartier sau cel de la o bibliotecă orașenească sau una municipală se va descurca mai greu, fiind nevoit să depună eforturi apreciabile pentru rezolvarea corectă a acestei sarcini.

Vom reține deci că, după stabilirea temei, cu sistemul ei de indicatori, și a ipotezelor, prima sarcină ce revine celui care intenționează să efectueze o anchetă socială prin chestionar este aceea a precizării, cu maximum de exactitate posibilă, a populației, uzînd de cadrele existente și avînd grijă ca acestea să furnizeze o situație cît mai la zi a coordonatelor fundamentale.

În funcție de mărimea colectivității, a populației, cel interesat se hotărăște ce fel de anchetă va efectua: totală sau parțială (selectivă). Dacă colectivitatea este mică (în jur de cîteva sute de unități) și posibilitățile materiale și umane permit, este indicată ancheta totală (munca pe care o cere operația de eșantionare de selecție, fiind, în acest caz, prea costisitoare), după cum în cazul unei colectivități mari (sau foarte mari) sînt

*) Prin cadre înțelegem documentele pe care realitatea ni le pune la dispoziție: listele electorale, registrele de stare civilă, statele de salarii, cataloagele școlare etc.

recomandabile anchetele parțiale sau selective.

Prin anchetă totală, ne spune chiar termenul, se înțelege chestionarea tuturor unităților unei populații. Iar prin anchetă parțială sau selectivă se înțelege chestionarea numai a unei părți din populație, aleasă, după cum vom vedea mai jos, cu ajutorul unor procedee științifice și nu după bunul plac al fiecăruia.

Avantajele de ordin economic — cheltuieli și eforturi reduse — ale anchetelor parțiale sau selective, ale anchetelor care cuprind numai o parte, un eșantion, din totalul unor populații mari sînt evidente, nu necesită, cel puțin într-un material ca al nostru, o argumentare multilaterală și aprofundată.

Dintre cele două tipuri de anchete sociale amintite, acelea care nu ridică probleme dificile și, din această cauză, se realizează mai ușor sînt anchetele totale asupra colectivităților mici**. În schimb, anchetele parțiale, recomandabile cînd avem colectivități mari, presupun o operație de la caz la caz, mai mult sau mai puțin complicată. Este vorba despre *selectarea* unităților din cadrul populației respective. De modalitatea corectă (științifică) sau incorectă (neștiințifică) de rezolvare a acestei sarcini, de felul în care se face selecția, depinde valoarea întregii munci, inclusiv a concluziilor și a măsurilor practice sugerate. Dar în legătură cu tipurile de greșeli ce se pot face în procesul conștient și al efectuării anchetelor s-ar putea să revenim în finalul acestei serii de articole, cu scopul de a atrage atenția asupra modalităților în care pot fi evitate. Ceea ce ne interesează în momentul de față este să dezbatem, pe scurt, problema atît de complexă a eșantionării.

Ar fi o dovadă de lipsă de seriozitate din partea noastră dacă am pretinde să dăm în aceste câteva pagini, ce ni se pun la dispoziție, toate problemele legate de eșantionare. Din acest motiv, veți înțelege lesne de ce nu încercăm să prezentăm nici la modul cel mai general problemele fundamentale ale acestei dificile, dar absolut necesare, operații solicitate de realizarea științifică a unei anchete parțiale sau selective. A face o asemenea încercare echivalează cu inducerea în eroare a celor interesați întrucît există pericolul ca ei să se limiteze la puținele cunoștințe pe care le-am oferit, iar pe această bază nu vor reuși nicicînd să execute ope-

rația corect, deși vor fi conștienți de contrariu.

Atragem atenția celor care cunosc cite ceva în legătură cu eșantionarea că este *absolut necesar* să consulte specialiști și manuale dacă doresc în mod serios să pătrundă tainele, profunzimile unor probleme ca: exactitate, distorsiune, precizie, distribuție, erori standard, test de semnificație, tipuri și scheme de eșantionare — eșantionare aleatoare, stratificare, grupare și eșantionare multistadială, eșantionare cu probabilități variabile, eșantionare pe cote, eșantionări interparturuse, pe zone și de bază —, precum și multe alte probleme (vezi, printre altele, lucrarea profesorului englez C. A. Moser, *Metodele de anchetă în investigarea fenomenelor sociale****).

De asemenea, pentru a nu-i determina pe unii bibliotecari, mai puțin versați în probleme de eșantionare, să renunțe la intenția efectuării unor anchete prin chestionar, menționăm, că, o dată stabilit, un eșantion poate fi folosit pentru cercetarea mai multor teme. Deci apelul la specialist nu este necesar pentru fiecare temă în parte. Cu atît mai mult, aceeași temă poate fi cercetată de mai multe ori pe același eșantion, anchetarea repetată dînd posibilitatea înțelegerii și explicării, mai corect spus a estimării, evoluției și dezvoltării unor fenomene.

Cerînd specialistului să elaboreze schema de eșantion cea mai adecvată, va trebui să ținem seama de posibilitățile practice ale realizării ei. Dacă specialistul indică o schemă, dar ca este irealizabilă practic, vom renunța la ea în favoarea alteia, chiar dacă aceasta este mai puțin riguroasă.

Insistînd asupra recomandării de a fi consultați specialiștii, atunci cînd ancheta este de anvergură, vom prezenta o modalitate simplă de eșantionare pentru cercetările limitate în rîndul cititorilor unei biblioteci sau al populației dintr-o zonă teritorială care să nu cuprindă mai mult de cinci sute-șase sute de gospodării.

Să presupunem că un grup de doi sau trei bibliotecari au hotărît investigarea unei teme în rîndul cititorilor bibliotecii pe care o deservesc. Mai presupunem că numărul cititorilor cuprinși în registrul de evidență este de 2 000. Dintr-o populație de această mărime este suficient să se ia un procent în jur de 10 la sută pentru ca reprezentativitatea să fie asigurată, concluziile să aibă caracter de generalitate pentru întreaga colectivitate, iar valoarea gnoseologică a ideilor la care ajungem și a prezumțiilor să aibă un apreciabil grad de probabilitate.

Ca regulă generală reținem: dacă colectivitatea reală este mai mică de 2 000 de unități, se cere ca eșantionul să reprezinte un

**) Pentru o unitate de cercetare puternică, investigată cu mijloace materiale și dispunînd de forțe umane apreciabile, poate fi considerată mică chiar și o populație de colectivitate care numără în jur de 2 000 de unități (persoane, gospodării, familii). Pentru un grup restrîns de cercetători și cu atît mai mult pentru un singur cercetător, prin populații mici vom înțelege acele populații care numără cel mult 200 de unități.

***) Moser, C. A. *Metodele de anchetă în investigarea fenomenelor sociale*. Buc., Editura științifică, 1967. 320 p.

procent mai mare de 10 la sută; dacă colectivitatea este mai mare de 2000 de unități, vom lua un eșantion mai mic decât 10 la sută, respectiv 7—8 la sută pentru colectivități care numără 4—5 mii de persoane, și chiar 5 la sută pentru colectivele ce se apropie de cifra 10000. Stabilirea eșantionului în acest fel (în jurul cifrelor amintite) este în concordanță cu cerințele metodologice fundamentale formulate în diverse manuale sau lucrări de specialitate. Cu alte cuvinte, în anumite limite de probabilitate, concluziile, la care ajungem pe baza investigării unor eșantioane astfel precizate ca volum, pot fi extinse la întreaga populație fără să ne fie teamă că greșim.

Fixarea procentului (deci a numărului celor care vor fi luați în cercetare) este numai prima fază a operației de eșantionare. Cea de-a doua fază este aceea a *selectării* unităților eșantionului din totalul populației, adică a unui număr de persoane echivalent cu procentul respectiv (în exemplul luat de noi 10 la sută = 200 de indivizi).

Și această operație poate fi realizată în multiple moduri. În cazul cercetărilor limitate, considerăm că cel mai indicat procedeu (datorită garanțiilor asigurate) este următorul: 1) Se împart fișele de cititor mai întâi după sexul titularilor și vom obține astfel două grupe mari, pe de o parte, grupa bărbaților și, pe de altă parte, grupa femeilor. 2) Fiecare din cele două grupe este împărțită în subgrupe, luând drept criteriu de această dată vârsta titularilor. Vom obține deci, în cazul când am format grupe de vârstă decedale (din 10 în 10 ani), 7 sau 8 subgrupe în cadrul fiecăreia din cele două grupe mari. Prima subgrupă o vor constitui cititorii pînă în 10 ani; a doua, cei între 11 și 20 de ani, a treia, cei între 21 și 30 de ani; a patra, cei între 31 și 40 de ani, și așa mai departe. Dacă formăm grupe de vârstă semidecadale (din 5 în 5 ani) vom obține un număr dublu de subgrupe. Prima subgrupă va fi, și de această dată, constituită din cititorii pînă în 10 ani; a doua, de cei între 11 și 15 ani; a treia, de cei între 16 și 20 ani, și așa mai departe. 3) Dacă formăm grupe de vârstă decedale (din 10 în 10 ani) sîntem obligați (încrucit unele dintre ele sînt prea mari) să mergem mai departe, împărțind aceste grupe în altele și mai mici pe baza altor criterii care pot fi: studiile (5 grupe: pînă la 4 clase; 5—8 clase; școală profesională, liceu sau școală tehnică; studii superioare), categoria socio-profesională (6 grupe: muncitori, țărani, intelectuali, militari, elevi, pensionari) sau oricare alt criteriu. Scopul urmărit prin această operație a grupării repetate este acela de a ajunge la subgrupe care să numere în jur de 50 de unități. 4) Numerotăm fișele din fiecare subgrupă (de fiecare dată, la fiecare subgrupă, începînd numerotarea de la 1), fără să le aranjăm într-o ordine oarecare, ci așa cum

s-a *intimplat* să fie „ordonate” datorită operațiilor pe care le-am efectuat pînă atunci. 5) Confecționăm, din carton, un număr de bilete egal cu numărul de unități din cea mai mare subgrupă și numerotăm cartonașele. 6) Calculăm cît reprezintă 10 la sută (procentul la care ne-am oprit) din fiecare subgrupă**** 7) Introducem într-o urnă (fie și o căciulă, sîculet etc.) numai cartonașele care poartă înscrise pe ele numerele ce sînt trecute și pe fișele subgrupeii din care vrem să selectăm numărul de unități calculate. Deci, dacă subgrupa numără 31 de persoane, vom introduce în urnă cartonașele de la 1 la 31. 8) Amestecăm bine cartonașele în urnă și efectuăm prima extragere. Numărul de pe cartonaș ne indică numărul fișei din subgrupa respectivă, iar pe fișă citim numele și prenumele primului ales. Din acest moment începe constituirea listei unităților selectate. În această listă (de eșantion), unitățile sînt scrise (obligatoriu) în ordinea în care sînt extrase din urnă. 9) După fiecare extragere, cartonașul nu-l dăm deoparte ci îl introducem din nou în urnă. Dacă se întimplă ca același număr (același cartonaș) să-l extragem încă o dată (sau de mai multe ori) anulăm extragerea, adică acționăm mai departe ca și cum nu am fi efectuat acea extragere, deoarece o unitate nu poate fi selectată decît o singură dată. Procedem astfel pînă cînd atingem cifra calculată pentru subgrupa respectivă. 10) Dar nu ne oprim aici. Continuăm cu scopul de a extrage un număr suplimentar de unități (rezerve). Acest număr trebuie reținut — nu poate depăși 1/4 din procentul ales. Dacă, de exemplu, o subgrupă numără 53 de unități, vom selecta în calitate de eșantion de bază 5 persoane, iar de rezervă o persoană, maximum două.

Revenind la exemplul intuit de noi, rezultă că după efectuarea tuturor extragerilor vom avea o listă de bază de 200 de persoane și o altă listă de rezervă de 50 de persoane la care apelăm, în ordinea extragerii din urnă (pentru fiecare subgrupă), numai dacă va fi absolut nevoie — dacă unii dintre componenții eșantionului lipsesc din localitate, sînt internați în spital etc. etc.

Această modalitate de eșantionare asigură, dacă este efectuată conștiincios, o valoare științifică apreciabilă cercetării. În raport cu alte procedee, ea cere mai multă muncă, dar și gradul de precizie este mai mare. Detectul ei irefutabil este acela că nu poate fi folosită decît atunci cînd avem populații reduse ca număr și numai dacă avem sau întocmim fișe personale sau liste-tabel unde să fie înregistrate cel puțin 3 caracteristici: sexul, vârsta, studiile.

****) Dacă subgrupa numără 16—20, 26—30, 36—40, 46—50 unități vom lua (selecta) 2, 3, 4 și respectiv 5 unități din ea. După cum, dacă numără 11—15, 21—25, 31—36, 41—45, vom lua numai 1, 2, 3 și respectiv 4 unități.

Toți activiștii culturali care s-au apucat deja să efectueze cercetări sociologice nu au folosit acest procedeu de eșantionare. Au apelat la un altul mai comod și, după părerea noastră, mai puțin valoros pentru concluziile și măsurile sugerate de cercetare, în ciuda investiției lui științifice. Este vorba despre procedeuul pașului statistic care, de regulă, nu-i aplicat corect.

Sperînd să fi fost pe înțelesul tuturor, ne oprim aici cu expunerea privitoare la marea și complexa problemă a eșantionării.

A doua grupă de probleme pe care o ridică partea de concepere a unei anchete (totale sau parțiale) își are izvorul în elaborarea chestionarului, a sistemului de întrebări.

O dată stabiliți indicatorii temei ce ne-am propus s-o cercetăm, și avînd în vedere nivelul cultural al populației căreia ne adresăm, procedăm la elaborarea întrebărilor.

La conceperea oricărei chestionar se va ține seama de următoarele principii generale: 1) Să fie ușor manevrabil. Dacă este (și de regulă este) alcătuit din mai multe foi, să fie paginat. Imprimarea lui trebuie făcută astfel încît să nu îngreueze redactarea (de către operator sau de către persoana căreia ne adresăm) și codificarea, din contră, să le ușureze; 2) Să precizeze clar cine și la ce întrebări trebuie să răspundă, în cazul cînd avem întrebări pe care le adresăm (suplimentar sau special) numai unei subgrupe de subiecți; 3) Întrebările principale să fie precis delimitate de cele dependente sau de sub-întrebări (care, nu de puține ori, provoacă încurcături serioase); 4) Claritatea întrebărilor este o condiție *sine qua non* a calității anchetei, a valorii ei gnoșologice. În acest sens se obișnuiește să se spună că o anchetă nu poate fi mai bună decît chestionarul folosit. Întrebările ambigue duc la răspunsuri necomparabile, iar la întrebările vagi se obțin răspunsuri de asemenea vagi; 5) Întrebările să fie utilizabile, adică să fie pe înțelesul tuturor celor cărora ne adresăm pentru a putea răspunde la ele. Nu vom întreba niciodată pe cineva despre ceva ce nu înțelege, despre întîmplări foarte îndepărtate etc.; 6) Întrebările să fie formulate astfel încît să nu influențeze răspunsul („nu-i așa că...” sau „așa-i că...” etc.); 7) Pilotarea chestionarului, încercarea lui pe un număr redus de persoane din toate clasele populației căreia ne adresăm, în scopul formulării corecte, dar simple (nu simpliste), pe înțelesul tuturor a întrebărilor; 8) Chestionarul să fie cît mai scurt posibil, deoarece cele lungi și incoerente demoralizează, plictisesc. Nu există o limită maximă pentru un chestionar. Se recomandă însă ca el să nu fie mai lung decît o cercă scopul urmărit. Din propria noastră experiență a rezultat că și cele mai binevoitoare persoane ajungeau la un moment dat să întrebe „Mai aveți mult?”. În alte cazuri, cei care aflaseră, într-un fel, cît du-

rează interogarea refuzau direct sau indirect să răspundă, iar atunci cînd cel anchetat completa el chestionarul, de regulă, la multe întrebări, răspundea formal sau nu răspundea de loc. Nu înseamnă că pledăm pentru chestionare scurte în sine, chestionare care au și ele păcatele lor, principalul fiind acela că nu permit solicitarea completă a celui anchetat.

În concluzie, este necesar ca un chestionar să cuprindă toate întrebările relevante, astfel formulate încît să fie pe deplin înțelese și să nu le solicite (decît în anumite limite) memoria celor anchetați.

Se disting mai multe tipuri de întrebări, în raport cu obiectul investigației, din care reținem: întrebările factuale (ex.: „Sînteți înseris la bibliotecă?”, întrebările de opinie și întrebări asupra motivației (cele care încep de regulă cu „De ce”), întrebările asupra cunoștințelor („Cine a fost Napoleon?”, „Ce înseamnă inițialele M.A.N.?” etc.). În funcție de tema aleasă, bibliotecarul sociolog va folosi, la elaborarea chestionarului, unul sau altul dintre tipurile de întrebări, în unele cazuri apelînd chiar la toate tipurile.

Multe dintre întrebările factuale („Ce studii aveți?”, „Cîți ani împliniți aveți?” etc.) sînt denumite întrebări de clarificare. Aceste întrebări cer o definire atentă. Unii sociologi susțin că întrebările de acest fel este bine să fie trecute spre sfîrșitul chestionarului. Nu considerăm însă necesar ca această cerință să fie respectată cu strictețe. Din contră, în eșantionarea pe cote ele apar cu necesitate la începutul nu la sfîrșitul chestionarului. Important este ca aceste întrebări să fie precedate de o foarte scurtă introducere pentru a-l convinge pe cel chestionat că nu-i cerem să ne spună vîrsta, starea materială, apartenența politică, nivelul de cultură și altele cu scopul de a transmite mai departe celelalte informații ale sale.

Întrebările de opinie sînt mai dificile decît cele la care ne-am referit mai sus. Formularea lor este mai dificilă căci opinia oamenilor poate avea o multitudine de grade de precizie (de la imprecizia totală pînă la precizia maximă). Răspunsurile la întrebările de opinie presupun gîndire. În plus, opinia oricărui anchetat, a oricărui om, are mai multe laturi, mai multe aspecte: politice, juridice, morale etc. Sub un aspect se poate da un răspuns pozitiv întrebării, iar sub alt aspect unul negativ. Este de presupus că la întrebările de acest tip cu greu vom găsi mai multe răspunsuri corecte. Apoi, opinia (ca și atitudinea) se poate manifesta diferit sub aspectul intensității. Or, nu întotdeauna intensitatea opiniei poate fi precizată din răspunsul (verbal sau scris) dat la întrebare. Vom reține de asemenea și faptul că răspunsurile la întrebările de acest gen variază mai mult în formulare, accentuare etc. Din toate aceste cauze este posibil ca la aceeași între-

bare să înregistrăm răspunsuri diferite, nu pentru că opinia oamenilor diferă în legătură cu problema de care ne interesăm, ci pentru că ei se referă la întrebări diferite. Pentru a evita neînțelegerea răspunsurilor și prelucrarea lor greșită, se recomandă să înșoțim întrebările de opinie cu întrebări de atitudine, răspunsurile date la acestea din urmă fiind, de regulă, revelatoare asupra adevăratei întrebări la care a răspuns cel chestionat.

Acest tip de întrebări, repetăm, trebuie formulate cu maximum de claritate, astfel încât să nu dea naștere unor echivociuri, unor răspunsuri diferite sau răspunsul să fie influențat (direct sau indirect) de întrebare.

Vom enumera, în cele ce urmează, principalele tipuri de greșeli:

— Lipsa de specificitate a întrebărilor, adică se pune o întrebare generală deși dorința (scopul) este de a primi un răspuns la o problemă specifică. Exemplu de asemenea greșeală poate fi următorul: dorim să aflăm dacă cel chestionat este sau nu mulțumit de activitatea ficcării: saleriai al bibliotecii și-i adresăm o întrebare ca aceasta: „Ce părere aveți despre felul cum muncesc bibliotecarii de la secția de împrumut?” Întrucât unii dintre salariați pot să muncească bine, iar alții mai puțin bine, răspunsul va fi neconcludent.

— Folosirea unui limbaj complicat. Cuvintele tehnice, jargoanele apar uneori în întrebări, fără ca cel care le folosește să fie conștient de faptul că ele nu fac parte din ceea ce năruim: limbaj simplu. O condiție a reușitei unei anchete este să folosim cuvintele cele mai simple dar care comunică înțelesul exact. Întrebările trebuie să semene (prin limbajul folosit) cât mai mult cu o conversație obișnuită și nu cu una ieșită din comun.

— Folosirea cuvintelor celor mai simple nu ne scutește de pericolul unei alte greșeli, anume ambiguitatea unora dintre acestea. Este suficient un asemenea cuvânt (ambiguu) pentru ca să obținem răspunsuri diferite (în ceea ce privește conținutul) de la persoane diferite, după cum, dacă în întrebare s-a strecurat un cuvânt vag, să primim și răspunsuri ezitative.

— O regulă elementară a procesului de formulare a întrebărilor cere ca acestea să nu fie tendențioase (nici prin conținut, nici prin structură și nici prin formulare). Este încorect, neștiințific să formulăm întrebări cu dublă negație („Nu-i așa că nu credeți...”) precum și întrebări prin care să se sugereze forme afirmative sau negative ale răspunsului sau unul dintre răspunsurile posibile. Trebuie să ne ferim de cuvintele care invită la un răspuns sau altul, cuvinte numite în literatura de specialitate „tendențioase“.

— Un alt pericol îl reprezintă întrebările prezumtive. Întrebările trebuie formulate astfel încât cel chestionat să nu poată deduce că noi știm ceva, cunoaștem anumite aspecte sau avem o opinie asupra problemei de care ne interesăm. Întrebările, prin care dorim să aflăm dacă chestionatul a acționat sau acționează într-o împrejurare dată într-un anumit mod și nu altcum, se cer a fi precedate de o întrebare „filtru” prin care aflăm dacă el desfășoară o asemenea activitate. Spre exemplu, nu vom întreba niciodată în mod direct „Cite cărți de literatură politică ați citit în luna X?”, fără ca în prealabil să-l fi întrebat dacă obișnuiește să citească literatură politică.

— Este necesar, de asemenea, să ne ferim de întrebările ipotetice (de tipul „Ați dori să...”, „V-ar plăcea să...”), întrucât ele au o valoare minimă, și de întrebările personalizate (care au în vedere persoana celui anchetat sau a altora). În fine, trebuie evitate și întrebările privitoare la comportamentul periodic întrucât acestea ne dau numai estimări despre media unei activități și nu o cifră reală. Exemplu de asemenea întrebări: „Cite cărți citiți în medie într-o lună?”

Având drept criteriu libertatea de alegere a celui chestionat, putem clasifica întrebările în trei mari grupe: 1) întrebări deschise, la care subiectul este stimulat să răspundă așa cum gândește el, 2) întrebări precodificate la care interviuevatul dispune de o alegere limitată (din două răspunsuri să aleargă unul: bărbat sau femeie, casnică sau salariaată etc.) și 3) întrebări precodificate la care toate codurile sînt date de operator, iar subiectul poate (are libertatea) să aleagă oricite răspunsuri consideră necesare.

În fine, o ultimă problemă la care ne vom referi, pe scurt, este aceea a ordinii întrebărilor. Ea se impune a fi reținută deoarece prin intermediul ordinii întrebărilor putem influența răspunsurile, mai ales cînd este vorba de opinii instabile. Modalitatea cea mai științifică de ordonare a întrebărilor ar fi schimbarea alcatuirea a acestora. Dar, deși teoretic este frumos, practic este greu de realizat. Cerința principală este aceea a ordonării într-o anumită logică pentru a înlătura pericolul incurării celui chestionat. Este bine ca orice chestionar să înceapă cu câteva întrebări ușoare și de interes general.

Deocamdată atât. Materialul următor va oferi cititorilor revistei două chestionare, dintre care unul va fi corect conceput (respectînd indicațiile din acest material), iar altul încorect; le vom compara, scoțînd în evidență, din nou, greșelile ce se pot face datorită necunoașterii sau ignorării celor recomandate mai sus.

Em. DROB
cercetător științific

N. STRATONE
lector universitar

CONTROLUL ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR

Afirmația că o anumită bibliotecă este foarte bine organizată și că realizările ei merită același calificativ poate fi susținută dacă se au în vedere două considerente: acea bibliotecă a fost supusă unui control riguros și de calitate și a fost comparată cu alte biblioteci, care la rândul lor au trecut prin filiera controlului. Oricât ar fi de perfectă organizarea și de prodigioasă activitatea unei biblioteci, randamentul și eficiența nu pot fi cunoscute și apreciate fără urmărirea directă și concretă a modului cum se traduc în viață obiectivele activității.

Este unanim știut că orice activitate de conducere și de îndrumare este de neconceput fără exercitarea controlului. Cu toate acestea, realitatea ne arată că nu întotdeauna rosturile și obiectivele controlului sînt înțelese, că există unele concepții noișice în legătură cu funcțiile controlului, că nu s-au creat peste tot premisele necesare asigurării unei verificări unitare a activității bibliotecilor. Adesea, situația bibliotecilor comunale este urmărită și apreciată numai pe baza dărilor de seamă și a informărilor prezentate de bibliotecari sau a unor vizite făcute în grabă, „din goana mașinii”, fără un scop precis și o tematică adecvată. Redactorii revistei noastre au avut ocazia să studieze activitatea unor biblioteci comunale despre care se vorbea la superlativ și să constate, spre decepția lor și a celor care i-au informat, că situația era contrară așteptărilor. Explicația: cîndva, cineva a controlat cumva biblioteca, de atunci au trecut multe luni sau chiar mai mult de un an, lucrurile s-au schimbat, poate că și bibliotecarul e altul, numai aprecierea a rămas cea de odinioară. În unele biblioteci, controlul a lăsat urma vagă a unei semnături în caietul de evidență a activității, dar nici o însemnare despre constatările făcute sau despre îndrumările date. O astfel de trecere prin bibliotecă este la fel de sterilă și de pernicioasă ca și lipsa de control. Inexistența controlului lipsește organele tutelare de o informare clară asupra stării bibliotecilor și de materialul factic atât de necesar pentru analiza activității și adoptarea unor soluții constructive.

Bibliotecile publice contribuie la realizarea obiectivelor muncii cultural-educative folosind în acest scop o gamă de mijloace și metode specifice și o tehnică proprie bibliotecomiei.

Controlul se axează în primul rînd pe analiza realizării acestor obiective, a sarcinilor educației socialiste promovate de partid. Acestui aspect al controlului i se acordă de obicei cea mai mare importanță, deoarece vizează problemele de conținut ale activității. Dar analiza realizării sarcinilor generale nu poate fi desprinsă de metodele folosite și de tehnica de bibliotecă. Îndeplinirea sau nedeplinirea anumitor sarcini privind conținutul activității se leagă implicit de organizarea muncii, de modul de completare și de organizare a colecțiilor, de starea instrumentelor de informare ale bibliotecii, de metodele de muncă etc. Aici intervine rolul controlului de specialitate, care trebuie să verifice în ce măsură organizarea tehnică facilitează sau stînjenește realizarea funcțiilor bibliotecii.

Controlul oferă materialul factic pentru o îndrumare concretă și un ajutor de specialitate, care să concure la realizarea sarcinilor educative ale bibliotecii. Îndrumarea sau asistența de specialitate are în vedere ansamblul organizării și administrării bibliotecilor și, în acest sens, este deosebit de important să se facă de către persoane specializate în acest domeniu.

Această legătură intrinsecă ce trebuie să existe între control și îndrumare este uneori deformată de anumite concepții simple, empirice. Ele reflectă lipsa de cunoaștere a problemelor de biblioteconomie din partea unor cadre și pot avea urmări negative asupra activității și a personalului bibliotecilor. Nu trebuie să mergem prea departe cu imaginația pentru ca să ne dăm seama ce efect ar avea asupra bibliotecilor adoptarea unor măsuri bazate pe datele incoerente ale unor controale făcute cu incompetență sau superficial; sau ce s-ar întîmpla cu bibliotecile dacă, de pildă, dînd curs unor indicații la fel de incompetente, bibliotecarii ar desființa cataloagele, ar schimba așezarea cărților în raft după anumite păreri personale nefondate pe cunoașterea tehnicii de bibliotecă. Am avut ocazia să cunoaștem inspec-tori pentru biblioteci, numiți de curînd în această funcție, care după două-trei vizite în unitățile de la țară au declarat cu satisfacție că știu să se descurce în munca de control: „Totul e să constăți cîți cititori au fost înscrisi, cite cărți s-au cîlberat și cite mani-

festări de masă au avut loc". Uneori controlul pornește de la viziunea greșită că bibliotecarul este un simplu manipulant de cărți, iar tehnica de bibliotecă o formalitate de birou căreia nu merită să i se acorde importanță. Lipsa de claritate în ceea ce privește rolul și sarcinile bibliotecilor conduce spre concluzii pripite sau unilaterale: activitatea este apreciată în funcție de numărul manifestărilor de masă, bibliotecarul este chinat cu tot felul de întrebări fără legătură cu obiectul controlului, se acordă prioritate unor aspecte minore sau de suprafață fără a se analiza conținutul activității.

Funcțiile de îndrumare și control exprimă relațiile între organul coordonator și personalul bibliotecilor coordonate. Sfera lor nu se restrânge la relațiile de muncă, ci trebuie să se extindă și asupra problemelor privind îmbunătățirea condițiilor de muncă și a atitudinii bibliotecarilor față de conducere, față de colegii lor etc. Sub acest aspect, un control calificat trebuie să respecte personalitatea celor controlați, să reflecte interesul față de muncă al bibliotecarilor, pregătirea acestora, să-i informeze asupra scopului urmărit de control și a tuturor lucrărilor pe care au dreptul să le cunoască, să le ofere posibilitatea de a-și exprima părerea în legătură cu constatările făcute, să analizeze condițiile în care lucrează. Controlul și îndrumarea urmăresc creșterea eficienței activității, rationalizarea muncii, creșterea randamentului lucrărilor din bibliotecă. Din partea bibliotecarilor se cere să ajute la realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor urmărite de control, să pună la dispoziție întreaga documentație necesară, să dea informații sincere asupra tuturor problemelor privind activitatea bibliotecii, să respecte indicațiile primite și să le aplice în practică.

Un control calificat este un instrument fundamental de închegare a atașamentului lucrătorilor față de instituție, de statornicire a unor relații socialiste de muncă, de ridicare a randamentului activității. Realizarea acestui deziderat depinde în cea mai mare măsură de calificarea în biblioteconomie a celor care efectuează controlul, de obiectivitatea lor în aprecierea realizărilor obținute de bibliotecari. Subiectivismul în cercetarea activității împietăză bunul mers și are consecințe dintre cele mai dăunătoare: demobilizarea personalului bibliotecii, pierderea încrederii acestuia în cei care îl controlează și nu rareori părăsirea bibliotecii.

Este deosebit de important ca în problemele principale ale diferitelor categorii de bibliotecă (de exemplu ale bibliotecilor comunale) să existe o unitate de vedere a corpului de control. Realitatea ne arată că uneori pretențiile formulate de diferiți inspecțori se bat cap în cap, că îi încurcă pe bibliotecari în loc să le clarifice nedumeririle. Pentru efectuarea unui control de ca-

litate este necesar să se pornească de la o concepție precisă și unitară cu privire la scopul urmărit și la aria de exercitare a controlului.

Premisa pentru verificarea unei bibliotecii este arhiva și evidențele pe care trebuie să le posede: un caiet de înregistrare a corespondenței, registrul inventar, registrul de mișcare a fondului, caietul de evidență a activității, fișele de cititori, planurile de muncă, dările de seamă, registrul de inspecție, în care să fie însemnate observațiile făcute cu prilejul diferitelor controale și indicațiile cu privire la problemele ce urmează să fie rezolvate de către bibliotecar. În majoritatea bibliotecilor publice lipsește registrul de inspecție, semnalările și observațiile se fac verbal sau prin procese-verbale care nu sînt înregistrate. Un astfel de control este lipsit de finalitate și nu mai poate fi urmărit de cei care verifică ulterior biblioteca. În general, arhiva bibliotecii, cu toate componentele ei, trebuie să intre în aria de control, întrucît este principalul instrument pe baza căruia se verifică starea și activitatea bibliotecii respective. Controlul realizează de fapt stringerea și selectarea tuturor datelor necesare pentru a evalua realizările și randamentul anumitor sectoare, ale bibliotecii în ansamblu sau a unor lucrători. Obiectivele urmărite pot fi mai largi sau mai limitate. În ambele ipostaze se cere claritate și precizie în definirea scopului propus.

Controlul are ca scop verificarea îndeplinirii de către bibliotecă a îndatoririlor fixate prin legislația generală și legislația specială a domeniului, a sarcinilor trasate de forul tutelar, a obiectivelor și sarcinilor formulate în planul de activitate aprobat, a normelor cu privire la diferitele munci, verificarea situației materiale a bibliotecii și a condițiilor de muncă ale bibliotecarilor. Lipsa unui regulament de funcționare a bibliotecilor comunale și a unor norme de muncă fundamentate științific îngreuiază activitatea de control, dar în nici un caz nu poate justifica lipsa acesteia.

Controlul se poate efectua și cu scopul de a verifica unele aspecte ale activității bibliotecilor în vederea unei analize sau a elaborării anumitor măsuri. Așa, de pildă, în momentul de față se pune problema comasării fondurilor de publicații ale unor bibliotecii comunale, care, în urma reorganizării administrativ-teritoriale, au intrat în raza teritorială a unei alte comune. Pentru adoptarea unor soluții bine întemeiate este important să se cerceteze:

- datele cu privire la fondurile de publicații al bibliotecilor respective;
- datele cu privire la populația comunei și interesele de lectură ale cititorilor;
- datele cu privire la spațiul bibliotecii etc.

La elaborarea soluțiilor este necesar să se țină seama de condițiile specifice diferitor

comune, iar indicațiile ce vor fi elaborate în legătură cu asigurarea documentației ar trebui să clarifice toate aspectele tehnice ale operațiilor ce urmează a fi realizate.

Funcția de control, la fel ca și aceea de conducere, are la bază un plan. Pentru verificarea anumitor situații se pot face controale inopinate prin sondaj, dar acestea nu exclud caracterul planificat și ritmic al controlului, pe baza unui grafic care să cuprindă toate bibliotecile din raza județului respectiv.

În funcție de scopul propus și de posibilitățile aparatului de inspecție este necesar să se elaboreze tematica controlului. De fapt, realizarea scopului propus depinde de modul și de mîgala cu care este întocmită această tematică, de preciziunea în definirea obiectivelor stabilite și a tehnicii de control.

În cele ce urmează publicăm *schemele și metodele de control și analiză a bibliotecilor comunale*, care pot fi utilizate, atît pentru elaborarea unor teme de control, cît și pentru definirea tehnicii de cercetare și de estimare a rezultatelor. Ele se referă la datele care se pot aduna și sintetiza pe baza documentației existente în fiecare bibliotecă și numai tangențial la problemele legate de efectuarea unor sondaje în rîndul cititorilor, fără să capete extensia unor cercetări de sociologie a lecturii. Întrucît schemele sînt generale, socotim util să avertizăm că *folosirea lor exhaustivă în vederea controlului sau a analizei nu este indicată*, deoarece ar necesita foarte mult timp pentru o bibliotecă. Ele pot să fie folosite parțial, în funcție de scopul urmărit, de caracterul mai larg sau mai limitat al obiectivelor propuse în tema stabilită, de timpul care stă la dispoziție pentru realizarea temei etc.

Schemele se referă la biblioteca comunală. Temele și metodele prezentate vor putea însă să fie folosite cu adaptări corespunzătoare, atît de organele de control ale bibliotecilor publice, sindicale, școlare etc., cît și de conducerea unor biblioteci, care doresc să studieze anumite aspecte ale activității, să aducă îmbunătățiri în muncă, să verifice eficacitatea anumitor metode etc.

Nu au fost abordate în aceste scheme problemele legate de compararea datelor din mai multe biblioteci, care, evident, vor trebui să intre în atenția forului tutelar al rețelei respective. Indicațiile din schemă nu cuprind toate problemele muncii metodice, care sînt mult mai largi; ele se referă numai la datele ce pot rezulta din documentația bibliotecii și prezintă metodele de verificare a acestora.

Scheme și metode de control și analiză a bibliotecilor comunale

I. Pe baza datelor documentare din evidența primară și din actele existente în bibliotecă

1 Situația fondului de publicații. Organizarea și dezvoltarea colecțiilor.

11 Verificarea evidenței fondului de publicații;

111 verificarea datelor din registrul de mișcare a fondului și din registrul inventar prin confruntarea cu datele din specificațiile de însoțire (facturi, borderouri) și din procesele-verbale de scoatere din bibliotecă;

112 verificarea autenticității datelor înscrise în toate rubricile registrului inventar;

Metoda de verificare: confruntarea datelor dintr-un anumit număr de volume cu datele înscrise în registrul inventar.

113 verificarea concordanței între datele registrului inventar și datele registrului de mișcare a fondului;

Metode de verificare: 1) din cifra ultimului număr de inventar înregistrat se scade numărul volumelor scoase din fond; se obține astfel numărul de volume existente în fondul de publicații al bibliotecii. Această cifră trebuie să corespundă cu cifra volumelor existente, înscrisă în registrul de mișcare al fondului. În caz de neconcordanță se va stabili printr-o cercetare mai detaliată de unde provine eroarea; 2) confruntarea prin sondaj a datelor din registrul de mișcare a fondului cu acelea din registrul inventar. Această metodă se aplică și la verificarea datelor privind structura pe grupe de materii a fondului de publicații. Pornind de la cifrele înscrise în registrul de mișcare a fondului la o anumită dată, se calculează după rubrica „cota de clasificare” din registrul inventar grupele de materii care au fost înregistrate la data respectivă. Rezultatul

trebuie să coincidă cu cifrele din registrul de mișcare a fondului; 3) în cazul când rubrica „cota de clasificare” din registrul inventar nu a fost completată sau se constată erori în clasificare, se va recurge la confruntarea directă după raft a volumelor dintr-o grupă de materii intrate într-o anumită zi, cu datele din registrul inventar și din registrul de mișcare a fondului.

114 verificarea evidenței periodiceilor la care este abonată biblioteca;

Notă. Se vor preciza următoarele:

a) la ce publicații periodice este abonată biblioteca; b) dacă corespund corințelor populației; c) regularitatea primirii publicațiilor periodice; d) observații în legătură cu evidența publicațiilor periodice.

115 verificarea evidenței privind colecțiile trimise în diferite unități ale bibliotecii (filiale, puncte de împrumut, biblioteci mobile) și a volumelor aflate la cititori. Determinarea numărului de volume, existent în rafturile bibliotecii, în unitățile bibliotecii și la cititori;

Metode de verificare și determinare.

Procedeu 1: a) pe baza borderourilor de însoțire sau a altor documente se stabilește numărul de volume repartizat în fiecare unitate a bibliotecii; b) din fișele de cititori se notează numărul volumelor aflate în circulație în momentul respectiv; c) diferențe dintre numărul total de volume și datele de la par. 1 și 2 prezintă numărul de volume care trebuie să se afle în rafturile bibliotecii. Pentru o verificare mai completă se numără volumele din rafturi.

Operațiile de verificare se pot efectua și în altă ordine sau după un sistem simplificat. Procedeu 2: a) se determină media numărului de volume din 2—3 rafturi, care se înmulțește cu numărul de rafturi. Rezultatul va arăta cu aproximație numărul de volume aflat în rafturile bibliotecii; b) se selectează un număr de fișe de cititor din fiecare lună a anului proporțional cu numărul cititorilor înscrși în luna respectivă (de pildă, 10%), se notează numărul volumelor aflate la acești cititori. Suma se înmulțește cu o cifră care reprezintă rezultatul din împărțirea la o sută a procentului de selecție (în exemplul nostru cu 10). Vom obține o cifră aproximativ egală cu totalul volumelor aflate în circulație (adică: 100%).

Dacă aceste cifre arată discordanțe flagrante între datele din evidențele bibliotecii și cele ale calculului sim-

plificat, se va recurge la numărarea volumelor din raft și a cărților din fișele cititorilor după procedeu 1.

12 Datele generale cu privire la *fondul de publicații al bibliotecii*;

Notă. Metodele de verificare au fost prezentate la diviziunile 113 și 115 din cap. I.

121 numărul de volume existente în fondul de publicații în diferite perioade de timp:

(*Notă:* vezi și diviziunile 11, 21 și 22 din cap. II);

121.1 determinarea numărului de broșuri de importanță temporară (pe baza caietului de evidență a broșurilor, a registrului inventar sau a volumelor din rafturi);

121.2 numărul de volume după limba în care sînt scrise; (*Notă:* se va aprecia dacă prezintă interes pentru populația din comună);

122 numărul de volume pe grupe de materii. Structura după conținut a fondului de publicații;

123 determinarea numărului de titluri de cărți, în total și pe grupele de materii:

Metode de determinare: 1) pe baza fișelor din catalogul alfabetic, iar în lipsa acestuia sau în cazul constatării unor incorectitudini în organizarea catalogului; 2) pe baza volumelor aflate în rafturile bibliotecii. Întrucît o parte a fondului este reparțizată în unitățile bibliotecii sau la cititori se poate proceda în completare la depistarea dubletelor în felul următor: se confruntă fiecare titlu din borderouri și din fișele de cititori cu titlurile aflate în rafturi. Atunci cînd se constată că în raft se mai află un exemplar, va fi luat în evidență printr-o fișă cu descriere sumară, care va fi alăturată titlului din raft. În cazul cînd așezarea în raft este defectuoasă sau din alte cauze nu este posibilă o astfel de operație (care, de altfel, cere un timp mai mare) determinarea numărului de titluri se va face pe baza registrului inventar prin sondaj sau selecție.

13 Datele cu privire la *mișcarea fondului de publicații (intrări-ieșiri)*; (*Notă:* vezi și diviziunea 212, cap. II. Metodele de verificare au fost prezentate la diviziunea 113, cap. I).

131 completarea colecțiilor;

131.1 numărul de volume intrate într-o perioadă determinată;

131.11 numărul de volume intrate, după proveniența publicațiilor: achiziții prin colecțiuni sau librării, dotări, prin comasare de fonduri, donații;

- 131.2 numărul de volume intrate pe grupe de materii. Structura după conținut a stocurilor intrate;
- 131.3 valoarea globală a cărților intrate într-o anumită perioadă de timp;
- 131.4 numărul de titluri intrate în total și pe grupe de materii. (Notă: Metoda de determinare a fost prezentată la diviziunea 123, cap. 1);
- 131.5 periodicitatea intrării diferitor stocuri de publicații. Ritmicitatea în completarea colecțiilor;
- 131.51 intervalul de timp de la data intrării diferitor stocuri de cărți și pînă la prelucrarea lor completă și punerea lor în circulație. Ritmicitatea în prelucrarea lor;
- Metoda de determinare:* 1) se va confrunta data de pe specificațiile colecturii sau de pe alte acte de însoțire cu data înregistrării în registrul inventar și în registrul de mișcare a fondului; 2) se va verifica la raft dacă cărțile înregistrate au fost prelucrate.
- 132 scoaterea publicațiilor din evidența bibliotecii;
- Notă.* În funcție de necesitățile analizei se vor determina și structura pe materii a stocurilor de volume scoase, valoarea lor globală, numărul de titluri.
- 132.1 numărul de volume ieșite într-o perioadă determinată;
- 132.2 numărul volumelor ieșite, după cauzele scoaterii din fondul de publicații: uzură, conținut depășit, conținut inadecvat profilului bibliotecii.
- 14 Datele cu privire la *fondul de publicații din unitățile bibliotecii* (filiale, puncte de împrumut, biblioteci mobile);
- Notă.* În afară de subdiviziunile 141 și 142 se mai poate cerceta: structura după conținut a fondului de publicații ce a fost repartizat în fiecare unitate; numărul de titluri în total și pe grupe de materii; dacă există un fond de bază în fiecare unitate și care este conformația lui.
- 141 totalul stocului de cărți trimise în fiecare unitate a bibliotecii într-o perioadă determinată;
- 141.1 stocul de publicații aflat în fiecare unitate în momentul controlului;
- 142 periodicitatea mișcării publicațiilor (intrări-ieșiri) în fiecare unitate. Ritmicitatea în asigurarea cu publicații a unităților bibliotecii.
- Notă.* Se va aprecia dacă s-a trimis în unitățile bibliotecii un număr suficient de volume, dacă publicațiile respective corespund intereselor de lectură ale populației; dacă au fost trimise cu regularitate.
- 15 Datele cu privire la *organizarea colecțiilor*;
- 151 sistemul de așezare a cărților în rafturile din depozit și din sala pentru acces liber;
- Notă.* Așezarea în rafturi se face după principiul sistematic-alfabetic conform *Schemei așezării publicațiilor în sălile cu acces liber la raft în bibliotecile mici*. Anexă la: Biblioteca Centrală de Stat. *Indicații metodice privind organizarea activității bibliotecilor de la sate în perioada de iarnă*. Buc., 1966. Se vor verifica următoarele: 1) corectitudinea cotei de clasificare și uniformitatea stabilirii ei în cadrul aceluiași categorii de publicații; 2) intercalarea corectă a cărților în raport cu indicele zecimal și semnul de autor stabilit; 3) estetica așezării în raft (dacă există indicatoare și despărțitoare de raft, cum sînt aplicate etichetele pe cărți, aspectul general al cărților etc.).
- Se vor verifica și: 1) respectarea indicațiilor din *Schema așezării publicațiilor în sălile cu acces liber la raft...*; 2) aplicarea *Schemei* în raport cu spațiul de care dispune biblioteca (de exemplu: amplasarea principalelor domenii într-un loc vizibil). Se va semnală dacă există un alt sistem de așezare în raft.
- Vezi: G. V. Mai *multă atenție organizării accesului liber la raft*. *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 4, apr 1968, p. 210.
- 152 componența și organizarea colecțiilor sălii de lectură;
- 152.1 biblioteca uzuală. Existența lucrărilor de referință (enciclopedii, manuale, dicționare, bibliografii etc.);
- Notă.* În lipsa sălii de lectură se va verifica dacă biblioteca dispune de un fond de referință la secția de împrumut, componența și organizarea acestuia.
- 153 organizarea fondului de publicații pentru cititorii copii. Situația literaturii pentru elevi recomandată în programa de învățămînt;
- 154 organizarea rafturilor tematice, a expozițiilor de noutăți, a vitrinelor. Oportunitatea lor, promptitudinea în schimbarea exponatelor.
- 16 Datele cu privire la *instrumentele de dezvoltare a colecțiilor bibliotecii*,
- 161 analiza catalogului alfabetic și a celui sistematic. Stadiul în care se găsesc în momentul verificării;
- 161.1 modul de folosire a fișelor tipărite în organizarea cataloagelor;
- 162 semnalări cu privire la tehnica prelucrării publicațiilor și organizării cataloagelor;

Notă. Vezi: Getta Elena Rally. Catalogarea. Revista bibliotecilor, 20, nr. 8—12, aug-dec 1967; Maria Sonciuc. Clasificarea zecimală și organizarea catalogului pe materii (I). Revista bibliotecilor, 21, nr. 1, ian 1968, p. 61; Maria Senciuc și A. Corvătescu. Clasificarea zecimală și organizarea catalogului sistematic. Revista bibliotecilor, 21, nr. 2—8, feb-aug 1968.

2 Situația volumelor eliberate.

21 verificarea *evidenței volumelor eliberate*;

211 verificarea concordanței între datele din caietul de evidență și înregistrările din fișele de cititori;

Metode de cercetare: 1) verificarea autenticității datelor înscrise în caietul de evidență în zilele premergătoare controlului prin confruntarea cu eliberările de cărți înregistrate în fișele de cititori. În situația când fișierul cititorilor este ordonat pe termene, confruntarea se poate face simplu: datele înscrise în fișele cititorilor care au frecventat biblioteca într-o anumită zi vor trebui să coincidă cu înregistrarea din aceeași zi în caietul de evidență a cărților și broșurilor eliberate. În situația când fișierul cititorilor este ordonat după alte sisteme (ordinea înscrierii la bibliotecă, alfabetic etc.) verificarea datelor dintr-o anumită zi, sau din anumite zile va necesita parcurgerea tuturor fișelor de cititori; 2) recalcularea datelor înscrise în caietul de evidență pe verticală și pe orizontală (a corelațiilor) și semnalarea eventualelor greșeli de calcul; 3) în caz de neconcordanță, confruntarea datelor din caietul de evidență a activității cu cifra volumelor eliberate ce rezultă din fișele de cititori.

212 observații asupra fișelor de cititori cu privire la înregistrarea volumelor eliberate sau înapoierea acestora;

Metode de verificare: 1) se cercetează la un anumit număr de fișe de cititori dacă au fost înscrise corect datele cu privire la împrumut în toate rubricile, dacă există semnătură pentru fiecare carte eliberată, dacă s-au operat scăderile la volumele înapoiate; 2) se confruntă data împrumutului unui anumit număr de volume cu data restituirii lor, pentru a se aprecia dacă cititorii au avut posibilitatea să citească volumele respective sau le-au împrumutat formal; 3) se apreciază dacă titlurile înscrise în anumite fișe corespund nivelului de pregătire, vârstei sau interesului de lectură a cititorilor respectivi; 4)

se discută cu unii cititori despre lectura volumelor înscrise în fișele lor, se clarifică dacă le-au citit numai ei sau le-au împrumutat și altora; 5) se fac observații în legătură cu întreruperca sau stagnările de împrumut la diferiți cititori etc.

213 verificarea evidenței volumelor eliberate în unitățile bibliotecii.

22 Datele generale cu privire la *volumele eliberate*;

Notă. Metodele de verificare au fost prezentate la diviziunile 211 și 212, cap. I.

221 numărul de volume eliberate în diferite perioade de timp. (Vezi și diviziunile 13, 22, 31 și 43 din cap. II);

Notă. În funcție de scopul și tema controlului, aria de cercetare poate să cuprindă și următoarele: numărul de volume eliberate, pe grupe de materii sau numai dintr-o anumită grupă de materii; determinarea circulației titlurilor eliberate, pe baza observațiilor asupra fișelor de cititor sau, acolo unde există, asupra fișelor de carte; numărul de volume eliberate în fiecare unitate a bibliotecii.

222 numărul de volume eliberate din cărțile nou intrate în bibliotecă și numărul de volume eliberate din fondul pertinent (Vezi și diviziunea 213 din cap. II);

Notă: prin „cărți nou intrate în bibliotecă” se înțeleg convențional acele cărți, care au fost achiziționate într-o perioadă relativ recentă (un an sau doi ani); prin „fondul pertinent” se înțeleg convențional volumele existente în bibliotecă înainte de data care se ia în considerație pentru definirea noțiunii „cărți nou intrate în bibliotecă”.

Metode de determinare: Procedul 1: pe baza observațiilor asupra fișei cărții (care arată de câte ori a circulat volumul respectiv în perioada analizată); a) cărțile nou intrate vor fi evidențiate de numărul de inventar înscrise pe fiecare fișă a cărții; b) numărul de volume eliberate din fondul pertinent (V_p) se obține printr-o operație de scădere: totalul volumelor eliberate în perioada analizată (VE) — numărul de volume eliberate din cartea nou intrată (VE_1), adică: $VE_1 - VE_1 = V_p$. Procedul 2: pe baza fișelor de cititor, prin selecție sau integral. Selecția fișelor de cititor se poate face după două criterii: primul, proporțional cu numărul cititorilor înscrși în fiecare lună a anului; al doilea, pe baza grupării fișelor de cititori după numărul de volume împrumutate, proporțional cu mărimea fie-

cărei grupe. Apoi, operațiile se vor succeda în felul următor: a) se stabilește numărul de inventar de unde a început înregistrarea cărților nou intrate; b) se identifică din fiecare fișă de cititor selectată volumele care au un număr de inventar mai mare decât cel stabilit și se totalizează; c) se efectuează operația: $VE - VE_1 = V_p$. (Notă: Vezi Aron Grünberg și George Vlădușcu. *Circulația cărții noi în bibliotecile comunale*. Revista bibliotecilor, 21, nr. 6, ian 1968, p. 344).

23 Datele cu privire la recuperarea volumelor eliberate;

Notă. Se va avea în atenție: stabilirea numărului de volume nerecuperate, valoarea globală a acestora; verificarea formalităților întocmite și a măsurilor luate de bibliotecari pentru recuperarea volumelor nerestituite la termen; determinarea cauzelor nerecuperării unui anumit număr de volume.

24 Datele cu privire la volumele eliberate care au fost procurate prin împrumut interbibliotecar;

241 surse de informare existente în bibliotecă (cataloge colective, bibliografii etc.) pentru solicitarea împrumutului interbibliotecar.

3 Cititorii bibliotecii comunale.

31 Verificarea evidenței cititorilor;

311 Verificarea concordanței între datele din caietul de evidență și fișele de cititori;

Notă. Metodele de verificare coincid cu acelea de la diviziunile 211 și 212 cap. I. Vezi și: A. Grünberg. *Metodologia studierii preferințelor de lectură în bibliotecile comunale*. Revista bibliotecilor, 20, nr. 1, ian 1967, p. 9.

312 observații cu privire la evidența înscrierii cititorilor;

Metoda de verificare: se vor cerceta fișele cititorilor pe familii, fișele cititorilor care frecventează rar biblioteca, precum și ale celor la care se constată că au împrumutat un număr de volume exagerat față de posibilitățile lor de lectură. Se vor semnala eventuale formalisme la înscrierea cititorilor la bibliotecă, constatate în urma cercetării fișelor și a discuțiilor cu cititorii.

În același mod se va proceda și în legătură cu verificarea evidenței înscrierii cititorilor în fiecare unitate a bibliotecii.

32 Datele cu privire la înscrierea cititorilor la bibliotecă;

Notă. Metodele de verificare coincid cu acelea de la diviziunile 211, 212 și 312, cap. I.

321 numărul de cititori în diferite perioade de timp; (vezi și diviziunile 12 și 41, cap. II).

Notă. În aria de cercetare mai pot fi cuprinse: numărul de cititori înscrși pe grupe (categorii) social-profesionale, de vîrstă, sex, pregătire școlară (vezi articolul citat în nota de la diviziunea 311); numărul de cititori dintr-o anumită grupă; numărul de cititori înscrși în fiecare unitate a bibliotecii etc.

322 permanența în înscrierea cititorilor la bibliotecă; numărul cititorilor permanenți;

Notă: prin „cititori permanenți” se înțeleg cititorii din anul precedent care s-au reînscris în anul curent.

Metoda de determinare: confruntarea fișelor de cititor sau a datelor din registrul de înscriere a cititorilor din anul precedent cu aceleași documente din anul curent.

322.1 numărul cititorilor din anul precedent care nu s-au reînscris în anul curent; stabilirea cauzelor pentru care nu s-au reînscris.

33 Datele cu privire la frecvența cititorilor la bibliotecă;

331 numărul de cititori/frecvență într-o perioadă determinată (lună, trimestru, an);

(*Notă.* Pe baza caietului de evidență);
331.1 numărul de cititori care au frecventat biblioteca într-un interval de timp, numai pentru împrumut, numai pentru restituire, pentru împrumut și restituire de cărți, lectură, informații etc.;

Metode de determinare a motivelor pentru care cititorii frecventează biblioteca. Procedeu 1: în legătură cu împrumutul sau restituirea de cărți, pe baza fișierului ordonat pe termene sau în cazul altei ordonări, prin selecție se stabilește după fișele cititorilor numărul celor care au frecventat biblioteca în anumite zile pentru: împrumut, restituire sau restituire și împrumut de cărți. *Procedeu 2:* pe baza notărilor făcute la bibliotecă în anumite zile se stabilește numărul de cititori/frecvență după motivul pentru care au venit la bibliotecă.

Intrucît frecvența în bibliotecile comunale depinde în mare măsură de factori sezonieri, la alegerea zilelor cînd se face cercetarea se va ține seama de acești factori.

332 numărul de cititori care nu au frecventat biblioteca o anumită perioadă de timp (3 luni, 4 luni ș.a.m.d.). Determinarea cauzelor pentru care nu au mai frecventat biblioteca;

Metode de determinare: prin gruparea fișelor de cititor după intervalele la care frecventează biblioteca și prin discuții cu cititorii în cauză și cu bibliotecarul.

34 Datele cu privire la *activitatea de informare a cititorilor*;

341 folosirea cataloagelor de către cititori și de către bibliotecar în orientarea lecturii și în informare;

342 existența fișierelor tematice. Modul de alcătuire și oportunitatea lor;

343 prezența, propagarea și folosirea principalelor instrumente de informare apărute sau multiplicat pe plan național sau local (bibliografia națională, cataloage de creștere a colecțiilor, bibliografii de recomandare etc.);

344 folosirea fondului de referință de către bibliotecar și de către cititori. Informații verbale, cereri de bibliografii etc.;

Notă. Se va verifica dacă bibliotecarul este inițiat în activitatea de informare și știe căror loruri trebuie să se adreseze pentru elucidarea problemelor care nu pot fi soluționate pe baza colecțiilor proprii.

35 Datele cu privire la *orientarea lecturii*.

Notă. Verificarea eficienței acestei activități se face: 1) pe baza datelor rezultate din analiza fișelor de cititori, a organizării colecțiilor în rafturi, a organizării, propagării și solosi-¹⁰ sirii cataloagelor; 2) prin asistarea la conversațiile dintre bibliotecar și cititor în legătură cu lectura.

4 *Manifestări de masă.*

41 Datele cu privire la *manifestările de masă organizate de bibliotecă*; (Vezi și diviziunea 14 din cap. II);

411 numărul manifestărilor de masă organizate de bibliotecă (după formele lor) într-o anumită perioadă de timp;

412 gruparea manifestărilor de masă, după scopul urmărit (popularizarea unei cărți sau a mai multor cărți, a unui autor sau a unei teme, dezvoltarea gustului pentru lectură, atragerea unui număr mai mare de cititori, aniversarea sau comemorarea unui eveniment sau a unei personalități etc.);

413 ce cărți au format obiectul unor manifestări de masă; criteriile după care s-a făcut selectarea lor;

Metode de verificare: cu privire la manifestările de masă: 1) cercetarea documentelor existente în bibliotecă; 2) interviuri cu bibliotecarul și participanții la manifestări; 3) cercetarea fișelor cititorilor care au participat la manifestările de masă, pentru a se aprecia dacă au influențat asupra lec-

turii; 4) numărul de exemplare din cărțile care au format obiectul unor manifestări; circulația lor înainte și după popularizare; 5) aprecieri în legătură cu oportunitatea anumitor forme de manifestări, concordanța lor cu specificul bibliotecar etc.

Notă. În cercetare pot fi cuprinse și datele cu privire la manifestările organizate de bibliotecă în colaborare cu alte instituții; manifestările de masă organizate în unitățile bibliotecii.

5 *Planul de activitate al bibliotecii și realizarea lui.*

51 Datele cu privire la *planul de muncă*;
511 principalele prevederi ale planului de muncă. Criteriile care au stat la baza stabilirii lor;

512 analiza întocmirii planului de muncă în funcție de sarcinile actuale ale politicii cultural-educative;

513 verificarea îndeplinirii sarcinilor prevăzute în planul de activitate al bibliotecii.

Notă. Se va lua în considerație:

1) dacă planul de activitate a fost aprobat și de către cine; 2) dacă s-au mai efectuat controale, de către cine, fiind, constatările făcute și indicațiile date; 3) dacă activitatea bibliotecii a fost analizată pe parcurs de către organele locale.

52 Datele cu privire la *dările de seamă ale bibliotecii*;

521 verificarea concordanței dintre planul de muncă și datele prezentate în dările de seamă sau în informările bibliotecarului, prin confruntarea cu datele din evidența primară.

53 Datele cu privire la *programul de activitate al bibliotecii*;

Notă. Se va verifica: 1) în ce măsură orarul corespunde timpului liber al cititorilor; 2) respectarea orelor de funcționare la sediu și în unitățile bibliotecii; 3) dacă s-a luat în considerație timpul util pentru deplasarea bibliotecarului în unitățile bibliotecii; 4) timpul de muncă afectat servirii cititorilor și timpul de muncă pentru activitatea tehnică-organizatorică în bibliotecă, timpul afectat pentru organizarea manifestărilor de masă.

54 Datele cu privire la *deplasările bibliotecarului în alte localități* (numărul de zile de deplasare. Scopul).

55 Datele cu privire la *solicitarea bibliotecarului în activități extrabibliotecare*;

551 denumirea activităților extrabibliotecare; timpul afectat de bibliotecar pentru îndeplinirea lor; care instituție sau persoană a aprobat activitatea respectivă.

6 *Bugetul bibliotecii. Alocații bugetare și extrabugetare.* (Vezi și diviziunile 15, 32, și 51 din cap. II).

61 Datele cu privire la *intocmirea planului de cheltuieli*;

Notă. Se va cerceta: 1) care sînt prevederile pe capitole de cheltuieli pentru bibliotecă din bugetul consiliului popular; 2) dacă cheltuielile prevăzute corespund nevoilor reale ale bibliotecii; 3) dacă alocația bugetară pentru achiziții este suficientă pentru completarea colecțiilor bibliotecii.

62 Datele cu privire la *execuția planului de cheltuieli*;

Notă. Se va verifica: 1) execuția pe capitole de cheltuieli a bugetului prevăzut pentru bibliotecă; 2) ritmicitatea execuției cheltuielilor la diferitele capitole de cheltuieli; 3) scopul pentru care au fost folosite alocațiile extrabugetare, proveniența lor; 4) în ce măsură s-a asigurat prin execuția financiară rezolvarea diferitelor probleme materiale ale bibliotecii.

7 Condiții materiale;

71 Datele cu privire la *localul și mobilierul bibliotecii*; (Vezi și diviziunea 52 din cap. II);

711 împărțirea și starea localului; destinația diferitor încăperi. Suprafața;

712 numărul de rafturi, starea și capacitatea lor. Numărul de metri liniari de raft;

713 alte mobile existente în bibliotecă. Determinarea și destinația lor.

II. Sinteza datelor cu privire la situația și activitatea bibliotecii comunale

1 În legătură cu populația comunei;

11 *Asigurarea populației cu publicații de către bibliotecă*;

111 numărul de volume în medie la un locuitor pe comună $\left(= \frac{V}{P} \right)$. Gradul de asigurare a populației cu publicații de către bibliotecă;

Sistemul de calcul:

V — numărul de volume existente în fondul de publicații al bibliotecii;

P — numărul de locuitori din comună;

AP — gradul de asigurare a populației cu publicații de către bibliotecă;

$$AP = \frac{V}{P} \cdot 100$$

Notă. În funcție de aria analizei, se pot calcula după același sistem și alți indicatori: gradul de asigurare a populației cu publicații de către fiecare unitate a bibliotecii; gradul de asigurare a populației cu publicații din diferite domenii; numărul de volume

dintr-o grupă de materii în medie la un locuitor dintr-o grupă corespunzătoare a populației (de exemplu: numărul de cărți pentru copii în medie la un copil, numărul de cărți din domeniul agriculturii în medie la un cooperator);

112 estimarea structurii fondului de publicații în raport cu profilul demografic și specificul comunei;

Notă. Pe baza datelor cu privire la fondul de publicații (vezi diviziunile 12 și 13, cap. I) se va aprecia: 1) dacă structura fondului corespunde caracteristicilor economico-sociale ale comunei; 2) dacă există (și care anume) cărți sau broșuri ce nu corespund specificului comunei; 3) dacă la completarea colecțiilor se ține seama de cerințele și interesele de lectură ale populației, de sarcinile actuale ale bibliotecii.

113 estimarea raportului între numărul de volume și numărul de titluri, în funcție de mărimea, densitatea și profilul dispersat al populației în așezările din comună; (De exemplu: raportul 9 titluri la 10 volume poate să fie considerat satisfăcător într-o comună cu populația concentrată, dar nesatisfăcător într-o comună formată din opt așezări; aici vor fi necesare mai multe exemplare dintr-un titlu pentru a se asigura circulația noutăților în toate unitățile bibliotecii).

12 *Indicatorii atragerii populației la bibliotecă*;

121 numărul de cititori înscrși la bibliotecă (C) în medie la o sută de locuitori. Gradul de atragere a populației la bibliotecă;

$$\left(IP = \frac{C}{P} \cdot 100 \right)$$

Notă. În funcție de aria analizei se mai pot calcula: gradul de atragere la bibliotecă a populației din fiecare sat component al comunei; gradul de atragere la bibliotecă a diferitelor grupe ale populației.

122 estimarea interesului față de bibliotecă a populației și a activității bibliotecii pe baza analizei gradului de atragere a populației;

Notă. În funcție de gradul de atragere se pot studia: 1) cauzele datorită cărora o anumită parte a populației comunei sau din fiecare așezare nu s-a înscris la bibliotecă; 2) cum se explică gradul înalt de atragere a populației la bibliotecă (dacă există formalisme la înscrierea cititorilor). Vezi metodele de verificare de la diviziunile 211, 212 și 312, cap. I.

13 *Indicatorii lecturii populației*;

131 numărul de volume eliberate la un locuitor pe comună. Indicele de lectură a populației $\left(\frac{VE}{P} \right)$ în care VE — nu-

mărul de volume eliberate);

Notă. Acest indice este cel mai semnificativ pentru caracterizarea eficacității activității bibliotecii în raport cu întreaga populație. În funcție de aria analizei se mai pot calcula: indicele de lectură a populației în fiecare unitate a bibliotecii; numărul de volume eliberate dintr-o grupă de materii în medie la un locuitor dintr-o grupă a populației (de exemplu: indicele de lectură a cărții pentru copii de către populația școlară a comunei).

14 *Indicatorii eficienței participării populației la manifestările de masă;*

Notă. Eficiența manifestărilor de masă poate fi apreciată în funcție de creșterea circulației cărților popularizate, înscrierea la bibliotecă a unui număr mai mare de cititori, latura educativă (actualitatea temelor, legătura lor cu problemele economice și culturale ale comunei etc.). Vezi și: metodele de verificare de la diviziunea 413, cap. I.

15 *Indicatorii cheltuielilor bibliotecii raportate la populație;*

151 cota medie a cheltuielilor anuale la un locuitor al comunei = $\left(\frac{Cst}{P} \right)$ în care

Cst — suma totală a cheltuielilor bibliotecii într-un an).

152 cota medie a cheltuielilor pentru achiziții la un locuitor al comunei.

2 În legătură cu fondul de publicații al bibliotecii;

21 *Indicatorii mișcării fondului de publicații;*

211 mărimea fondului de publicații în diferite perioade de timp. Dinamica fondului de publicații (cu bază fixă și în lanț);

Sistemul de calcul:

V_0 — numărul de volume în anul de bază (de exemplu: 1965)

V_{1-2-n} — numărul de volume în anii următori (de exemplu: $V_1=1966$, $V_2=1967$, $V_3=1968$)

1) Dinamica cu baza fixă a fondului de publicații = $\frac{V_1}{V_0} \cdot 100$; $\frac{V_2}{V_0} \cdot 100$; etc.

(De exemplu: în 1965 existau 10000 de volume, în 1966 — 11000, în 1967 — 12000 și în 1962 — 13000. Dinamica va fi următoarea: 1965=100; 1966 = $\frac{11000}{10000} \cdot 100$

= 110; 1967 = $\frac{12000}{10000} \cdot 100 = 120$ ș.a.m.d)

2) Dinamica în lanț = $\frac{V_1}{V_0} \cdot 100$; $\frac{V_2}{V_1} \cdot 100$ etc.

(De exemplu; după datele de mai sus dinamica va fi următoarea: 1965=100;

1966=110, 1967 = $\frac{12000}{11000} \cdot 100 = 109$, 1968 =

$\frac{13000}{12000} \cdot 100 = 108,3$)

212 raportul între numărul de volume intrate (V_i) și numărul de volume scoase din bibliotecă (V_s) într-o anumită perioadă de timp. Rata mișcării fondu-

lui de publicații $\left(\frac{V_i}{V_s} \right)$; (Vezi și diviziunea 13, cap. I);

213 raportul procentual între fondul de carte nou intrat și fondul pertinent (V_p).

Gradul de înnoire a colecțiilor $\left(= \frac{V_i}{V_p} \cdot 100 \right)$;

(Vezi și nota de la diviziunea 222, cap. I).

Notă. În funcție de aria analizei se mai poate calcula după sistemele indicate mai sus: ponderea fiecărei grupe de materii în structura tematică a fondului; proporțiile în care s-a făcut repartitia fondului de publicații în fiecare unitate a bibliotecii; raportul procentual între numărul de volume și numărul de titluri (total sau pe fiecare grupă de materie); gradul de uzură a fondului de publicații (raportul procentual între numărul de volume scoase din bibliotecă datorită uzurii fizice și numărul total de volume din fondul bibliotecii);

22 *Indicatorii circulației fondului de publicații;*

221 raportul procentual dintre numărul de volume eliberate și numărul de volume din fondul bibliotecii. Indicele de circulație a

fondului $\left(= \frac{VE}{V} \text{ sau } \frac{VE}{V} \cdot 100 \right)$; (Vezi și divi-

ziunile 121 și 221, cap. I);

Notă. În funcție de aria analizei se pot calcula: indicele de circulație în fiecare unitate a bibliotecii; indicele de circulație pe grupe de materii; indicele de circulație a cărții noi sau a fondului pertinent etc. Este interesant de urmărit și intensitatea circulației publicațiilor, prin gruparea lor numerică în funcție de frecvența împrumuturilor (de exemplu: numărul de volume care nu au circulat, numărul de volume care au circulat de n ori. Vezi articolul citat la diviziunea 222, cap. I. *Metodele de determinare*). Se vor putea face constatări și aprecieri în legătură cu solicitarea anumitor volume (sau titluri), concordanța între componența fondului de publicații și interesele de lectură manifestate de cititori etc.

3 În legătură cu activitatea de împrumut.

31 Indicatorii împrumuturilor;

311 dinamica numărului de volume eliberate;

Notă. Sistemele de calcul au fost prezentate la diviziunea 211, cap. II. Vezi și indicațiile din nota de la diviziunea 213, cap. II.

312 frecvența eliberării volumelor; (Vezi și diviziunea 33, cap. I);

Notă. În funcție de necesitățile analizei se pot calcula: 1) media zilnică a eliberării de volume în anumite perioade de timp; 2) cota medie a numărului de volume eliberate la un împrumut, care se stabilește prin cercetarea unui număr de fișe de cititori; 3) durata deținerii de către anumiți cititori a volumelor împrumutate;

32 Indicatorii costului activității de împrumut;

321 costul anual pentru un volum eliberat (raportul între suma cheltuielilor anuale și numărul de volume împrumutate, adică $\frac{Cst}{VE}$);

322 cota parte din valoarea globală a fondului (Val V) la un volum eliberat; (raportul dintre valoarea globală a fondului de publicații și numărul volumelor eliberate într-o unitate de timp = $\frac{Val V}{V}$);

(De exemplu, valoarea globală a fondului de publicații este de 20 000 lei și s-au eliberat în anul 1967 — 10 000 de volume. Cota pe anul 1967 pentru un volum va fi $\frac{20000}{10000} = 2$ lei pentru un volum eliberat).

4 În legătură cu cititorii bibliotecii.

41 Indicatorii înscrierii cititorilor la bibliotecă;

411 dinamica înscrierii cititorilor la bibliotecă;

Notă. Sistemele de calcul au fost prezentate la diviziunea 211, cap. II.

412 gradul de permanență a cititorilor (raportul procentual dintre numărul de cititori permanenți (Cp) și cititori nepermanenți (Cn) = $\frac{Cp}{Cn} \cdot 100$); (Vezi diviziunea 322 cap. I);

42 Indicatorii frecvenței cititorilor la bibliotecă;

421 media zilnică a frecvenței într-o anumită perioadă de timp (T). Indicele de frecvență (= $\frac{CF}{T}$, în care CF — numărul de cititori frecvenți); (Vezi diviziunea 33, cap. I);

Notă. Se pot determina și motivele pentru care cititorii frecventează biblioteca. (Vezi diviziunea 331.1, cap. I).

43 Indicatorii lecturii cititorilor;

431 numărul de volume eliberate în medie la un cititor. Indicele de lectură a citito-

$$rilor \left(= \frac{VE}{C} \right);$$

Notă. După același sistem se pot calcula: 1) indicele de lectură a cititorilor în fiecare unitate a bibliotecii; 2) indicele de lectură a unei anumite grupe de cititori.

432 gruparea cititorilor după numărul de volume împrumutate;

44 Indicatorii cheltuielilor efectuate de bibliotecă pentru cititori;

(*Notă.* Calculul e asemănător cu acela de la diviziunea 32, cap. II).

5 În legătură cu condițiile materiale de funcționare a bibliotecii.

51 Indicatorii costului activității; (Vezi și diviziunile 15 și 32, cap. II);

512 dinamica cheltuielilor anuale ale bibliotecii.

(*Notă.* Sistemele de calcul sînt similare cu acelea prezentate la diviziunea 211, cap. II).

513 estimarea dinamicii cheltuielilor bibliotecii în raport cu dinamica activității bibliotecii, pentru un număr de ani;

Notă. Confruntarea datelor privind dinamica cheltuielilor, dinamica activității de împrumut și dinamica înscrierii cititorilor.

52 Indicatorii folosirii spațiului bibliotecii;

521 gradul de încărcare a spațiului bibliotecii; numărul de volume pe metru pătrat; numărul de metri liniari de raft, raportat la fondul de carte;

522 estimarea gradului de încărcare a spațiului în raport cu dinamica fondului de publicații; situația localului în funcție de perspectivele de dezvoltare a bibliotecii;

523 estimarea gradului de încărcare a spațiului în funcție de organizarea bibliotecii (acces liber la raft, depozit închis) și de sectoarele de activitate: spațiu pentru sala de lectură, pentru secția pentru copii, pentru locul de muncă al bibliotecarului etc.

★

Notă. Ordinea în care au fost grupate și clasificate temele din cap. II este asemănătoare cu aceea din cap. I. Acolo unde s-a considerat că este cazul s-au făcut trimiteri la diviziunile dintr-un capitol sau altul pentru a se putea urmări mai ușor corelația între datele care se pot aduna pe baza documentației din fiecare bibliotecă și modalitățile de sintetizare a acestor date. Nu s-a arătat cum să se facă analiza unei anumite teme. Aceasta depinde de întregul material factual legat de tema propusă. Pentru orientare în legătură cu modul de abordare și analizare a datelor rezultate din documentația bibliotecii s-au făcut referințe în text la diferite articole de analiză publicate în revista noastră.

Aron GRÜNBERG

EDIȚII CARTONATE ȘI PRELUCRATE PENTRU BIBLIOTECI

Semnalam în numărul din iunie al revistei noastre*) măsurile luate în vederea cartonnării și prelucrării unor lucrări destinate bibliotecilor publice de stat.

Cu începere din trimestrul al 2-lea al acestui an, au început să intre în biblioteci în ediții legate integral în pinză sau cartonate cu pinză la cotor, cu o diferență de preț de numai 3—4 lei față de ediția broșată, un număr de titluri de largă circulație.

Stabilirea tirajului la edițiile ce urmează să apară cartonate s-a făcut în conformitate cu necesitățile de acoperire a tuturor comenzilor făcute de bibliotecile publice de stat, comunale, orașenești și municipale. Vor apărea cartonate și o serie de titluri pentru care se prevăzuse inițial doar o ediție broșată. Printre ele se numără și operele editate în colecțiile de mare tiraj: „Biblioteca pentru toți”, „Biblioteca școlară”, „Lyceum”, și „Meridiane”.

Paralel cu această inițiativă, menită să asigure, datorită sporirii rezistenței, o circulație mult mai îndelungată a cărților, s-a făcut, în mod experimental, la prelucrarea centralizată a unor titluri apărute în ediție cartonată. Lucrările bibliotecare ce urmează a se efectua de către Fondul de Stat al Cărții constau în dotarea cărților cu foi de termene, buline pentru înscrierea cotei, două fișe de catalog, redactate și tipărite de B.C.S., o fișă de carte și un buzunăraș pentru păstrarea acestei fișe, ceea ce va permite intrarea imediată în circulație a cărților noi.

Cărămida de început a fost pusă prin prelucrarea centralizată a operii lui Mihail Sadoveanu *Nada florilor*. Au urmat: *Roșu și negru* de Stendhal, *Ospătăria „La Regina Pédaque”* de Anatole France, *35 Mai* de E. Kästner, *Frumoasa din pădurea adormită* de Ch. Perrault, *Groapa* de Eugen Barbu, *Poezii*, 2 vol. de Lucian Blaga, *Taras Bulba* de N. V. Gogol, *Poezii* de D. Anghel, *Ciresarii*, 5 vol. de Constantin Chiniță.

Printre cele 50 de titluri prevăzute a fi prelucrate în acest mod se numără o serie de opere ale clasicilor literaturii române și universale, lucrări de referință, de specialitate,

dicționare etc., dintre care menționăm: *Povești și povestiri* de Ion Creangă, *Oliver Twist* de Ch. Dickens, *Dicționar de cuvinte, expresii și citate celebre*.

Cu condiția ca editurile și întreprinderile poligrafice să se încadreze în timpul indicat de prețare a edițiilor cartonate, în vederea prelucrării centralizate, și să respecte normele de calitate, sperăm că eficiența acestui experiment va fi maximă și va determina generalizarea acestei măsuri menite să ducă la economisirea de muncă și timp, prin evitarea paralelismelor în operațiunile de prelucrare, și la asigurarea unei operativități sporite în activitatea bibliotecilor.

M.

UN CENTENAR . . .

....1868, se înființează Societatea „Filarmonica Română”, în București...”. Dar acest text de dicționar cultural cumporă un comentariu istoric:

În a doua jumătate a anului 1852, Grigore Alexandrescu redacta un fel de regulament preliminar, de îndrumare, a teatrului românesc, intitulat *Instrucțiuni către direcția trupei românești*. Poetul făcea parte atunci din „comitetul teatral”; recentul volum de *Documente și manuscrise literare*, publicat de Institutul de Istorie și teorie literară „G. Călinescu” al Academiei R.S. România, sub îngrijirea lui Paul Cornea și Elena Piru, dezvăluie o activitate inedită în domeniul teatrului și muzicii românești, artele nefiind încă separate, ca organizare de spectacole, pe atunci. Rădăcinile acestei instituții sînt mult mai vechi. În 1827 lua naștere Societatea literară cu scopul de a funda ziare, școli și, mai ales, un teatru național; inițiativa fusese luată de tinerii intelectuali refugiați la Brașov în timpul mișcării eteriste. Curînd (1833), o Societate filarmonică maschează vechea „societate literară”, avînd ca animatori și conducători pe I. Eliade Rădulescu, Ion Cimpineanu și C. Aristia, fostul „bursier” al domniței Ralu Caragea. De astă dată, scopul „filarmoniceii” era de a crea un teatru românesc și de a cultiva „artele muzice”, pentru că, așa cum se exprimă „manifestul” de fundare, „teatrul însoțit cu învățătura publică este cel mai de-a dreptul și sigur mijloc de a dăruipăna obiceiurile cele urite și a forma gustul unei nații”.

În ianuarie 1836 se cumpără și locul unde avea să se clădească Teatrul Național din București, iar între 1835 și 1836 organizatorii publică și o gazetă teatrală tipărită într-o mie de exemplare. Pentru combaterea actelor abuzive ale guvernului a luat naștere, în sînul Societății filarmonice un comitet secret, condus de Cimpineanu și Eliade, care a organizat primele spectacole de teatru în limba română, primele concerte și montarea — în limba patriei — a operii *Semiramida* de Rossini. La 25 martie 1835, comitetul a încheiat un „jurnal” pe baza căruiua a luat ființă Școala de muzică vocală și instrumentală unde s-a predat „muzica evropenească”, adică cea clasică și tot aici va funcționa ca profesor, începînd cu 1838, venind de la Viena, violonistul Ludwig Wierst, prieten cu Nicolae Filimon.

*) Dînică, Elena. *O inițiativă îndăbilită*. *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 6, iunie 1968, p. 356.

Cîteva date completează „peisajul” în care s-a dezvoltat prima noastră „Filarmonică”: la 11 iunie 1819 se înființează „Societatea muzicală” din Cluj, la 15 noiembrie 1836 ia naștere Conservatorul Dramatic-Filarmonic din Iași, la 22 decembrie 1846 are loc primul concert Liszt la București, la 17 decembrie 1851 se fundează Conservatorul de muzică din București, iar la 31 decembrie anul următor, Teatrul Național din București se deschide cu opereta Zoe de I. A. Wachmann.

La 22 aprilie 1866 are loc la București primul concert simfonic, iar la 29 aprilie 1868 se înființează Societatea filarmonică română, care prezintă primul concert la 15 decembrie 1868. Embrionul actualei Filarmonicii ia naștere deci acum o sută de ani cînd s-a produs separarea muzicii de spectacolele teatrale și cînd Eduard Wachmann devine primul dirijor și con-

ducător al societății nou înființate. Pregătirea concertului din 15 decembrie 1868 a durat cîteva luni și spectacolul a avut loc la ora 1 după-amiază la sediul Societății Ateneu Român, undeva într-o clădire aflată la marginea Cismigiului. Din acea zi, timp de 30 de ani, Wachmann a condus și și-a perfecționat orchestra, în ciuda greutăților financiare și a lipsei de înțelegere a cercurilor conducătoare. Dar prima orchestră a Filarmonicii a contribuit la formarea gustului public pentru muzica simfonică și la afirmarea unei școli de compoziție românească. Din această mică orchestră și din entuziasmul primilor interpreți s-a format mai târziu orchestra Ministerului Instrucțiunii Publice, devenită azi Filarmonica de Stat „George Enescu”.

E. M.

CRONICA

Biblioteca municipală Constanța, în colaborare cu Arhivele statului Constanța, a organizat o expoziție dedicată evenimentelor revoluționare ale anului 1848 în țara noastră. Expoziția a fost împărțită în trei secțiuni, corespunzătoare mișcării pașoptiste desfășurate în Moldova, Țara Românească și Transilvania. Prin intermediul documentelor reținute atenția fotocopiile Raportului către Ministrul de externe al Austriei, despre încercarea de revoluție în Moldova, Raportului consulului Austriei la Iași privind înăbușirea revoluției din Moldova, Ordinul lui Mihail Grigore Sturdza de urmărirea a revoluționarilor moldoveni și maghiari (Moldova); Proclamația de la Islaz, actul de înființare a gărzilor naționale și de înarmare a lor, documente privind trimiterea de propagandă la sate pentru explicarea programului revoluției și al constituției, documente referitoare la activitatea guvernului provizoriu (Țara Românească), documente privind desfășurarea adunării de la Blaj, Proclamația Comitetului Național Român de la Sibiu împotriva alipirii Transilvaniei la Ungaria, Raportul asupra convorbirii dintre Eftimie Murgu și generalul Bem. Refuzul primirii. În 1851, a unor decorații din partea împăratului Austriei și cel al Rusiei de către A. Papiu Ilarian, Vasile Todor și Avram Iancu (Transilvania). În afara celor trei secțiuni menționăm prezența unor panouri care cuprind extrase din presa vre-

mil și din cea actuală privind revoluția de la 1848, precum și o expoziție de cărți axată pe aceeași temă.

George BALOLEANU
Biblioteca municipală Constanța

Între 25 iunie și 10 iulie a.c., la Cimpulung Muscel și Brăila au avut loc cursurile de perfecționare a cadrelor de bibliotecari din unitățile școlare. Organizate de Ministerul Învățămîntului prin Direcția secretariatului și documentării — Serviciul pentru îndrumarea și controlul bibliotecilor școlare cursurile au oferit celor 350 de bibliotecari posibilitatea însușirii cunoștințelor de bază privind evidența, catalogarea și clasificarea, achizițiile, munca cu cititorii, administrarea și conducerea bibliotecilor etc.

M. P.

În ziua de 17 iunie a.c., la Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, în prezența acad. Miron Niculescu, președintele Academiei, a unor academicieni și cercetători științifici, precum și a unui numeros public a avut loc deschiderea festivă a expoziției documentare dedicate evenimentelor revoluționare ale anului 1848 din Țările Române.

Într-un scurt cuvînt introductiv, prof. univ. Șerban Cioculescu, membru corespondent al Academiei, directorul general al Bibliotecii, a reliefat însemnătatea aniversării, subliniind faptul că această manifestare se încadrează în pro-

cesul de valorificare a tradițiilor revoluționare ale poporului nostru și de educare patriotică a generației actuale. Ideea de unitate națională care a animat pe revoluționarii români de la 1848 este prezentă și în tematica acestei expoziții care cuprinde documente și materiale ale vremii din Țara Românească, Moldova, Transilvania, Banat.

În cuvîntul său, prof. univ. Șerban Cioculescu a remarcat contribuția deosebită a cabinetului de stampe al Bibliotecii Academiei, la organizarea și selectarea materialelor expuse.

Expoziția cuprinde numeroase cărți și periodice editate de societățile cultural-politice ce au contribuit la pregătirea acțiunilor revoluționare, cit și din cele apărute în timpul revoluției sau după înăbușirea ei. În afara acestora sînt expuse manuscrise, scrisori originale, documente ale vremii, stampe, desene, fotografii de epocă, piese de muzeu, facsimile.

Ultima vitrină conține fotografiile pașoptiștilor care au fost membri ai Academiei Române, dintre care cinci aveau să ocupe postul de președinte al ei.

Exponatele, edificatoare pentru reliefaarea cauzelor și conștinutul revoluției de la 1848, creează o imagine puternică asupra evenimentelor ce aveau să prefigureze nașterea României moderne și desăvîrșirea unității naționale a poporului nostru.

D. M.

CRONICA

CRONICA

FILIP MOLDOVEANUL, primul tipograf român

Recentele cercetări efectuate în țara noastră au dovedit într-un mod convingător existența unei tipografii românești la Sibiu, încă înaintea venirii diaconului Coresi la Brașov (1556). În ultimul timp s-au aflat tot mai multe date despre Filip Moldoveanul, primul tipograf român și conducătorul oficinei tipografice din Sibiu, în persoana căruia cunoaștem un remarcabil reprezentant al vechii culturi românești. Din tipografia sibiană a meșterului Filip au ieșit mai multe tipărițiuri cu litere chirilice, printre care primele texte imprimate în limba română precum și alte cărți în limba slavonă, destinate românilor.

Cercetînd arhivele sibiene, am descoperit 53 de mențiuni, în majoritate inedite, despre viața și activitatea lui Filip Moldoveanul, activînd aici sub numele Philipp Pictor sau Philipp Maler în funcția de pisar (scrib) român, angajatul Magistratului din Sibiu.

Acest oraș transilvănean, avînd multiple relații cu Moldova și mai ales cu Țara Românească, a avut în slujba sa cărturari români, care rezolvau corespondența în limba slavonă și română și care deseori au fost trimiși în solii și misiuni diplomatice în țările de dincolo de Carpați. Scrierea chirilică se practica la Sibiu încă înaintea venirii lui Filip Moldoveanul în acest oraș. Ca și în cazul relațiilor dintre „Cetatea Brașovului” și Șcheii Brașovului, exista o strînsă corelație între cărturarii români din Rășinari și „secția română” a notariatului sibian. O mare parte din preoții și dascălii răsînăreni din secolele XV—XVI erau în același timp și scribi, numiți de cronicari „scriitorii la cetate”, angajații Magistratului din cetatea Sibiului. Aceste relații erau foarte strînse, deoarece satul Rășinari se afla sub jurisdicția directă a sfatului sibian.

Începînd cu anul 1521, conducătorul „secției românești” a Cancelariei orașenești a Sibiului devine Filip, fiind semnalat sub numele de „Magister Philipp Pictor”, „Philipp Maler”, „magister Philippus Pictor et scriba litterarum valachicarum” („meșterul Filip Pictor sau Zugravul, scribul scrisorilor românești”). Pentru îndeletnicirea sa de a traduce, concepe și scrie corespondența românească a Magistratului sibian, meșterul Filip a fost retribuit la început cu 4—6 florini, iar începînd cu anul 1547 cu 8 florini pe an. Ex-

presia „magister Philippus Pictor” amintită în documentul din 1551 indică faptul că numele de „Pictor” se referea la această dată la ocupația lui de zugrav și de caligraf. Se cunoaște că în acest timp scrisorile, mai ales cele cu un conținut solemn, au fost caligrafiate artistic, acordînd o grijă deosebită scrierii inițialelor.

În prima perioadă a activității sale (1521—1526) Filip Pictor este plătit exclusiv pentru activitatea de scrib. Totuși documentele unor pomenesc de lipsa lui din oraș, în care interval magistratul a retribuit pentru traducerea și întocmirea scrisorilor românești pe preoții din Rășinari.

Misiunile diplomatice ale lui Filip Moldoveanul încep în anul 1537, cînd Magistratul din Sibiu trimite unele daruri lui Radu Paisic, domnul Țării Românești. La această dată Filip este doar interpretul soliei. La 22 iunie al aceluiași an, el este trimis singur la curtea lui Radu Paisic, pentru a rezolva un proces în care erau implicați oameni din Țara Românească și Transilvania. Prima misiune mai importantă a lui Filip are loc la 24 iulie 1539, cînd el este trimis la curtea lui Radu Paisic cu scrisorile de felicitare ale senatorilor din Sibiu, pentru reîntoarcerea sa pe scaunul domnesc. În anii următori scriitorul român din Cetatea Sibiului este angrenat în importante și grele misiuni diplomatice avînd deseori sarcina să urmărească mișcările trupelor otomane. Desăvîrșindu-și tot mai mult calitățile sale diplomatice, cărturarul român ajunge din simplu traducător să conducă solii compuse din mai mulți membri. La 30 mai 1543, Filip Moldoveanul este trimis în fruntea unei escorte militare la voievodul Țării Românești. Cu această ocazie senatorii din Sibiu trimit lui Radu Paisic o valoroasă garnitură de fardurii și cești iar fiului său Pătrașcu, viitorului domn, o cupă de argint.

Căminul lui Filip Moldoveanul din Sibiu a fost un adevărat loc de întîlnire a boierilor din Țara Românească. De frica noului domn, Mircea Ciobanul, numeroși boieri, ca Petre Pitarul, logofătii Kadul, Tudor și alții se refugiază la Sibiu; dintre aceștia, unii au fost cazați la Filip. La 31 mai 1554, cînd Filip Moldoveanul își efectuează ultima sa misiune diplomatică, el a fost trimis la noul domn muntean, Pătrașcu cel Bun.

Calitățile caligrafice ale lui Filip Moldoveanul au fost binecunoscute și apreciate nu numai de sibieni, dar și de boierii din Țara Românească. Deși Filip a fost angajatul magistratului, scrisorile sale au fost folosite și de către boieri și boierese din țara vecină. În 1540, în procesul care a avut loc la Sibiu în contra lui Petru Aurarul (Aurifaber), Despina Milița, văduva lui Neagoe Basarab, a prezentat instanței scrisori scrise de Filip Pictor („litteras manibus Philippi Pictoris scriptas”), servindu-se de ele ca de acte oficiale.

Începînd cu anul redactării primei scrisori românești păstrate, scrisă de Neacșu din Cîmpulung (1521), Filip Moldoveanu este retribuit aproape în exclusivitate numai pentru întocmirea scrisorilor românești. Pînă la el corespondența Sibiului cu Tara Românească se făcea mai mult în limba slavonă, popii din Rășinari întocmind și traducînd astfel de scrisori („litteras Rascianas“). Filip este plătit pentru redactarea și interpretarea scrisorilor românești („scribendis litteris olachicalibus“). Această predominare a corespondenței românești era o urmare firească a laicizării culturii și a necesității de a scrie în limba națională, tendință favorizată mai tîrziu și de reforma religioasă.

În 1880, istoricul sas Friedrich Teutsch a descoperit în arhivele Sibiului notița, astăzi binecunoscută, din care reiese că la data de 16 iulie 1544 s-au plătit lui „Philip Pictor“ 2 florini pentru tipărirea *Catehismului românesc* („pro impressione Catehismi Valachici“)¹⁾. De atunci această cârtică, între timp pierdută, cît și persoana lui Filip Moldoveanu au atras atenția majorității cercetătorilor vechii culturi românești.

Tipărirea *Catehismului luteran românesc* în anul 1544 era o urmare firească a printrerii ideilor reformei religioase în Transilvania. Autoritățile din Sibiu au făcut în această perioadă eforturi mari pentru a converti și pe români la noua confesiune. Pentru a ușura acest lucru, apare în anul 1544 la Sibiu *Catehismul românesc*, iar cel grecesc, în același an, la Brașov.

Avînd la îndemînă *Catehismul românesc*, dregătorii și preoții protestanți au putut să înceapă răspîndirea ideilor reformei religioase în sinul românilor. Această propagandă religioasă a fost urmărită cu atenție de cărturarii luterani din străinătate. Propaganda luterană a dat însă în rîndul românilor transilvăneni — care au avut multiple și strînse relații cu conaționali lor ortodocși din țările române transcarpatice — de la început rezultate slabe. „S-a tradus *Catehismul în limba română*“ — scria în 1546 preotul bistrițean Adalbert Wurmloch unui prieten din Wrocław — „și s-a tipărit la Sibiu cu litere sârbești (adică chirilice, n.n.), care seamănă cu cele grecești. Mulți dintre preoți au îmbrățișat această carte, socotînd-o sfîntă, alții însă o disprețuiesc“. Considerăm astăzi că deși *Catehismul* din Sibiu n-a reușit să spargă unitatea spirituală a românilor, factor important al conștiinței de unitate de neam, rolul său pentru răspîndirea scrisului în limba națională a fost extrem de important.

Această carte românească a atras atenția lui Pătrașcu cel Bun, domnul Țării Româ-

nești. În 1556, la cererea lui, brașovenii trimis un sol la Sibiu, pentru a aduce de acolo *Catehismul românesc* („Catehismus Valachicus“). Pare foarte probabil că acest exemplar a servit la traducerea și apoi la tipărirea la Brașov a *Întrebării creștinești* (1559), prima tipăritură românească executată de diaconul Coresi. Și după anul 1544, tipografia din Sibiu a dispus de litere chirilice și a avut în persoana lui Filip Moldoveanu un tipograf capabil să tipărească și să editeze cărți destinate românilor. Noile cercetări au dovedit că *Catehismul* din 1544 nu este singura tipăritură executată la Sibiu cu caractere chirilice, ci aceasta a fost urmată de alte tipărituri slavone și slavo-române²⁾.

La 22 iunie 1546, meșterul Filip termină tipărirea unui *Tetraevangheliar slavon*. În epilogul acestei cărți, păstrată la Ujgorod (U.R.S.S.), apare indicat ca tipograf Filip Moldoveanu (Filip Moldoveanu), semnănd astfel originea moldovenească a primului tipograf român. Această descoperire a confirmat într-un fel de nețăgăduit presupunerea emisă încă demult de Nicolae Iorga, care afirma că Filip Pictor și Filip Moldoveanu ar reprezenta una și aceeași persoană.

Această carte slavonă a fost executată, probabil, fără ajutorul Magistratului sibian. Stema acestui oraș, folosită ca ilustrație în carte, indică doar locul de tipărire³⁾. Sub o xilografură artistică executată, reprezentînd pe Hristos, apare stema combinată a provinciei și a orașului Sibiu: triunghiul florii de lotus și cele două săbii încrucișate, purtînd deasupra coroana. De această dată, stema se află într-un scut sub formă de inimă. Monograma de meșter „Filip Moldoveanu“, aflată în partea dreaptă a Mîntuitorului, indică faptul că acest cărturar român nu a fost numai tipograf, ci și un iscusit xilografur, fapt care desigur a contribuit la geneza onomasticului de „Pictor“.

De o deosebită importanță este faptul că Filip Moldoveanu în *Tetraevangheliarul* din 1546 folosește și stema Moldovei. Dedesubtul unor ilustrații, care reprezintă pe cei patru evangheliști, se află și stema Moldovei — capul de bour cu steaua și semiluna — încadrată și ea într-un scut în formă de inimă. Această stemă ne indică clar că Filip Moldoveanu a tipărit cartea în primul rînd pentru țara sa de baștină. Încă din epoca tipăriturilor executate de Macarie, frontisp-

¹⁾ Jako Sigismund, *Tipografia de la Sibiu și locul ei în istoria tiparului românesc din secolul al XVI-lea*. In: Anuarul Institutului de istorie din Cluj, 7, 1964, p. 97—115.

²⁾ Demény L. și Simlonescu, D. *Un capitol important din vechea cultură românească, Tetraevanghel, Sibiu, 1546*. In: Studii și cercetări de documentare și bibliologie, nr. 1, 1965 [supliment], p. 3—18, cu ilustr.

³⁾ Teutsch, Friedrich. *Der älteste Hermannstädter Druck*. In: Korrespondenzblatt, 3, nr. 2, 1880, p. 15.

ciile cu stemă indicau de obicei țara pentru trebuința căreia s-a efectuat imprimarea cărții respective.

La câțiva ani după apariția *Tetraevangheliarului* din 1516, apare o nouă tipăritură filipiană, *Evangheliarul slavo-român*, în care se folosesc litere identice cu cele din cartea precedentă¹⁾. Această primă tipăritură bilingvă, destinată românilor, a satisfăcut o veche necesitate culturală: ușurarea explicării de către preoți în limba maternă a textului slavon, neînțeleș de popor.

Cercetînd cu atenție *Evangheliarul slavo-român*, primul text românesc imprimat păstrat, s-a constatat că cartea a fost „scoasă” parțial din textul Bibliei germane, tradusă de Martin Luther și conține multe caracteristici ale graiului moldovenesc. Deoarece această tipăritură filipiană s-a păstrat fragmentar, lipsind epilogul, datarea ei se poate face numai cu ajutorul filigranologiei. S-a constatat anume că textul acestui evangheliar bilingv s-a imprimat pe o hirtie brașoveană care are un filigran folosit de moara de hirtie din Brașov în anii 1551—1552.

În materialele Arhivelor Statului din Sibiu s-au găsit câteva date, care pot fi puse în legătură cu activitatea editorială a lui Filip Pictor Moldoveanul. În anul 1550, meșterul român împrumută de la conducerea orașului Sibiu suma de 100 de florini, pe care o restituie în 1552. Această sumă, în acea vreme, cînd salariul său anual de scrib român era de 8 florini și cînd pentru tipărirea *Catehismului românesc* a primit o recompensă de 2 florini, reprezenta o valoare însemnată. Se poate presupune că acești bani i-au trebuit lui Filip Moldoveanul pentru acoperirea cheltuielilor editoriale, procurarea hirtiei de la moara de hirtie din Brașov, eventuala angajare a unor ucenici tipografi etc.

Din datele cunoscute pînă acum despre tipografia lui Filip Moldoveanul din Sibiu, reiese că Filip, deși a fost salariatul Magistratului sibirian, era probabil proprietarul sau arendașul tipografiei românești și că a lucrat ca meșter și editor independent. Cărțile slavone și slavo-române, tipărite de Filip Moldoveanul, nu au fost subvenționate cu ajutoare de nerambursat din partea Magistratului Sibiului.

Folosirea stemei Moldovci în *Tetraevanghel* și faptul că pînă acum exemplarele din *Tetraevanghelul slavon* și din *Evangheliarul slavo-român* (numit și *Evangheliarul din Petersburg*), au fost regăsite numai în bibliotecii din U.R.S.S., pledează pentru supoziția că Filip Pictor a îndreptat difuzarea acestor tipărituri mai mult spre Moldova, de unde acestea puteau fi mai ușor răspindite spre răsărit. În timp ce necesitatea de cărți putea

să fie satisfăcută în Tara Românească de tipografia din Tirgoviște, din nou în funcție din anul 1545, în Moldova nu a funcționat în secolul al XVI-lea nici o tipografie. Exemplarul din Leningrad al *Tetraevangheliarului slav*, după cum reiese dintr-un autograf, a fost în posesia domnului moldovean Gheorghe Ștefan (1653—1658). Exemplarul din Ujgorod al *Tetraevangheliarului* a fost în secolul al XVII-lea în posesia boierului moldovean Toma Ciulpan²⁾. Deoarece nu este exclusă proveniența moldovenească a textului *Evangheliarului slavo-român*, putem considera pe Filip Moldoveanul nu numai ca tipograf, ci, eventual, și ca traducătorul acestei cărți bilingve.

În anul 1554, Filip Pictor-Moldoveanul primește ultimul său salariu anual din partea Magistratului sibirian. În anul următor, el nu mai figurează în socotelile orașenești, în schimb se menționează că fiul lui Filip Pictor a primit suma de 12 florini. În 1556 se plătesc tot 12 florini lui „Joachim Maler, scriba valachorum”. Ținînd cont de identitatea numelui cît și a sumei primite credem că îl putem considera pe Ioachim cu certitudine ca pe fiul lui Filip Moldoveanul. Ioachim Pictor-Moldoveanul este menționat în socotelile sibiene ca pisar român, pînă în anul 1573. În acești ani, el nu este amintit, în documentele contemporane, efectuînd misiuni diplomatice în Tara Românească cum a făcut, în repetate rînduri, tatăl său. De asemenea, deocamdată nu se cunoște încă cărți chirilice tipărite la Sibiu după anul 1555. Totuși în inventarul tipografiei orașenești a Sibiului s-au trecut încă în anul 1621 și unele matrițe de aramă, folosite pentru turnarea literelor românești. Pe lângă matrițe și litere, mai sînt înșirate rane pentru xilografuri, ornamente, figuri, litere și forme³⁾. Acest utilaj tipografic ar putea proveni eventual încă de la atelierul lui Filip Moldoveanul.

Pe baza acestor date, Filip Moldoveanul poate fi privit astăzi ca primul tipograf român, fiind în același timp și un iscusit xilograf și unul dintre primii diplomați români ai Transilvaniei. Opera și activitatea sa dovedesc că Filip Moldoveanul a fost în același timp și un remarcabil om de cultură umanistă al secolului al XVI-lea.

Arnold HUTTMANN
Pavel BINDER

¹⁾ Demény Ludovic. *O tipăritură slavo-română precocrestiană*. In : Studii, 18, nr. 5, 1965, p. 1001-1038.

²⁾ date comunicate de Demény Ludovic.

³⁾ Teutsch, Friedrich. *Die Hermannstädter Buchdrucker und Buchhändler*. In : *Korrespondenzblatt*, 2, 1882, p. 65.

Ex libris

Ex libris-urile doctorului Nicolae Igna

1. *Coordonate biografice*. Nicolae Igna (1899—1960) a fost unul dintre acei medici foarte bine pregătiți în profesunea lor, dar care știu să-și facă timp și pentru alte nobile îndetentiri, în care ajung deopotrivă să strălucească. După studii universitare începute la Budapesta și continuate la București, fectorul învățătorului din Bălța (județul Hunedoara) s-a stabilit la Alba Iulia ca medic și acolo a trăit toată viața, între spitalul militar pe care-l conducea și vasta sa bibliotecă sau șantierul de arheologie a căror muncă o urmărea. Atras de bogăția măturilor trecutului din regiunea în care se stabilise, doctorul Igna s-a devotat studiului istoriei. El a publicat în *Anuarul Institutului de Studii Clasice din Cluj* (1933) mai întâi o descriere a Instrumentelor chirurgicale române descoperite la Apulum. Peste doi ani, dădea la iveală „Cultul lui Esculap și al Hygiei în Dacia superioară”, lucrare de temelie în istoria medicinei din patria noastră; o versiune franceză a apărut în revista *Presse Medicale* din Paris, în 1947. A urmat un studiu asupra postului de prim ajutor al armatei române invadatoare în Dacia, interpretind cunoscuta scenă de pe Coloana Traiană; apoi, în 1945, ceva despre trecutul propriului său oraș: „Un medic italian la Alba Iulia în secolul al XV-lea”. Importanta monografie „Sfinții Cosma și Damian, doctori fără de arginți”, a apărut la

Cluj, în 1945. „Apele termale de la Băile Geoagului, Gemisara, în epoca romană”, precum și alte studii despre rolul mistunit medicale franceze în România și „Emblemele corpului sanitar militar român”, încheie această succintă dare de seamă a celor mai importante dintre lucrările sale.

2. *Descrierea ex libris-urilor*. O latură deosebit de interesantă a personalității acestui distins cărturar a fost și dragostea sa pentru artele plastice. Doctorul Igna, încă de tânăr, s-a pasionat pentru acea mică operă de artă care este ex libris-ul, podoaba și mândria unei bibliotecii. Era student, când și-a alcătuit, probabil singur, pe cel dintii; era mic (3,5 cm × 6 cm) și înfățișa caduceul pe care se încolăceau două ramuri de laur, cu șarpele printre ele. Deasupra se citește, în litere de tipar: *Ex Libris*, iar jos: „N. Igna, stud. med.” (fig. nr. 1).

Al doilea ex libris, tot așa de mic (4 cm × 6 cm), arată, într-o schiță de desen, profilul posesorului (fig. nr. 4). Textul în caractere de tipografie nu indică data, dar având în vedere că numele lui Igna este precedat de titlul de doctor, trebuie să fie din 1925 sau puțin după aceea.

În orașul său, Alba Iulia, doctorul a avut prilejul să-l cunoască pe tânărul gravor Gy. Szabo Béla, în care a recunoscut un talent viguros. O prietenie durabilă i-a unit pe acești doi oameni și doctorul Igna l-a ajutat pe înzestratul artist să se desăvârșească. Grație prieteniei lui Szabo Béla medicul și-a putut satisface plăcerea de a avea mercur alte ex libris-uri, unul mai reușit decât altul. Câteva au avut cinstea de a fi cunoscute și peste hotare, intrând în colecția unui distins amator italian. Dar mai înainte de a analiza operele ieșite din această colaborare, să amintim că nobila pasiune a doctorului Igna a mai fost slujită și de alți artiști.

Astfel gravorul Radway i-a executat o izbitută xilogravură (6 cm × 9 cm) plină de poezie și romantism: sub un cer înstelat, un strădă cotită, cu ferestrele luminate și un drumet oprit sub lumina unui felinar. Lucrarea poartă jos, în stînga, sigla artistului, litera „R” dublă, spate-n spate. În corpul plăcii sînt săpate cuvintele „*Ex libris Dr. N. Igna*”.

Mult mai rodnică a fost colaborarea cu gravorul Gy. Szabo Béla. Acest eminent artist, născut în 1905 la Alba Iulia, și-a dat măsura talentului său încă din 1935, când a făcut să apară *Cartea săracilor*, urmată în 1939 de *Carlea vagabondului*. În ambele lucrări el se apropie cu un sentiment de adîncă înțelegere și compasiune de cei umili și lipsiți. După eliberare. Gy. Szabo Béla s-a dedicat de preferință peisajului și vieții noi a muncitorilor. Într-o tehnică de mare finețe, gravorul redă priveliști luxuriante, pline de farmec, dar și scene de gen, lucrări care i-au asigurat reputația de strălucit artist grafic.

EX LIBRIS

N. IGNA
stud. med.

Fig. 1

Lui Nicolae Igna gravorul i-a săpat o serie de ex libris-uri, toate xilografii. O piesă din 1934 (9 cm×12 cm) îl înfățișează pe Igna, ca medic tânăr, la patul bolnavului. Căruia îi administrează medicamentul salvator; moartea se strecoară, învinsă, pe ușă, în timp ce prin fereastra larg deschisă se vede cum se înalță soarele triumfător peste dealurile cu meri înfloriți, peisaj caracteristic împrejurimilor Albei Iulii. Lucrarea este semnată de Sz. B., iar inscripția așezată jos sună: *Ex libris Dr. N. Igna* (fig. nr. 3). Bine echilibrată, clocontă prin simbolurile ei, dar lipsită de retorism, această mică operă de artă impresionează puternic pe privitor. Ea a avut onoarea de a fi citată în studiul lui Faustino Alberti, apărut în cea mai răspândită revistă medicală italiană, acum 11 ani.

Altă xilogravură (fig. nr. 2) datată 1938 (8.5 cm×12 cm) este o emoționantă dovadă de recunoștință a gravorului față de prietenul său, medicul. Acesta este înfățișat în partea de sus a lucrării; la mijloc se vede chipul slab, de suferindă, al mamei artistului; el însuși s-a reprezentat jos aplecat asupra plăcii de lemn pe care fixează omăgiul său de recunoștință. Inscripția, repartizată în trei registre, explică scena: „*Ex libris Dr. N. Igna // Medico, qui // matrem: // sanavit // xilographus hoc fecit*”. Semnătura Sz. B. și data, 1938 sînt în dreapta, pe verticală.

Al treilea ex libris, din 1940, este un portret lucrat cu mare meșteșug, în tehnica ce va aduce multe succese gravorului. În multitudinea de linii subțiri ni se arată chipul doctorului, acum mai maturizat, în uniforma de medic militar. Portretul este proiectat pe fundalul unui cer de nori, deasupra cătorva căsuțe cu grădinițe dinainte, peisaj familiar micilor orașele tihnite ale Transilvaniei. Chipul medicului respiră bunătate și blîndețe, dar privirile pătrunzătoare, ațintite departe, peste clipa trecătoare, cu suferințele și nedreptățile ce vor trebui să treacă și ele, trădează zbuciumul din adîncul sufletului.

În sfîrșit, cea de-a patra xilogravură (fig. nr. 6), singura în două culori pe care o cunoaștem, este rotundă, cu diametrul de 8 cm. De jur împrejur, în caractere roșii, citim: „*Ex libris Dr. N. Igna. Alba Iulia*”. În centru, pe un fond negru apare, în trăsături albe, Esculap ținînd în dreapta toiagul pe care s-a încolăcit șarpele, iar în stînga un volumen. Alături de zeul vindecător apar bufnița, simbolul înțelepciunii, și cocosul, al vigilenței. Inscripția *Aescu // lapis* și semnătura Sz. B. completează frumoasa lucrare.

Cele patru ex libris-uri semnate de Gv. Szabó Eclá nu sînt, așa cum am mai spus,

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 6

Fig. 5

toate lucrările săpate de artistul gravor pentru prietenul său Igna. În studiul autorului italian amintit se menționează că la Milano, în colecția doctorului Gigi Raimondo se mai află o altă xilografură înfățișând un craniu „radios” așezat pe niște cărți. Un exemplar al acesteia a fost descoperit recent la Biblioteca Bathyanem din Alba Iulia (fig. nr. 5). Fără îndoială că trebuie să mai existe și altele, pe care nu le cunoaștem.

Opera științifică a doctorului Nicolae Igna, excelent medic, savant istoric al medicinei, arheolog și fin colecționar de artă, dovedește ce era în stare să realizeze, chiar într-un orașel depărtat de provincie, omul încălzit de flacăra sacră a talentului, a științei și a dăruirii pentru aproapele său.

3. Bibliografie : Bart, C. și Manollu, V. *Doctorul Nicolae Igna*. Comunicare la Societatea de Istoria Medicinei, filiala București, la 3 februarie 1963 ; *Artele Plastice în România, după 23 August 1944*. București, 1959, p. 142 ; Alberti, Faustino. *L'ex libris italiano nell'Arte Sanitari*. In : *Minerva Medica* (Torino), 48, nr. 54-7, iul 1957, p. 1166-1171.

Nicolae VATAMANU

TUDOR ARGHEZI și lumea cărților

È un lucru lipsit de insolitudine să vorbești de un poet și de „lumea cărților“, relația fiind aproape pleonastică; nu-i putem înțelege pe poeți departe de cărți. Dar titlul eseului nostru transcende acest loc comun și se aplică unor sensuri mai particulare.

Este cunoscut acel polivalent *Ex libris* arghegian din *Cuvinte potrivite*, cu care ar trebui să se deschidă orice carte și cu care să fie decorată ușa oricărei biblioteci:

Carte frumoasă, cinstoasă, cui te-a scris,
Încet gândită, gingaș compănită;
Èști ca o floare anume înflorită
Mîinilor mele care te-au deschis.

Scritorul este conceput de marea fantezie arghegiană ca un truditor modest care-și zămislește, prin carte, o realitate demiurgică:

Un om de singe ia din pisc noroi
Și zămislește marea lui fantomă
De reverie, umbră și aromă
Și o pogoară vie printre noi.

Inscripțiile pe cărți, tabletele sau chiar omagiile versificate aduse tipografului și altor slujitori ai scrisului sînt numeroase în opera lui Arghezi. Prin rîndurile de față intenționăm numai să prezentăm un document inedit — o scrisoare pe care Tudor Arghezi o trimite prin 1911 lui Ioan Bianu, directorul de atunci al Bibliotecii Academiei Române.

Arghezi redacta, împreună cu prietenul său, Th. Cornel, un dicționar biobibliografic, în două limbi (română și franceză), intitulat *Figuri contemporane din România*. Redacția era în str. Italiană, la nr. 19. Intr-un format mare, de album, ilustrat cu facsimile, fotografiile și desene, pe hîrtie crețată, dicționarul prezenta figurile cele mai proeminente din cultura și viața socială a României; din păcate însă, n-a rămas decît la primul volum. Scrisoarea pe care o transcriem privește relațiile dintre Arghezi cu Ioan Bianu și relevă grija deosebită a poetului pentru documentarea bibliografică:

„Onorate Domnule Bibliotecar,

Lucrarea noastră ajungînd la litera Bol și la poetul Bolintineanu, vă rog a binevoi să ne încredințați un manuscris al lui, scrisoare sau altceva, pe care să-l putem reproduce cu autorizația Dv. Familia Zanne, pe care o cunoaștem, ne-a comunicat că toate manuscrisele au fost trimise Academiei și numai are nici unul. Credem că nicăieri nu ne putem adresa mai cu rost pentru aceasta ca Academiei. Vă garantăm că va fi restituit în două zile și în aceeași stare în care îl primim (sublinierea noastră, E. M.).

Ne adresăm în același timp Dv. și în particular, altă ca literat cît și ca personalitate

apărută în dicționarul nostru, foarte rășpîndit.

Dacă pe de altă parte ați avea bunăvoința să contribuiți la biografia lui Bolintineanu și cu un portret rar sau cu un desen ce s-ar găsi în posesia Dv. sau a bibliotecii, memoria lui Bolintineanu, fără să mai vorbim de noi, vă va rămîne recunoscătoare. De altfel sursa va fi, cum e drept, indicată în bibliografie (sublinierea noastră, E. M.).

Binevoiți a primi, onorate Domnule Bianu, mulțumirile noastre și salutările mele respectuoase,

Tudor Arghezi

P.S. Coala în care intră portretul se paginează.¹⁾

Scrisoarea poartă rezoluția favorabilă a „bibliotecarului“. De remarcă grija acordată de tînărul Arghezi unor aparent mici mărunțisuri bibliografice și documentare: restituirea în termen și păstrarea cu grijă a manuscrisului (bineînțeles că Ioan Bianu a aprobat fotografierea numai în incinta bibliotecii și sub supraveghere), indicarea sursei bibliografice, paginarea etc.

Atitudinea lui Tudor Arghezi față de Ioan Bianu era plină de deferență și oarecum oficioasă, deși cu un an mai înainte îl cunoscuse și chiar intrase în conflict cu intransigența academică a acestui paznic de neînduplecat al valorilor naționale. O spune într-o tabletă aproape necunoscută:

„După o absență din țară, aproape egală, atunci, cu jumătatea vîrstei povestitorului, ducîndu-mă la Biblioteca Academiei să caut ceva într-o carte, custodele, poetul Alexandru Obedeanu, mi-a pus cu toată politețea în vedere că nu pot citi fără autorizația scrisă și surzînd mi-a indicat coridorul, care ducea la inchișitorul acestei nemeiauzite măsuri, Bianu, profesor de limba latină și secretar perpetuu al Academiei. Am șovăit, consternat. Putusem ca străin să răsfoiesc și manuscrisele de tezaur ale scriitorilor francezi la Biblioteca Națională din Paris și mă vedeam refuzat să ocup un scaun și să completez o fișe de cititor în țara sufletului meu și a oaselor mele...“²⁾

Scrisoarea inedită transcrisă mai sus prezintă în ochii lui Arghezi o altă imagine a lui Ioan Bianu. Pe poet nu-l mai surprind exigențele bibliotecarului pe care-l stimează și pe care-l înțelege acum. La primul contact, după întoarcerea din Franța, în 1910, Bianu i se păruse rigid; scrisoarea prin care-i solicită sprijinul este nu numai un document de istoric literară, ci o intimă referință despre relațiile de documentarist ale lui Arghezi redactor.

Emil MANU

¹⁾ Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, manuscrise, C. 54615, fondul „Corespondența — Arghezi“.

²⁾ Arghezi, Tudor. *Iarile Chendi*. In: *Săptămîna C.F.R.*, 3, nr. 19, 1943, p. 1.

Tradiție și inovație în Biblioteca Națională a Austriei

Numeroase și variate sînt surprizele călătorului care vizitează bătrîna și totuși pururi tînăra Vienă. Pentru mine, lucrător în cea mai mare și mai veche bibliotecă națională a României, vizitarea impunătoarei Bibliotecii Naționale a Austriei (Österreichische Nationalbibliothek) a constituit un prilej în plus de emoție.

Pășeam, cu aproape un veac mai tîrziu, pe urmele lui Ioan Bianu, cel care, plămădind idealul primei noastre biblioteci naționale, a luptat și a reușit să creeze Biblioteca Academiei Române. „Înțelesesem de la învățătorii mei și din lucrările lor — spunea I. Bianu — că studiul trecutului neamului, al limbii și al literaturii, și al instituțiilor lui fără o bibliotecă bogată și bine organizată nu se poate face; știam cîte greutăți au trebuit învinse de ai noștri pentru cercetări în biblioteci străine după elemente necesare acestor studii; văzusem prin țările prin care am trecut — de la Moscova pînă la Oxford — mărețele biblioteci din toate orașele de cultură. Era deci firesc ca satisfacerea acestei necesități inexorabile să mi se impună și mie^{*)}. Vizitînd la Viena, în al treilea păt

al secolului trecut, Biblioteca Națională — pe atunci „Imperială“ (Hofbibliothek), Ioan Bianu i-a cercetat cu mare atenție organizarea, locul și colecțiile, studiînd și frămîntîndu-și mintea cum să aplice mai judicios experiența mării biblioteci austriece la organizarea Bibliotecii Academiei Române.

Știam că merg pe urmele multor savanți români ca Grigore Tocilescu, Eudoxiu Hurmuzaki, Ioan Bogdan, Constantin Giurescu și ale marelui Nicolae Iorga, cel care răscolea neobosit arhivele Bibliotecii Naționale de la Viena, în dorința arzătoare de „a afla și a ști cît mai multe despre graiul și fapta strămoșilor“.

Deseori putea fi văzut aci, mai întîi studentul, apoi profesorul Nicolae Iorga „în căutarea lucrurilor noi despre acel trecut românesc pe care din toată inima îl doream tot mai mare, capabil să-și găsească un rol cunoscut și recunoscut de toți, în vastul cuprins al istoriei universale²⁾. Căci unul din marile merite ale lui N. Iorga este tocmai acela de a fi frecventat, cercetat și valorificat aceste *arhive* care „gemuau de materiale aproape necunoscute: erau acolo actele publice contemporane cu faptul pe care-l constatau, registrele de socoteli științifice de măruntă viață vie, scrisorile private care dădeau faptul în atmosfera lui de idei și resentimente, în stilul și haina timpului; între zidurile lor stătea ascuns ca într-o criptă trecutul mort, cel autentic³⁾. Cercetînd colecțiile Bibliotecii Naționale din Viena, N. Iorga a descoperit, adunat, tradus, sistematizat și publicat — cu tot aparatul științific necesar de note, explicații, introduceri etc. — documente de o deosebită importanță pentru istoria țării noastre. În acest fel, a reușit el să publice lucrări de o mare valoare documentară ca: *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului⁴⁾, Manuscrise din biblioteci străine relative la istoria românilor⁵⁾, Cîteva manuscrise și documente din țară și străinătate relative la istoria românilor⁶⁾, volumele, publicate în colaborare*

*) Lucrarea cuprinde, între altele, ms. din 28 sept. 1396 *Povestire asupra luptei de la Nicopoi* (Viena, Hofbibliothek, ms. lat. 3471, f^o93-4); ms. de la Suceava, din 25 jan. 1475 *Misiva lui Ștefan cel Mare despre bătălia de la Racova* (Viena, Bibl. Arh. Imp., ms. 285, f^o13); ms. de la Buda, din 29 ian. 1475 *Scrisoare asupra luptei de la Păul-Înalt* (Ibid., f^o16 v° și urm.) ș.a.

**) Conține, între altele, *Correspondența lui Ludovic Ferdinand de Marsigli cu Stolnicul Constantin Cantacuzino și Lucrările literare și istorice ale Stolnicului Constantin Cantacuzino găsite în fondul grecesc de la Viena, pe baza cărora N. Iorga a descoperit opera, cultura și personalitatea acestui mare cărturar român* !)

***) În cuprinsul ei se află *O povestire a năvălirilor germane în țările noastre la 1716* (Viena, Bibl. Arh. Imp. ms. 2775). *Două porunci turcești către Domnul Moldovei* (Mihal Racoviță) (Ibid., ms. 785, f^o16 v° și 22) ș.a.

cu Eudoxiu Hurmuzaki****, din colecția de *Documente privitoare la istoria românilor*, *Studii și documente cu privire la istoria românilor* ***** ș.a.

Asemenea gânduri legate de trecutul țării noastre și al Bibliotecii Academiei Române îmi însoțeau pașii pe scările monumentale ale Bibliotecii Naționale a Austriei.

La această tainică emoție se adăuga și sentimentul de admirație încercat, ca biblio-

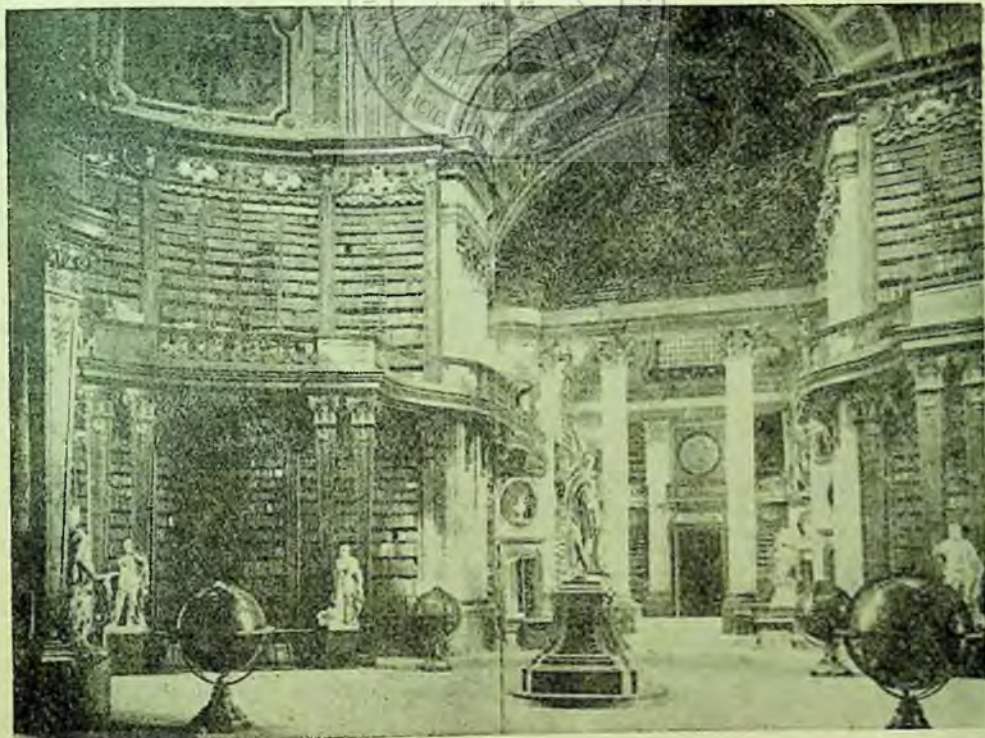
tecar, față de instituția vieneză de cultură, pe care Arundel Esdaile o considera în lucrarea sa *Bibliotecii Naționale în lume* (*National Libraries of the World*¹⁰) printre primele 10 mari biblioteci ale lumii, datorită valoroaselor sale fonduri, cifrate la circa 7 milioane de volume și piese de colecții**** din care amintesc doar cele 7 854 de incunabile și 35 000 de manuscrise. Biblioteca națională a Austriei, cu o existență de peste 4 secole, îmbină într-un mod creator

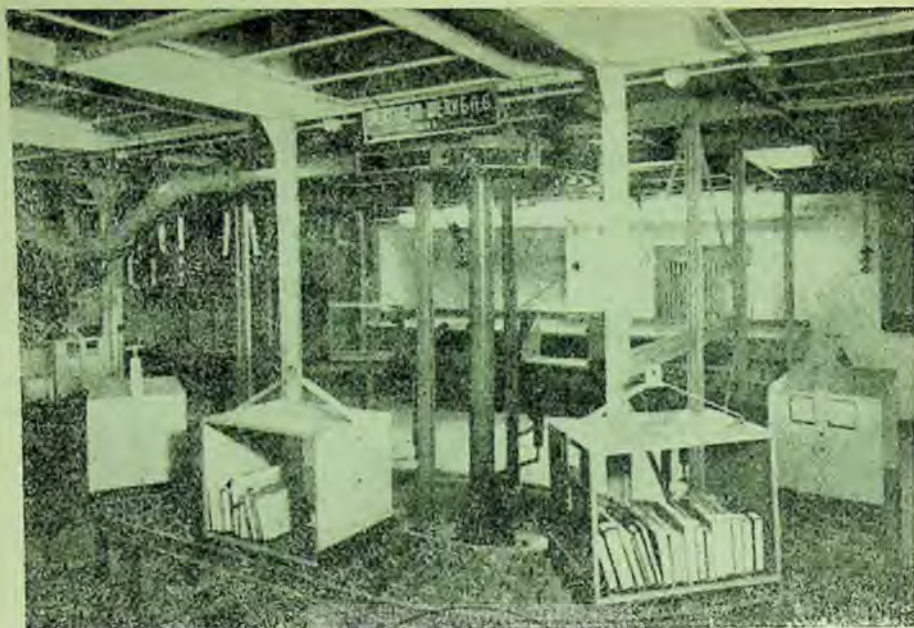
****) De pildă, vol. XI cuprinde *Acte din secolul al XVI-lea (1517—1612) relative mai ales la domnia lui Petru Șchiopul* (22 documente din secția „Turcica“ a Arh. Imp. de la Viena); vol. XII: *Acte relative la războaiele și cuceririle lui Mihai Viteazul*; vol. XIV: ms. de la Viena cu privire la [Legăturile cu Patriarhia de la Constantinopol din sec. XIV—XV] ș.a.

*****) Vol. XX conține *Acte din arhive austriece, privitoare la țara noastră și la Ardeal după moartea lui Mihai Viteazul, Acte din alte arhive în legătură cu corespondența austriacă precedentă* ș.a.

*****) La 1 ianuarie 1967, fondurile Bibliotecii Naționale a Austriei se cifrau la 1 971 908 volume — reprezentând o lungime de raft de 46 776,84 m. și 4 767 741 piese de colecții. Intre ele, trebuie amintite: 180 339 volume și piese ale colecției de manuscrise, 176 139 piese ale colecției de autografe, cca 100 000 obiecte ale colecției de papirusuri, 575 461 piese ale colecției de portrete, 188 633 volume și piese ale colecției muzicale ș.a.

Prunksaale (sală festivă).

Stație de descărcare a benzii transportoare a cărților.

noul***** cu vechiul, tradiția cu inovația, valorificarea prețioaselor vestigii ale trecutului cu folosirea ultimelor date ale științei și tehnicii.

Această îmbinare a vechiului cu noul, a tradiției multiseculare cu tehnica modernă, voi încerca să o ilustrez prin datele istorice consultate, precum și prin cele câteva aspecte surprinse cu ocazia scurtei mele vizite făcute la Viena la sfârșitul anului trecut.

★

După ce ai vizitat castelele imperiale Schönbrunn și Belvedere, catedralele Stephansdom și Votivkirche, cu arhitectura lor îndrăzneată și cu broderiile lor minunate dăltuite în piatră, după ce ai admirat comorile artistice din Muzeul de istorie a artelor (Kunsthistorisches Museum), ajungi în inima noului cartier al curții imperiale habsburgice (Neue Hofburg), în mijlocul monumentalei Heldenplatz (Piața croilor), de unde, pentru a ajunge la sediul central al Bibliotecii Naționale a Austriei, va trebui să-ți continui

*****) O statistică recentă — publicată cu prilejul expoziției organizate în anul 1967 — ne arată că în ultimii 20 de ani Biblioteca Națională a Austriei a mai crescut cu 1 489 152 volume și piese de colecții, dintre care 568 704 volume imprimate, 10 017 volume manuscrise, 57 556 piese autografe, 83 112 portrete, 15 854 piese muzicale ș.a. Activitatea de valorificare a colecțiilor este la fel de vie ca cea ilustrată de cifrele privind creșterea colecțiilor. De pildă, în anul 1966 numărul cititorilor care au frecventat sălile de lectură a fost de 229 207 persoane la care se adaugă cei 37 171 împrumutatori din Viena și încă cteva mii de beneficiari din restul țării și din străinătate.

drumul fie pe jos, fie în faimoasele landouri „imperiale” conduse de vizitii în frac și johen, pentru ca trecind pe lângă celebra „Școală spaniolă de călărie” (Spanische Reitschule) să ajungi, în sfârșit, în Piața Iosef al II-lea. Te afli în fața Bibliotecii Naționale a Austriei, la origine Bibliotecă a Curții Imperiale.

Istoria bibliotecii poate fi urmărită pe o durată de peste 400 de ani, preistoria ei mergând însă cu încă câteva sute de ani în urmă. Se știe că unii prinți și împărați habsburgi, adevărați bibliofili, posedau importante colecții de manuscrise. În fondurile bibliotecii se păstrează manuscrise din colecțiile prințului Albrecht al III-lea (1365—1395) și ale lui Friedrich al III-lea (1440—1493). Colecțiile încheiate ale bibliotecii datează însă din timpul domniei împăratului Maximilian I (1493—1519), care a angajat savanți de seamă ca Celtes sau Cuspinian, pentru studierea și valorificarea colecțiilor. Colecția lui se află însă la Innsbruck. Fondarea propriu-zisă a Bibliotecii Imperiale la Viena datează din timpul domniei lui Ferdinand I care a domnit între 1556 și 1564. De la această dată poate fi urmărită, fără întrerupere, creșterea colecțiilor. Biblioteca s-a îmbogățit și din fondurile mănăstirilor și din colecțiile umanistilor vienezi. La început, biblioteca a funcționat în clădirea Mănăstirii Ordinului Minoritilor. Abia în 1623 se transmută în localul Palatului Hofburg. Primul bibliotecar „imperial” oficial a fost Hugo Blotius (1575—1608). Înaintea lui, numeroși alți cărturari au îndeplinit oficiul de bibliotecari, fără

să poarte însă acest titlu. Blotius a organizat și catalogat colecțiile care se apreciau la acea dată la circa 9 mii de volume.***** Printre bibliotecarii care i-au urmat, majoritatea mari erudiți și savanți, se numără Sebastian Tengenagel (1608—1636), marele „Lambecius” (Peter Lambeck) (1663—1680), Gerhard van Swieten (1745—1772) și Gottfried van Swieten (1777—1803), contele Ossolinski (1809—1826), Josef v. Karabaček (1899—1917), Josef Bick (1923—1938 și 1945—1949) și Josef Stammvoll, actualul director general al Bibliotecii. Cunoscând și urmărind evoluția științei, culturii și artelor, precum și a tiparului în lume, ei au realizat — cu sprijinul statului — achiziționarea unor mari colecții și valori cultural-științifice și artistice și au urmărit organizarea acestora, pentru a fi puse la dispoziția oamenilor de știință și cultură. De pildă, datorită zelului lui Cuspidan considerat ca „unul dintre cei mai nobili și mai învățați oameni din timpul său”, Biblioteca Națională a Austriei posedă astăzi o parte din vestita „Bibliotheca Corvina”. Peter Lambeck, mare savant numit „istoriograf și bibliotecar al împăratului”, donează propria sa colecție importantă, achiziționează valoroasa bibliotecă a Marchizului Cabrega din Spania, preia parte din biblioteca Arhiducelui Ferdinand al III-lea, de la Ambras ș.a. Gerhard și Gottfried van Swieten cumpără majoritatea cărților din biblioteca Prințului Charles de Lorrena, de la Bruxelles, a Ducelui de la Vallière, de la Paris ș.a. Lui Moritz Dietrichstein i se datorează fondarea colecției moderne de muzică și autografe. Josef Karabaček, savant și profesor de limbi orientale, achiziționează celebra colecție de papirusuri a Arhiducelui Rainer, cumpărată în Egipt, prin negustorul austriac Theodor Graf ș.a.

Construcția unei clădiri proprii a bibliotecii fusese începută înainte de cel de-al 2-lea asediu al Vienei de către turci (1683), dar evenimentele duc la sistarea lucrărilor. 40 de ani mai târziu, Carol al VI-lea (1711—1740) reia construcția după planurile noi ale lui Bernhard Fischer von Erlach, cel căruia i se datorează și planurile după care s-a realizat castelul Schönbrunn. Noua bibliotecă, care adăpostea la acea dată cea 900 mii de volume, fusese destinată folosului public, concepție rar întâlnită în vremea aceea. În practică însă, în bibliotecă aveau acces numai cărturarilor. Abia din 1860 s-a permis accesul mai larg al publicului.

După primul război mondial și instaurarea republicii austriece, biblioteca trece în proprietatea statului, în calitate de bibliotecă națională. Începând din anul 1945, ea poartă denumirea de Bibliotecă Națională a Aus-

triei (Österreichische Nationalbibliothek) și ocupă o poziție centrală în ansamblul bibliotecilor austriece. În această calitate, ea își îndreaptă eforturile, în primul rând, spre colecționarea tuturor publicațiilor care apar în Austria — din care primește cite un exemplar, pe baza legii depozitului legal —, precum și a celor publicate în străinătate de către autori austrieci sau cu referire la Austria. Biblioteca Națională elaborează bibliografia națională curentă a Austriei, *Die Österreichische Bibliographie*, repertoriu bimensual al noilor publicații ale Austriei. Ea este centrul de tipărire a fișelor de catalog, serviciul național de schimb de publicații cu străinătatea, precum și centrul de împrumut inter-bibliotecar. Ea are sarcina, de asemenea, de a colecționa publicațiile O.N.U. și U.N.E.S.C.O. Ca bibliotecă centrală a statului austriac, ea constituie sediul „Consiliului bibliotecilor” (Beirat für das Bibliothekswesen), ca și al „Asociației bibliotecarilor austrieci” (Vereinigung Österreichischer Bibliothekare), al „Societății austriece pentru documentare și bibliografie” (Österreichische Gesellschaft für Dokumentation und Bibliographie) și al „Societății prietenilor Bibliotecii Naționale a Austriei”.

Cele cca 7 milioane de volume și piese de colecții ale Bibliotecii Naționale a Austriei sînt organizate în următoarele secții: 1) Secția de imprimate; 2) Colecția de manuscrise; 3) Cabinetul de muzică; 4) Cabinetul de hărți și planuri; 5) Secția de papirusuri; 6) Cabinetul de portrete și documente iconografice și 7) Secția de istorie a teatrului. Dintre resursele tehnice ale Bibliotecii pot fi amintite: serviciile de microfilmare, cel de copiere rapidă, dotat cu „Xerox”-uri etc. și Institutul de restaurare a colecțiilor, cu Atelierul de restaurare a papirusurilor.

★

Dar să ne întoarcem în holul impunător al clădirii, de unde, urcînd niște scări monumentale, poți ajunge în vechea bibliotecă și sală de muzică imperială, vestita „Prunksaale”, construcție despre care un autor spune că „apartine celor mai mari și mai frumoase săli pe care le-a cunoscut vreodată în istoria artelor”. Înaltă de aproape 20 m, cu o cupolă, atingînd 29,2 m, pictată în stil baroc de artistul vienez Daniel Gran, frescele reprezentînd scene alegorice cu privire la viața lui Carol al VI-lea, „Prunksaale” se întinde pe o lungime de 77,7 m și o lățime de 14,2 m. În această sală, cu o acustică specială, verificată sub bagheta lui W. A. Mozart, sînt depozitate 190 mii de cărți valoroase, printre care și cele 15 mii de volume provenite din biblioteca prințului Eugen de Savoia. Cărțile sînt așezate în rafturile care acoperă pereții, pe 20 de rînduri suprapuse.

*****) Intre anii 1958 și 1967 avea să se întocmească noul catalog pentru fondul vechi de publicații (1501—1929), conținînd cca 1 500 000 de fișe.

Sala mare de lectură

În Prunksaale își organizează Biblioteca Națională a Austriei expozițiile ocazionale sau permanente. Primul stand al expoziției prezintă fotografiile câtorva dintre personalitățile care au vizitat Biblioteca în ultimele două decenii: John Kennedy, generalul Ch. de Gaulle, Indira Gandhi, Haile Selassie etc. Alt stand prezintă expozate muzicale din colecțiile Bibliotecii, ilustrând evoluția acestei arte în lume, precum și prețioasa contribuție a Vienei în acest domeniu, într-o gamă variată de documente — de la primele lucrări muzicale din lume, ca de pildă *Corul din „Oreste”* de Euripide, la manuscrisele originale ale lui Bach, Beethoven, Mozart, Schubert, Brahms, Strauss, Lehar, Mahler ș.a. și la ultimele machete de decoruri, costume etc., folosite pentru punerea în scenă a *Voievodului Țiganilor* și a altor piese muzicale prezentate în ultima stagiune a Operei de stat, precum și programele și afișele ultimelor festivaluri muzicale de la

Viena, Salzburg etc. Într-un alt sector sînt expuse piese dintr-una din cele mai mari și mai cunoscute colecții de papirusuri din lume, prezentînd imagini și scrieri cu o vechime multimilenară — în hieroglifă, persană, arabă, coptă, greacă, latină etc. Nu departe de faimoasele „portrete de mumii” și de *Descrierea poetică a orașului Pi-Rameses* — scrisă în hieratică în secolul al XII-lea î.e.n. —, un alt stand prezintă cele mai noi cercetări legate de ultimele procedee automatizate de citire, interpretare și prelucrare a textelor. Unele vitrine expun vechi manuscrise, documente, sigilii, codexuri, incunabule etc. din colecțiile acestei biblioteci multiseculare, în timp ce, alături de ele, alte expozate înfățișează cele mai moderne metode și tehnici de restaurare — laminare cu materiale plastice, raze infraroșii etc. — folosite în Biblioteca Națională a Austriei *****). În cealaltă aripă a Bibliotecii din noul palat imperial (Die Österreichische Nationalbibliothek in der Neuen Hofburg), inaugurată cu numai un an în urmă, amprenta noului este și mai evidentă.

După ce treci printr-o intrare monumentală și traversezi un hol somptuos, ajungi într-o sală de lectură modernă, cu o capacitate de 201 locuri. Tot ce a putut crea mai nou tehnica și știința contemporană a fost folosit aici și pus la dispoziția cititorilor, de la alegerea ultimului tip de foliot și calcularea minuțioasă a celui mai comod unghi de înclinație a mesei, pînă la folosirea unor sisteme perfecționate de condiționare a aerului, temperaturii și luminii și a unor instalații acustice moderne. Amestecul de lumină naturală și artificială este reglat printr-un sistem automat. Pe mesele cititorilor sînt instalate lămpi de semnalizare, menite să-i înștiințeze imediat ce au sosit din depozit cărțile solicitate, astfel încît cititorul își poate folosi integral timpul, consultînd lucrări din cele 10 mii de volume ale fondului uzual.

Una din sălile de lectură, cu o capacitate de 60 de locuri, este amenajată modern pentru consultarea publicațiilor periodice. Aici pot fi cercetate, printre altele, și publicațiile Bibliotecii: *Die Österreichische Bibliographie* (Bibliografia națională curentă a Austriei), apărînd din anul 1945, noua serie, de 15 volume, a revistei *Museion*, conținînd materiale privind istoria, colecțiile bibliotecii etc., revista *Biblos*, în al 17-lea an de apariție, cele 56 de volume apărute pînă în prezent din serialul *Biblos-Schriften*, ghidul *Die Österreichische Nationalbibliothek-Geschichte, Bestände, Aufgaben*, tipărit în două

*****) Asemenea tehnici au fost utilizate, de pildă, pentru recondiționarea a 1 000 de volume, trimise în acest scop de Biblioteca Națională de la Florența în urma inundației recente, deoarece „L'Ospedale del Libro” din Roma nu mai putea face singur față.

ediții. *Catalogul colectiv al revistelor și seriilor străine curente* (din principalele biblioteci din Austria), publicat în anul 1962 în 6 volume și completat ulterior prin alte 7 volume suplimentare, publicațiile de specialitate *Mitteilungen aus der Papyrusammlung der Österreichischen Nationalbibliothek (Papyrus Erzherzog Rainer)* și *Corpus Papyrorum Raineri*, cele 23 de volume, apărute pînă în prezent din seria edițiilor facsimile (*Faksimile-Ausgaben*), prezentînd cele mai valoroase colecții ale Bibliotecii, precum și alte numeroase publicații, rod al muncii celor 208 lucrători ai Bibliotecii Naționale a Austriei. (dintre care 38 profesori și 63 bibliotecari cu o pregătire superioară specială).

Servirea rapidă a publicațiilor în sălile de lectură ale Bibliotecii Naționale a Austriei este asigurată de folosirea unei bande transportoare de 320 metri lungime, cu 3 stații automate de descărcare între depozitele subterane, sediul central al bibliotecii din „Josefsplatz“ și sălile de lectură și de imprimat din noua clădire a palatului, în total 61 funicular, putînd duce fiecare cîtă 15 kg publicații, cu o viteză de 18 m pe minut.

Pentru cititorii „întîrziți“, în incinta Bibliotecii Naționale a Austriei există și un restaurant elegant cu 64 de locuri.

Pretutindeni aceeași senzație de nou și vechi, aceeași sinteză de preocupări recente axate pe linia unor realizări valoroase mai vechi, tehnica modernă asociată cu tradiția multiseclară.

Îmi iau rămas bun de la colegii austrieci, a căror deviză este „să servească repede, eficient, la timp“ (schnell, wirksam und zeitgemäß zu dienen) și părăsesc sediul Bibliotecii Naționale a Austriei pentru a-i vizita ultimele realizări moderne, bibliobuzele care se găsesc în fața Primăriei vieneze. Am nimerit în așa-zisa „Zi a ușii deschise“ (Tag der offenen Tür), cînd, o dată pe an, Primăria prezintă cetățenilor vienezi activitatea depusă și cînd aceștia pot vizita întreg palatul, pot pune întrebări referitoare la orice probleme, cerînd soluționarea lor, participă la serbările special organizate etc.

Am părăsit tîrziu, spre seară, „Rathaus“-ul, reflectînd asupra celor văzute. Îndepărtîndu-mă pe bulevardul înelar care duce spre Operă, pierdeam din ochi, din ce în ce, perspectiva clădirilor Bibliotecii Naționale a Austriei, al cărei farmec abia începusem să-l cunosc...

Valeriu MOLDOVEANU

1) Blanu, Ioan. *Răspunsul d-lui profesor I. BIANU* [la] Sărbătorirea profesorului Ioan Blanu la Universitatea din București, Facultatea de Filosofie și Litere, în ziua de 7 ianuarie 1928. Buc., „Cultura Națională“, 1928, p. 31.

2) Iorga, Nicolae. *O viață de om*, Vol. I. Buc., 1934, p. 240.

3) — *Frumusețea în scrierea istoriei*. În: *Literatură și artă română*. Buc., 1898, p. 23—30.

4) — *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului*. Actes et fragments relatifs à l'Histoire des romains rassemblés dans les dépôts de manuscrits de l'Occident. Vol. I-III. Buc., 1895—1897, 3 vol.

5) — *Manuscrise din bibliotecă străine relative la istoria românilor*. [Vol.] I—II. Buc., 1898—1899, 2 vol. (Academia Română).

6) — *Cîteva manuscrise și documente din țară și străinătate relative la istoria românilor*. [Vol.] I—II. Buc., 1905—1906, 2 vol. (Extrase din Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice. Seria a II-a, nr. 27/1905 și 28/1906).

7) Hurmuzaki, Eudoxiu. *Documente privitoare la istoria românilor, culese de...* Vol. I-XXI + Supl. I-II. Buc., 1876-1942, 42 vol. (Publicate sub auspiciile Academiei Române și ale Ministerului Culeșilor și Instrucțiunii Publice).

8) — *Studii și documente cu privire la istoria românilor*. Vol. I-XXXI. Buc., 1901—1916, 31 vol.

9) Theodorescu, Barbu. *Documentarea științifică în opera lui Nicolae Iorga*. În: *Studia bibliologica*, nr. 2, 1965/1966, p. 257—309.

10) Esdalle, Arundeel. *Die Österreichische Nationalbibliothek*. In: *Esdalle Arundell. National Libraries of the World. Their History, Administration and Public Services*. Second Edition. London, 1957, p. 77—97.

Alte lucrări consultate

Stummvoll, Josef und Mayerhöfner Josef. *Elektronische Datenverarbeitungsanlagen in bibliothekarischer Verwendung*. In: *Biblos*, Wien, 16, nr. 2, 1967, p. 89—99.

Album von Wien. Ein Spaziergang durch die Stadt und ihre Umgebung in 106 Bildern. Wien, Verlag R. Lechner, f. a. 96 p.

Die Österreichische Nationalbibliothek. Geschichte Bestände, Aufgaben. 2-te, vermehrte Auflage. Wien, 1958. 80 p. („Biblos-Schriften“ Ed. 19).

Die Österreichische Nationalbibliothek in der Neuen Hofburg. Lesesäle, Katalog und Magazine der Druckschriftensammlung. Aus Anlass der Eröffnung des Erweiterungsbaues. Herausgegeben von der Generaldirektion. Wien, 1966, 66 p. + 29 f. pl.

Schätze und Kostbarkeiten. Ausstellung der wertvollsten Erwerbungen (Handschriften, Inkunabeln, Autographen, Papyri, Bücher, Musicals, Theatralia, Kartenwerke, Globen, Graphiken, Lichtbilder u.a.m.) und Bildschau der Leistungen der Österreichischen Nationalbibliothek in der Zweiten Republik, 1947—1967. Katalog. Prunksaal der Österreichischen Nationalbibliothek — 2. Juni bis 30. Sept. 1967. Wien, 1967. 99 p. + 16 f. pl.

Hunger, Herbert, *Die Papyrussammlung der Österreichischen Nationalbibliothek*. Katalog der ständigen Ausstellung. Wien, 1962. 39 p. + 16 f. pl.

SIMEON BĂRNĂUȚIU

160 de ani de la naștere

Cunoscut și apreciat îndeosebi pentru ideile, activitatea și intransigența sa politică, Simeon Bărnăuțiu, de la a cărui naștere s-au împlinit la 2 august 160 de ani, a fost totodată și unul din cei mai reprezentativi cărturari ai vremii sale.

Spirit de formație enciclopedică, preocupat adinc și constant de dezvoltarea generală a poporului român, Simeon Bărnăuțiu a lăsat în urma sa nu numai o fericită direcție politică, ci și o bogată moștenire culturală, gândirea și puterea sa de prelucrare și creație impunându-se în numeroase domenii de activitate intelectuală.

Pe lângă onul politic, care, prin proclamația de la 24 martie și prin discursul de la 2/14 mai și-a imprimat adinc numele în istoria revoluției de la 1848, se poate vorbi cu justificată îndreptățire și de filozoful și pedagogul Bărnăuțiu, de juristul, istoricul și economistul cu largi orizonturi și chiar de esteticianul preocupat de orientarea literaturii și a artelor românești.

De altfel, la baza activității sale revoluționare s-a aflat o profundă concepție filozofică, pe care a ținut să o releve nu numai prin tezele politice susținute, ci și prin traducerea și prelucrarea didactică a lucrărilor unor filozofi progresiști, a căror gândire constituia un impuls pentru lupta socială și națională a poporului român.

În legătură cu această chestiune, ținem să precizăm că Simeon Bărnăuțiu a fost primul profesor care, abandonând limba latină, a predat în Transilvania — la Blaj — filozofia laică în limba românească¹⁾. Într-o scrisoare adresată lui George Barițiu la 17 octombrie 1839, el îi scria redactorului de la Brașov: „Am început să scap pe încet... filozofia din jugul și robia limbii latinești în care gemind și înădușită fiind astăzi tare puțin au luminat mințile auzitorilor români”, ea fiind „după toată etimologia cuvintului și înțelesului numai roabă teologiei”²⁾.

Primul filozof spre care s-a îndreptat atenția didactică a lui Bărnăuțiu, concomitent cu studierea lui Kant, Leibniz și a altora, a fost Wilhelm Traugott Krug, autorul unui *System der praktischen Philosophie* (1817), în a cărui primă parte intitulată *Rechtslehre*, profesorul român a descoperit ideile fundamentale cu privire la drepturile persoanei, pe care, lărgindu-le, le-a transformat în arme pentru drepturile națiunii române³⁾.

Bărnăuțiu a tradus, pentru elevii săi, o bună parte din opera lui Krug⁴⁾, unii istorici afirmând chiar că ar fi vorba de o traducere completă a acestuia⁵⁾. „În 1839 — afirmă Papiu — Bărnăuțiu tradusese toată filozofia lui Krug și o propunea în limba națională chiar pe acel timp, când se prepara stingerea limbii și naționalității române în dietele ungurești, învățând totodată pe tine-

rii români drepturile cele înnăscute personal de libertate și egalitate atunci cînd românul nu se considera de persoană după legile țării”.

Printre operele traduse din Krug se află și manualul acestuia de filozofie, *Handbuch der Philosophie und der philosophischen Literatur*, descoperit recent și comentat de doi valoroși cercetători clujeni⁹⁾.

În 1845, îndepărtat din Blaj, Simeon Bărnuțiu se înscrie la Academia juridică din Sibiu, unde va intra în contact cu scrierile unuia din principalii reprezentanți ai școlii național-istorice germane, Frederick Karl von Savigny (*Vom Beruf unserer Zeit für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft*, 1814), pe care îl va cita și în discursul de la 2/14 mai 1848.

Ca profesor la Iași, urmînd aceleași vechi preocupări de emancipare și independență politică a poporului român, a acordat o largă atenție filozofiei lui Karl von Rotteck, cuprinsă în *Lehrbuch des Vernunftrechts und der Staatswissenschaften* (vol. I—IV, 1847), care va fi pusă la o largă contribuție în redactarea marilor sale cursuri publicate postum: *Dreptul public al românilor* (1867), *Dreptul natural privat* (1863) și *Dreptul natural public* (1870).

Cursurilor de drept, prin care s-au pus bazele științifice ale dreptului românesc, le-a adăugat și cursuri de pedagogie, logică, psihologie, antropologie, istoria filozofiei, estetică etc., el, spre deosebire de înaintașii săi, ocupîndu-se de toate disciplinele filozofice.

Unele din ele — *Pedagogia* (1870), *Psihologia empirică* și *Logica* (1871), prelucrate și traduse după I. Beck și A. H. Niemeyers — au fost publicate de către discipolii săi de la Iași, iar altele reprezentînd cea mai mare parte din scrierile sale, au rămas pînă astăzi în manuscris, păstrîndu-se în depozitul Academiei Republicii Socialiste României⁷⁾.

În cursul de estetică, ale cărui origini se găsesc de asemenea în Krug — *Geschmackslehre oder Aesthetik* — Bărnuțiu afirmă că estetica este o parte importantă a filozofiei care nu și-ar putea „dezlega problema pe deplin”, dacă nu ar întreprinde „cercetări speciale și asupra plăcerii spre ce e frumos și sublim”. În paragraful entuziaste, el se ocupă de „frumos și plăcut”, „frumosul și utilul”, „frumosul și adevărul”, „frumosul și binele” etc., precum și de diferitele ramuri ale artelor: muzică, poezie, oratorie, pictură, sculptură, teatru⁸⁾.

Vrednic de semnalat sînt și studiile sale de istorie. *Soborul cel mare al episcopului Făgărașului*⁹⁾, *O taceală de rușine și o lege nedreaptă*¹⁰⁾, *Din istoria românilor*¹¹⁾ și îndeosebi *Dreptul public al românilor*¹²⁾ care este un adevărat curs de istorie națională

scris pe bază juridică, utilizîndu-se într-o largă măsură scrierile vechilor cronicari moldoveni și munteni din secolele XVII și XVIII, studiile lui M. Kogălniceanu și N. Bălcescu, informațiile din *Arhiva Românească* și *Magazinul istoric pentru Dacia* și mai ales operele învățătorilor școlii ardelen, Petru Maior, Samuil Micu și George Șincai, a cărui *Cronică* este citată de nenumărate ori.

Afirmînd că dreptul public al românilor — în care el găsea o veritabilă forinulă a unirii românilor¹³⁾ — trebuie să fie o continuare a dreptului roman, el se relevă în domeniul juridic un latinist tot alături de categoric, comișînd aceleași exagerări ca și Petru Maior în istoric sau Timotei Cipariu în filologie.

Alături de preocupările istorice, întîlnim în scrierile sale și preocupări de limbă literară și dialectologic. Într-o scrisoare trimisă lui A. Papiu Ilarian în 17 martie 1853, pe cînd se afla la studii în Italia, el constata că „poezia nu prea merge pe la Blaj”, arătînd că literaturii din acest oraș „ar fi bine să studieze pe poeții din Tara Românească și din Moldova, ca să-și capete oarecare înlesnire în limba poetică”, fiindcă „limba Blajului e numai de teologie și predici la morți”¹⁴⁾.

Concomitent cu scrisoarea către Papiu, el publica în *Foaie pentru minte* un articol intitulat *Suvenir din Italia*, în care făcea elogiul literaturii de inspirație patriotică, preconizînd necesitatea „unui studiu profund al naturii ale cărei frumuseți este chemat poetul a cînta”¹⁵⁾.

Într-o altă scrisoare, adresată lui Ioan Maiorescu la 1 septembrie al aceluiași an, el îi semnala acestuia apariția cărții lui B. Biondelli, *Saggi sui Dialetti Gallo-Italici* apărută la Milano în 1853, atrăgîndu-i atenția, în legătură cu cercetarea graiurilor românești, asupra metodei întrebuintate de filologul italian pentru studierea dialectelor din patria sa. La 27 septembrie revenea asupra acestei probleme, exprimîndu-și dorința de a se începe și la noi o acțiune mai sistematică pentru valorificarea, pe plan comparativ, a elementelor latine ale limbii române¹⁶⁾. În același timp, el făcea să apară în *Foaie pentru minte* vechiul său memoriu din 1842, în care protestase cu energie împotriva hotărîrii dietei din Cluj de a introduce limba maghiară în toate instituțiile românești, arătînd că „limba pe care o vorbesc românii cei din Ungaria, din Ardeal și moldo românii e pe atît de o potrivă cît nici se poate zice că ar fi împărțită în dialecte, ci e numai una și aceeași care îi leagă pe toți aceștia cu o legătură dulce, frățească și îi unește într-o familie, care totdeauna cu fală nobilă s-au numit pe sine români”¹⁷⁾.

Pentru Simcon Bărnuțiu, știința nu constituia o valoare abstractă, teoretică, ci un mijloc de luminare a poporului și de ridicare social-economică a acestuia. „Știința — afirma el în 1853 — nu poate folosi pînă ce nu se lățește în popor”, relevînd necesitatea de a „ridica școale naționale și de a introduce înrînssele științele cele folositoare ca să se poată apăra poporul de pauperism”, fiindcă „nu se poate justifica importanța școalelor înaintea poporului numai cu predarea moralei și a religiei. Școala e datoare — arăta Bărnuțiu în continuare — a-1 iniția pe om cum să trăiască în vremea asta mai fericit decît pînă acum”¹⁸⁾.

Această concepție îl făcea ca încă din 1842 să combată numirea călugărilor ca profesori la școlile din Blaj, relevînd că „spiritul călugărimului urăște știința, dezvoltarea și progresul”¹⁹⁾.

Una din formele recomandate de Bărnuțiu pentru promovarea științelor erau congresele științifice naționale și internaționale, misiunea lor fiind aceea de a stimula cercetările și de a populariza inițiativele și rezultatele obținute, fiindcă, remarca el, dacă „va studia fiecare numai în stanța sa (specialitatea sa, V. N.), atunci nu se va putea face nimic”, deoarece „omul mai niciodată nu vede scăderile ingeniului propriu și ale poziției sale”²⁰⁾. În articolul consacrat congreselor științifice, el se pronunță totodată și pentru o ortografie unitară, menită să faciliteze schimburile culturale și literare între românii din toate provinciile.

★

Și în domeniul cultural-științific, ca și în cel politic, Simeon Bărnuțiu s-a impus prin ideile și acțiunile sale progresiste, prin largul orizont intelectual și prin permanența sa preocupare pentru progresul social și pentru libertatea și unitatea națională a poporului român²¹⁾.

Lui îi datorăm una din cele mai frumoase definiții românești asupra dreptului, care e în același timp o adevărată pagină de antologie a gândirii umane: „O, drept — scria el în 1842 — minunat și mare nume, cela ce ești merit a fi unul și același la toate popoarele! Tu pe cel ostenit de munca nedreaptă îl odihnești; conștiințele cele căzute și de timpuri barbare umilite le ridici; aperi pe cel slab, fii în respect și înfrunți pe cel semeț; mai luminos ești tu decît soarele și mai sfînt decît țaria cerului; unde nu strălucește lumina ta, acolo domnește întunecul veșnic, sălbătăcia, jalea și nefericirea; prin tine înfloresc bisericile și se vestejesc cu tine împreună; pentru tine e desfătare și dulceață a trăi; cinste și mărire a pătimi și a muri”²²⁾.

Vasile NETEA

Bibliografie

¹⁾ Pop, I. *Amicul familiei*. Gherla, 1890, p. 5.

²⁾ *Tribuna poporului*. Arad, nr. 43, 18 martie 1903.

³⁾ Bogdan-Duică, Gh. *Simeon Bărnuțiu*. București, 1924, p. 153.

⁴⁾ Bogdan-Duică, Gh. *op. cit.*, p. 150.

⁵⁾ Papiu-Iliarian, Al. *Istoria românilor din Dacia Superioară*. Viena, 1852, II, p. 210.

⁶⁾ Ghișe, D. și Teodor, P. In: *Cercetări filozofice*, 1964, nr. 3, p. 357—369.

⁷⁾ Vezi Dan Simonescu, *Manuscrisele lui Simeon Bărnuțiu*. In: *Hrisovul*, I, 1941, p. 459—461.

⁸⁾ Vezi despre ideile estetice ale lui S. Bărnuțiu: I. Iliescu, în *Revista de filosofie*, 1967, nr. 2; Radu Pantazi, *Simeon Bărnuțiu*, Gîndirea și opera. București, 1967, p. 77—79.

⁹⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1843, p. 4—5.

¹⁰⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1852, p. 38—39.

¹¹⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1852, nr. 11—13.

¹²⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1853, nr. 41.

¹³⁾ *Dreptului publicu*, p. 12.

¹⁴⁾ Marcu, Al. *Simeon Bărnuțiu, Al. Papiu-Iliarian și Iosif Hodoș la studii în Italia*. București, 1935, p. 78.

¹⁵⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1853, nr. 11—12.

¹⁶⁾ *Convorbiri literare*, 1902, nr. 11—12, p. 994—1003, 1126—1139.

¹⁷⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1853, nr. 38.

¹⁸⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1853, p. 321.

¹⁹⁾ *Vasárnapi Ujság*, Cluj, 1842, 4 dec.

²⁰⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1854, p. 193—195.

²¹⁾ Vezi pentru o privire generală a biografiei, idellor și activității generale a lui Simeon Bărnuțiu: Vasile Netea, *Simeon Bărnuțiu, Combattant pour les droits du peuple roumaine*. In: *Revue Roumaine d'Histoire*, 1964, nr. 3, p. 501—524; Pantazi, Radu, *Simeon Bărnuțiu, Gîndirea și opera*. Buc., Editura științifică, 1967.

²²⁾ *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, 1843, nr. 4—5.

Importanța arhivelor și a bibliotecilor marilor personalități nu mai trebuie demonstrată, iar conservarea acestora constituie nu numai o tradiție de familie, ci și un act de cultură națională.

În fondul de manuscrise și documente al Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu” al Academiei R.S. România, se află o arhivă Constantin Negruzzi, compusă din manuscrise, documente, cărți și iconografie, achiziționată între anii 1952 și 1955 de la descendenții scriitorului.

Manuscrisul cel mai prețios al acestei colecții îl constituie manualul cinegetic *Vânătorul bun sau Meșteșugul de a nu-și fi urât*. Apariția acestuia era anunțată în *Foaie științifică și literară (Propășirea)*, din 24 septembrie 1844, unde se menționa că „autorul, d. Carlu Nervil, nu primește a se prenumera decît pe acei ce știu da cu pușca. Acei ce sînt strică praf nu pot fi cunoscuți între vînători, nici printre prenumerații numitei opere”.

Manualul însă nu se tipări atunci. Păstrat în familia Negruzzi, manuscrisul avea să vadă lumina tiparului abia în epoca noastră. În 1952 apar două fragmente în revista *Studii și cercetări de istorie literară și folclor* (anul I, nr. 1—4), iar în 1967 este imprimat textul integral în volumul întâi al colecției *Documente și manuscrise literare*, editată de Academia Republicii Socialiste România. Înțocmită pe baza cunoștințelor cinegetice proprii — C. Negruzzi era el însuși vînător — lucrarea se călăuzește și după modele străine, autorul indicînd pe E. Blaze, care a fost utilizat și de Odobescu în *Pseudo-Kyngheticos*.

Ordonată într-un număr de 12 dosare, arhiva C. Negruzzi conține încă alte manuscrise literare, ce urmează a fi cercetate pentru a se stabili eventualele inedite, precum și acte și documente de familie. Portretul în ulei al scriitorului, executat în secolul trecut de pictorul Josef August Schoefft, întregeste fondul C. Negruzzi aflat în institutul amintit. Puținele cărți achiziționate din biblioteca lui C. Negruzzi ar putea reprezenta un imbold pentru o încercare de reconstituire a bibliotecii marelui prozator.

Se știe că tatăl său, paharnicul Dinu Negruți, era un iubitor de cărți, după cum ne informează fiul său în *Cum am învățat românește*. În casa sa de la Iași avea o ladă

Însemnări pe marginea unei arhive „C. NEGRUZZI”

100 de ani
de la moartea scriitorului

cu manuscrise și cărți din care cunoaștem numai lista celor în limba română: *Vișile sfinților din toate lumile*, *Moartea lui Avel* de Solomon Gessner, în traducerea lui Alecu Beldiman, *Numa Pompiliu, al doilea crai al Romei*, de cavalerul de Florian, în traducerea aceluiași, *Patimile și moartea domnului și mintuitorului nostru Is. Hs.*, de Klopstock, în versiunea lui Vasile Aaron, *Istoria lui Arghir și a preasfumoasei Elena*, de Ion Barac, *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, de Petru Maior, *Floarea darurilor*, *Intimplările războiului franțozilor și întoarcerea lor de la Moscova*, tradusă din germană de Alecu Lazaru (1814), *Talmudul*, *Letopisețul lui Nicolae Costin*, *Cavalerii lebedei (Les chevaliers du Cygne, ou La cour de Charlemagne*, 1745, de Mme de Genlis), *Inconjurarea cetății Rosela (Le siège de la Rochelle ou Le malheur de la conscience*, 1808, de Mme de Genlis), *Lentor*, tragedie în versuri și *Sapor* de Regnard, ambele traduse de Alecu Beldiman, *Noul Erotocrit* al lui Dionisie Fotino etc.

Dacă acest tezaur — prețios pentru epocă — nu a putut trece, după moartea tatălui, asupra fiului unic, fiind distrus în „bejenia” anului 1821, când „a slujit de fultuială ianicerilor”, el este important, căci reprezintă întiele lecturi în limba română ale lui Constantin Negruzzi.

Scriitorul și-a alcătuit ulterior o bibliotecă proprie, care se poate deduce, în parte, și după traducerile pe care le-a făcut din literaturi străine, căci este de presupus că avea în proprietate personală cărțile cu care lucra.

Se poate bănui, așadar, că biblioteca sa cuprindea *Trente ans ou La vie d'un joueur* (Paris, 1827) de Victor Ducange și M. Diniaux, cărcia îi dădea, în 1837, versiunea românească *Triizeci de ani sau Uitața unui jucătoriu de cărți*, melodramă în trei zile; *Maria Tudor și Angelo, tiranul Padovei* de Victor Hugo, ca și baladele marelui poet francez din care Negruzzi traduce 15; apoi, lucrări de Mme de Genlis, Lesage, Voltaire, Marmontel; scrierile lui Antioh Cantemir, Pușkin și multe altele, care se pot stabili atît din lectura atentă a operei lui C. Negruzzi, cît și din parcurgerea bibliografiei operelor sale.

Nu este în intenția noastră, pentru moment, a-i recompune biblioteca. Vom arăta numai cîteva din cărțile ce i-au aparținut cu certitudine și care se păstrează astăzi în Institutul „G. Călinescu”.

Este vorba, în primul rînd, de o ediție în limba greacă a *Caracterelor* lui Teofrast, imprimată la Viena, în 1795. Cartea poartă semnătura originală, cu caractere chirilice, a autorului nuvelei *Alexandru Lăpușneanu*:

C. Negruți, căminar. Pe paginile 2 și 3, sus, o inscripție autografă în grecește, cu data 1823, iunie 2 și cu semnătura Costachi Negruți. Nici o altă însemnare nu se constată de-a lungul celor 140 de file.

Se știe că Negruzzi cunoștea foarte bine limba greacă, întiia pe care a învățat-o, înaintea celei materne; contactul cu slovele chirilice îl ia mai tîrziu, prin *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* a lui Petru Maior.

Un prim volum de *Oeuvres dramatiques* de Goethe, tipărit la Paris, în 1825, nu poartă nici o mențiune sau vreun comentariu marginal al lui Negruzzi. Pe coperta interioară cartonată, este aplicat ex libris-ul posesorului: *Bibliothèque de Constantin Negruzzi*, indicîndu-se numărul de catalog 39.

Ex libris-ul se află și pe volumul *Die idealisch-instruktive landwirtschaftliche, ländliche und bürgerliche Pracht und Gartenbaukunst...* von Marius Wolfor, Gotha, 1829. Numărul de catalog al cărții este 76.

Menționăm, în sfîrșit, *Physiologie du goût ou Méditations de gastronomie transcendante*. Bruxelles, 1839, a lui Brillat-Savarin, înregistrată în biblioteca lui Negruzzi sub nr. 72.

Pentru a nu insista asupra unor lucruri știute, vom aminti numai că, în 1841, C. Negruzzi și M. Kogălniceanu își editau, la Cantora Foaițe sătești, lucrarea întocmîlă în colaborare: *200 rețete cercate de bucate și alte treburi gospodărești*. Un exemplar al acestei cărți a fost achiziționat de Institutul „G. Călinescu” de la Al. O. Teodorescu și are pe verso copertei interioare, în transcrierea autografă a lui G. Călinescu, cuprinsul foii de titlu ce lipsește din volum.

Prezența ex libris-ului, cu indicarea numerelor de catalog, atestă că Negruzzi ținea evidența bibliotecii sale. Este sigur că o cercetare atentă în bibliotecile publice și private poate duce la descoperirea unui număr mai mare din cărțile ce i-au aparținut.

Asupra altor cărți din fondul C. Negruzzi existent în arhiva Institutului „G. Călinescu”, în număr de 17, provenite prin generalul Mihai Negruzzi, fiul lui Iacob Negruzzi, nu insistăm, întrucît nu avem încă siguranța că ele au făcut parte, în adevăr, din biblioteca scriitorului.

Aceste cîteva însemnări, stimulate de centenarul morții lui C. Negruzzi, doresc să reprezinte, alături de un omagiu, o contribuție modestă la cunoașterea vieții și operei întemeietorului prozei românești.

Elena PIRU

În cursul lunii mai a.c., a apărut — editat de către Comitetul județean pentru cultură și artă Buzău — numărul 1/1968 din *Buletinul bibliotecilor din județul Buzău*. Editarea acestei publicații trimestriale face parte din acțiunile prin care Comitetul județean pentru cultură și artă din Buzău vine în sprijinul bunei organizări a muncii cu careta în județ. *Buletinul bibliotecilor* este *menit să asigure transmiterea sistematică a sarcinilor curente, a principalelor probleme de ordin profesional și, mai ales, promovarea metodelor și formelor celor mai eficiente, a experiențelor care au dovedit bune rezultate în activitatea bibliotecară județeană și republicană** (Cuvînt înainte).

Structura primului număr este alcătuită din: articolul *Biblioteca — focar de cultură*, semnat de prof. Dumitru Șerban, președintele Comitetului județean pentru cultură și artă Buzău, în care este subliniat rolul important ce revine bibliotecii în viața culturală a satelor noastre; rubrica *Tribuna specialistului*, care, prin materialele *Colaborarea dintre bibliotecă și cămin cultural pentru organizarea manifestărilor de masă și Accesul liber la rafturile bibliotecilor*, semnate de Alexandru Oproescu și, respectiv, de A. O. și E. D., oferă bibliotecarilor din județ îndrumări folositoare în privința acestor două aspecte ale muncii de bibliotecă; *Teme și titluri de manifestări de masă ce vor fi elaborate în anul 1968 de către Comitetul județean pentru cultură și artă Buzău și Texte pentru manifestări de masă (Nicolae Bălcescu oglindit în literatură — prezentare bibliografică; Stilpi de foc, de Paul Constant — prezentare; Cartea — principal instrument de cunoaștere — simpozion)*; rubrica de recenzii *Note de lector*, în care Florin Muscalu și Elisabeta Dobrin prezintă cărțile *Geneza luminii*, de Vitalie Cluc, și, respectiv, *Adam evadează*, de Corneliu Omescu; în sfîrșit, rubricile de diverse *Știați că...? De ce...?* și *Tradiții ale cărții și bibliotecii în județul Buzău*.

Semnalăm, în legătură cu apariția numărului 1 al *Buletinului bibliotecilor din județul Buzău*, preocuparea de prezentare a volumului în condiții grafice, editoriale, de bună calitate. Vom sugera însă necesitatea paginării volumelor viitoare, mai indicată și mai utilă decît unele înflorituri (chenare,

frontispicii, semne grafice pentru marcarea sfîrșitului materialelor etc.) care încarcă paginile și știrbesc sobrietatea unui astfel de instrument.

Ceea ce este — mai întîi de orice — demn de laudă în inițiativa Comitetului județean pentru cultură și artă Buzău, prin editarea *Buletinului bibliotecilor*, este grija vădită pentru antrenarea bibliotecii din centrul de județ și a altor biblioteci în păstrarea și continuarea activităților de îndrumare metodică, de acordare a asistenței de specialitate bibliotecarilor din comune. Sperăm că acțiunea acestui comitet județean de cultură și artă va fi îndemn și exemplu și pentru celelalte comitete similare din întreaga țară: de asemenea, îmbold pentru bibliotecile municipale (foste regionale) care au abandonat publicarea unor instrumente cu caracter metodic și de informare, destinate bibliotecilor de la sate, de a continua să sprijine pe această cale munca bibliotecarilor comunali.

Grig. V.

Aleman, Viorica. **Ghidul manifestărilor internaționale științifice, tehnice, economice.** (Congrese, simpozioane, sesiuni, expoziții). Buc., Institutul central de documentare tehnică, 1968. 192 p. rotaprint.

Așa cum se arată în prefața ghidului, „caracterul internațional al științei și tehnicii moderne se reflectă în extinderea diferitelor categorii de manifestări: congrese, conferințe, simpozioane, seminarii, tîrguri, expoziții etc.”. Ele constituie, desigur, o modalitate a organizării științei contemporane, asigură comunicarea rezultatelor cercetării și dezvoltării tehnice, eficiența gândirii creatoare și cooperarea științifică. În istoria acestui gen de manifestări, ca prim congres științific internațional poate fi socotit *Congresul de medicină de la Roma*, din 1681, care a durat 15 luni și la care au participat 46 de medici.

Ghidul prezintă informațiile necesare asupra manifestărilor care au loc în cursul acestui an (aprilie-decembrie 1968), în toate ramurile științei și tehnicii. Se indică, pe ramuri și pe specialități, tema manifestării, localitatea, data și instituția organizatoare, precum și sursa de procurare a publicațiilor ei. Caietele următoare, cu apariție bimensuală, vor anunța eventualele schimbări ce se vor ivi și noile manifestări neanunțate încă. În cadrul fiecărui domeniu, manifestările sînt incluse în ordine cronologică.

Partea I și a II-a se încheie cu un index geografic, alcătuit în ordinea alfabetică a orașelor gazdă.

Partea a III-a cuprinde sumarele culegerilor de comunicări științifice care au intrat în biblioteca Institutului central de documentare tehnică, așezate tot în ordinea specialităților, cu cota și clasificarea fiecărui volum. De asemenea, sînt indicate titlul și autorul fiecărei comunicări incluse în volumele respective. În continuare, sînt prezentate titlurile culegerilor de comunicări științifice care au fost semnate în literatura de specialitate, împreună cu adresa surselor de procurare a documentelor. Se semnalează titlul culegerii, organizatorul congresului și editorul volumului de comunicări.

Acest ghid este elaborat prin consultarea surselor internaționale specializate cele mai competente. Prin această inițiativă, Institutul central de documentare tehnică contribuie la îmbogățirea fondului de instrumente de informare, atât de necesare în munca oamenilor de știință, a tehnicienilor, în producție și în comerț.

Paul CARAVIA

MALUGANI, MARIA DOLORES. La Biblioteca en la educación agrícola superior [Biblioteca în învățămîntul agricol superior]. Turrialba, AIBDA, 1967. 13 p.

Asociația interamericană a bibliotecarilor și documentariștilor agricoli (AIBDA), cu sediul în Turrialba, Costa Rica, a elaborat un studiu documentar privind rolul bibliotecii în informarea cadrelor didactice din învățămîntul superior agricol.

Autorul prezintă o imagine de ansamblu a dezvoltării științelor agricole pe plan mondial, cu implicațiile respective asupra nevoilor de documentare, în funcție de creșterea exponențială a literaturii de specialitate. Calculele cele mai realiste par să semnaleze că există circa 20 000 de periodice în științele biologice, incluzînd medicina și agricultura, din care 4 000 publică lucrări originale. Din păcate, numai o parte din specialiști sînt familiarizați cu ceea ce apare în alte țări în domeniul respectiv de activitate și numai foarte puțini cunosc instrumentele bibliografice și toate serviciile care le stau la dispoziție prin intermediul unei biblioteci. Studiile efectuate în S.U.A., referitoare la folosirea documentării științifice, arată că 25 la sută din oamenii de știință nu cercetează de regulă literatura de specialitate, ceea ce generează paralelisme, risipă de timp și de forță de muncă pentru cercetarea unor probleme deja rezolvate.

În domeniul științelor agricole există multe instrumente bibliografice specializate, care ușurează considerabil accesul la literatură.

În Anglia, de pildă, apar 17 titluri diferite de publicații referative, editate de Commonwealth Agricultural Bureaux. În total, instrumentele bibliografice elaborate de C.A.B. ating anual 150 000 de informații documentare. *Bibliography of Agriculture* (S.U.A.) cuprinde anual circa 100 000 de indicațiuni bibliografice. Pentru anul 1968, dată fiind trecerea la metode mecanizate de prelucrare a informației, este prevăzut ca volumul de referințe publicate să crească la 250 000.

Un rol de seamă în informarea cadrelor didactice, ca și a cercetătorilor, îl au sintezele anuale intitulate „*Advances in...*” și „*Annual Reviews...*”, care acoperă în prezent foarte bine un număr mare de domenii specifice agriculturii și științelor înrudite.

Lucrarea pe care o prezentăm arată, prin cifre statistice, că publicațiile cu caracter periodic (inclusiv seriarele) sînt esențiale pentru bibliotecile agricole și, mai ales, pentru cele din învățămîntul superior. În prezent, colecțiile de periodice reprezintă peste 80 la sută din fondurile bibliotecilor agricole științifice. Se amintește că Biblioteca Națională Agricolă de la Washington primește în mod curent 20 000 de periodice (titluri). În fiecare zi, apare undeva pe glob cel puțin un nou titlu de revistă agricolă.

Interesante sînt și calculele privind indicii de folosire a revistelor de nivel academic. Astfel, într-o perioadă de 5 ani, gradul de folosire a unei reviste științifice scade de la 100 la sută la 90 la sută, iar al unei reviste de nivel mediu de popularizare, de la 100 la sută la 50 la sută.

În concluzie, se arată că rolul bibliotecii în instituțiile de învățămînt superior agricol este să ofere profesorilor și studenților posibilitatea cunoașterii noului în problemele de specialitate pe plan mondial, prin procurarea și punerea la dispoziție a materialului informativ semnificativ, a traducerilor existente, sau prin elaborarea unor instrumente proprii (bibliografii etc.), pe baza programei analitice.

Pentru a face față acestei sarcini, biblioteca trebuie să-și alcătuiască colecții potrivite obiectivelor instituției, programului de învățămînt și de cercetare și cerințelor specifice ale studenților, profesorilor și cercetătorilor. Biblioteca trebuie să posede, în același timp, colecții bune de materiale retrospective (evitînd totuși balastul), respectiv să păstreze literatura care să permită urmărirea traiectoriei de gândire originală și a ideilor noi ce ar contribui la dezvoltarea științelor agricole.

Ing. Cristian ROSKE

CORBETT, EDMUND V. An Introduction to Librarianship [Introducere în biblioteconomie]. London, James Clarke & Co., 1966. 442 p.

Ediția de față, complet revăzută și îmbogățită, este total diferită de prima ediție a cunoscutei lucrări a lui E. V. Corbett, din al cărei text s-a păstrat doar foarte puțin. În ediția a II-a, a fost lărgit scopul lucrării, iar o mare parte din conținut a fost tratată din alte puncte de vedere.

O parte considerabilă de la începutul cărții este consacrată istoricului și caracterizării bibliotecilor din Anglia. Sint înfățișate mai pe larg marile biblioteci, bibliotecile universitare, bibliotecile speciale și bibliotecile pentru copii. Analizând colaborarea dintre biblioteci, autorul se oprește la problema împrumutului interbibliotecar, arătând avantajele și dezavantajele acestuia. Folosirea împrumutului interbibliotecar conduce la achiziționarea unor titluri de cărți cit mai variate într-un număr cit mai mic de exemplare, la conservarea cărților în același loc pe termen nelimitat, la scurtarea intervalului dintre achiziții, la folosirea mai judicioasă a fondurilor bănești și la economisirea spațiului de depozitare. Ca dezavantaje, sint amintite: supraconcentrarea cererilor la bibliotecile cu profil specializat, stocarea cărților vechi, prea rar folosite, și nerezolvarea problemei periodicelor.

Legat de pregătirea cadrelor se arată că absolvenții cursurilor universitare de bibliotecari, înainte de a fi admiși într-un post de bibliotecar, sint supuși unui examen profesional. Temele pe care se axează examenul sint: „biblioteca și societatea”, „conducerea și controlul bibliotecilor”, „organizarea cunoștințelor”, „controlul și serviciul bibliografic”.

Cititorul lucrării poate găsi informații asupra organizării și istoriei asociațiilor profesionale, atât pe plan mondial, cit și a celor britanice, ca: ASLIB, Asociația bibliotecilor și Asociația bibliotecilor școlare. Se explică rolul unor organisme internaționale ca UNESCO, IFLA etc. Sarcinile acestora, în privința bibliotecilor, sint: organizarea intrunirilor de lucru, îmbunătățirea administrării bibliotecilor, urmărirea legislației aferente, încurajarea studiului și cercetării în domeniul biblioteconomiei, colectarea și publicarea informațiilor legate de activitatea bibliotecilor etc. Sint semnalate forurile care exercită controlul asupra bibliotecilor, în special asupra celor publice, și se arată felul în care acest control este exercitat. Se indică de asemenea căile de finanțare a bibliotecilor expunându-se câteva metode interesante de calcul estimativ al necesarului, pentru cereri de alocații bugetare.

Cititorul este inițiat și în problema proiectării clădirilor destinate bibliotecilor, inclusiv referitor la unele chestiuni speciale de instalații (iluminat, ventilație etc.). De

asemenea, este analizată exploatarea optimă a spațiului existent în clădirile mai vechi.

Funcțiile, organizarea și serviciile bibliotecilor municipale și provinciale sint descrise într-un capitol aparte. Este studiată problema cadrelor care deserveșc o bibliotecă și sarcinile acestora. Pentru bibliotecile municipale, sint enunțate sarcinile concrete pentru următoarele funcțiuni: bibliotecar, bibliotecar adjunct, asistent șef, inspectorul de branșă, bibliotecarii executanți, asistenții acestora, asistenții de bibliotecă. Mai sint menționate unele reguli de funcționare a bibliotecilor, precum și condițiile de acces în săli.

Foarte util pentru cei ce studiază acest manual este capitolul care se ocupă de selecția cărților, intrucit sint indicate principalele surse bibliografice apărute în Anglia și Statele Unite și sint recomandate căile de achiziții pentru diferitele feluri de documente. De la intrarea unei cărți în bibliotecă și pînă la definitivă sa așezare în depozit, se indică toate operațiile de prelucrare: recepția pe bază de factură și comandă, înregistrarea în evidența de acces, catalogarea, clasificarea, ștampilarea, etichetarea etc. Capitolul despre întreținerea fondului de publicații cuprinde pregătirea cărților pentru legătoare și procedeele de legare. În continuare, referitor la statistica obișnuită a unei biblioteci, se indică însemnarea datelor referitoare la: evidența zilnică, fondul de publicații și numărul cititorilor. Descriind practica serviciilor de împrumut, sint prezentate formele de evidența împrumutului, inclusiv metodele automate moderne care folosesc fișele perforate.

După ce sint definite noțiunile fundamentale și după ce sint prezentate numeroase exemple de clasificare curentă, este studiată problema clasificării cărților în bibliotecă. Notația în clasificare este definită ca sistem de simboluri folosit pentru reprezentarea termenilor enumerați în tabele. Ea este un ghid pentru poziția verticală sau orizontală a termenilor în plan și poate servi la găsirea rapidă a termenilor (ordine alfabetică) sau la găsirea cărților pe rafturi. Notația trebuie să fie scurtă și flexibilă. Cartea explică pe larg numai Clasificarea zecimală universală, dar menționează și clasificările mai cunoscute: Clasificarea Colon, Clasificarea Bibliotecii Congresului, Clasificarea Bliss, Clasificarea Brown etc.

Catalogul este definit ca listă a conținutului bibliotecii, într-o ordine bine determinată, întocmită în scopul ușurării folosirii colecției și care arată totodată menirea și specificul colecției. Întrebările la care răspund cataloagele de bibliotecă sint: există în bibliotecă o carte anumită, de un autor anumit? ce opere ale unui anumit autor sint în bibliotecă? ce cărți are bibliotecă despre un anumit subiect? există cărți aparținând unei anumite serii? ce cărți publicate de o anumită editură există în bibliotecă? dar cărți tra-

duse de un anumit traducător? Catalogul indică: locul cărților pe rafturi; locul și data apariției, editura; numărul volumelor, al paginilor, al planșelor, al ilustrațiilor și al hărților unci cărți; eventualele adnotări etc. Sînt prezentate apoi diferitele tipuri de cataloage, precum și regulile de cataloage.

Partea intitulată *Introducere în problema cărților de referință* este o prețioasă ucnaltă în mina cititorului. Sînt prezentate aici cele mai cunoscute publicații bibliografice și liste de cărți editate în Anglia și S.U.A., dîndu-se detalii asupra *Bibliografiei Naționale Britanice*, asupra publicațiilor guvernamentale și asupra bibliografiilor editate de Asociația bibliotecarilor englezi. Mai sînt examinate cele mai cunoscute dicționare speciale, așa-zisele concordante (conscracate: biblici, operi lui Shakespeare, celei a lui John Milton și a altor autori de mare renume), precum și așa-numitele „companions” — ghiduri în literatura engleză, franceză, americană, clasică, dramatică etc. Dicționarele de citate, de proverbe, de maxime și expresii etc. sînt studiate din punct de vedere al conținutului specific scopului și al formei de aranjare a materialului cuprins. Sînt enumerate indexurile de poezii, de cîntece, de schițe și nuvele, de piese de teatru, de literatură de ficțiune, de lucrări istorice.

Lista descriptivă a principalelor dicționare cuprinde detalii asupra istoriei lor, numărului de cuvinte, destinației fiecăruia dintre acestea. Sînt analizate dicționarele de *termini tehnici și științifici* (de pildă, din domeniul fizicii și chimiei aplicate), *lingvistice* (monolingve, tezaure, dicționare de sinonime, de dialecte, de argouri și de rîme), *biografice* (generale, cuprînzînd personalități de seamă din toate domeniile, sau speciale), *dicționare de specialitate* (juridice, medicale, teologice, tehnice, geografice).

Enciclopediile formează un capitol separat, fiind date istoria și caracterizarea lor. Sînt prezentate cele mai cunoscute lucrări enciclopedice în limba engleză: *Encyclopaedia Britannica*, *Chamber's Encyclopedia*, enciclopedia de artă universală, cea de știință și tehnologie, de fizică, enciclopedia pentru copii. Enciclopedia este definită ca sursa de la care își găsesc răspunsul marea majoritate a întrebărilor simple și exact formulate. Ea oferă o privire în ansamblu asupra cunoștințelor generale în toate domeniile, aranjate în ordine alfabetică.

Ghidul („directory”) este definit ca lucrarea care permite cercetătorului să localizeze, să identifice sau să obțină o seamă de informații despre o persoană, o organizație, sau care oferă o listă de persoane sau organizații într-o anumită profesie, ramură industrială, comerț. În cadrul acestora, sînt prezentate ghidurile postale, turistice, cărțile de telefoane, registrele de medici, dentiști, comercianți etc.

La bibliografiile care se referă la presă sînt prezentate principalele cataloage de publicității periodice și reviste de abstracte.

Anualele sînt tratate în cadrul a trei categorii: statistice, biografice și diverse. Anualele biografice oferă detalii despre personalități importante în viață. Bine cunoscutele *Who's who* apar de peste un secol; sînt descrise mai pe larg două din ele: în teatru și în artă.

Ultimul capitol este consacrat atlaselor, hărților și ghidurilor geografice. Atlasele universale „*Times*” și „*Cassell*” sînt cele mai cunoscute. Mapamondurile și hărțile pe continente și țări (geografice, economice sau turistice) sînt descrise după specificul lor. În sfîrșit, sînt prezentate publicațiile de genul „lumea în imagini”, „lumea în culori”, precum și dicționarele geografice, cuprînzînd orașe, fluvii, munți, în ordine alfabetică.

N.R.

ISTORIE

Campus, Eliza. Mica Înțelegere. Buc., Editura științifică, 1968. 408 p.

Mica Înțelegere sau Mica Antantă a fost denumirea dată alianței politice încheiate în 1920—1921 de România, Cehoslovacia și Iugoslavia în scopul păstrării statu quo-ului creat în Europa Centrală și Peninsula Balcanică în urma tratatelor de pace de la Saint-Germain, Neuilly și Trianon, preîntîmpinării actelor agresive ale statelor revizioniste și apărării granițelor statelor membre, care își desăvîrșiseră unitatea națională sau se constituiseră în state naționale în urma dezmembrării imperiului austro-ungar.

Monografia, avînd ca subiect activitatea întinsă pe cei optsprezece ani de existență a Micii Înțelegeri, atestă documentat consecvența luptei forțelor democratice și progresiste din țara noastră pentru suveranitate, independență națională și pace.

Cercetînd numeroase documente din Arhiva de Stat, din Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, precum și lucrări ale unor istorici de peste hotare, autoarea a avut posibilitatea să analizeze pe larg conținutul, caracteristicile și esența Micii Înțelegeri. Concepută în patru părți, lucrarea ne dezvăluie procesul complex de întocmire a acestei organizații politice defensive, rolul acesteia în Europa Centrală în anii crizei eco-

nomice din 1929—1933, în acțiunile pentru realizarea securității colective în Europa și cauzele care au determinat dezagregarea și sfârșitul ei.

Documentele citate relevă nenumăratele acțiuni întreprinse pe plan politic, economic și militar de statele Micii Înțelegeri, acțiuni care s-au lărgit, pe măsură ce se desfășurau evenimentele cu caracter local, central european sau european. Ne este înfățișată strădania organizației îndreptată spre stabilirea unei atmosfere de bună înțelegere între toate statele Europei Centrale, iar după instaurarea oficială a regimului fascist în Germania, căutările celor trei state de a găsi mijloace proprii de autoapărare în fața primejdiei ce le periclita patrimoniul național. În cursul anilor 1933—1936, Mica Înțelegere s-a integrat cu fermitate în politica de securitate colectivă promovată de U.R.S.S. și de Franța, a sprijinit cu căldură intrarea Uniunii Sovietice în Societatea Națiunilor, iar România și Cehoslovacia au reluat relațiile diplomatice cu U.R.S.S.

Cuprinzând o arie largă de probleme din activitatea Micii Înțelegeri, autoarea schițează politica pozitivă a acestei organizații care a servit intereselor naționale ale popoarelor României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei, devenind, prin conținutul său, un factor de echilibru și de pace nu numai în Centrul Europei, ci și pe plan european. Sînt reliefate, în acest sens, încercările lui Nicolae Titulescu, promotorul Micii Înțelegeri, ministrul de externe al României, care reprezenta organizația în Consiliul Societății Națiunilor, de a determina sancționarea Germaniei, de a asigura menținerea prestigiului Societății Națiunilor ca for mondial eficient, demersurile întreprinse de acesta în scopul realizării unei apropieri mai mari de U.R.S.S. și de Franța.

Monografia pune la îndemîna cititorilor o vastă informație asupra activității intense desfășurate de Germania nazistă pentru destrămarea Micii Înțelegeri, asupra planului german de acaparare a sud-estului Europei, în general, și a României, în special, a manevrelor întreprinse de naziști pentru anexarea Austriei, precum și asupra situației României care se găsea din ce în ce mai singură în acțiunile sale de apărare a Micii Înțelegeri, de apărare a Cehoslovaciei, dovădindu-se un aliat loial și consecvent.

După cum ne informează lucrarea, la sfîrșitul lunii septembrie 1938, Mica Înțelegere își încetase activitatea din cauza acordurilor semnate la München. Disparația acestei organizații a îngăduit Germaniei hitleriste să domine bazinul dunărean, să obțină poziții strategice și să facă presiuni asupra României și Iugoslaviei.

Fără să se limiteze la prezentarea obiectivă a unor fapte istorice, autoarea dă caracte-

ter polemic lucrării, luînd atitudine față de acei istorici care acuză Mica Înțelegere de antisovietism. Stăruind asupra unor documente, monografia concretizează relațiile reale ce au existat între România și U.R.S.S., între România și Cehoslovacia, între Cehoslovacia și U.R.S.S., dovedește caracterul defensiv al tratatelor încheiate între cele trei state care au urmărit aceleași obiective de interes vital, național, care se concretizează prin același numitor comun: păstrarea statu quo-ului teritorial. De asemenea, cercetarea unor documente — menționate de autoare — a îngăduit eliminarea unor erori, ce s-au comis în lucrări mai vechi, potrivit cărora România ar fi contribuit la dezmembrarea Cehoslovaciei.

Lucrarea *Mica înțelegere* a Elizei Campus se înscrie pe linia preocupărilor actuale ale istoriografiei românești. Conferă valoare lucrării atât ampla documentare, care stă la baza sa, cât și profunzimea concluziilor, realizarea sa literară, care, deși de specialitate, este scutită de didacticism. Se remarcă modul îngrijit în care a apărut monografia. Este de salutat ideea de a publica, în anexă, rezumatul lucrării în limbile rusă, franceză, engleză și germană.

Aurora ROȘCA

Călători străini despre Țările Române

Aflăte în zona de încrucișare a unor intense confruntări politice și diplomatice, Țările Române au atras spre ele, în tot cursul Evului mediu, numeroși călători străini. Agenți și emisari politici, cărturari, negustori, mulți dintre ei au lăsat relații și mărturii de o valoare documentară incontestabilă pentru cunoașterea trecutului patriei noastre. Încă de la mijlocul secolului trecut, istoricii noștri au început să manifeste un interes documentar, efortul lui Nicolae Iorga meri-tînd în această direcție o prețuire deosebită. Totuși problema reunirii mărturiilor străine despre România într-un adevărat *corpus* de documente a rămas deschisă. Colecția „Călători străini despre Țările Române”, pe care o inaugurează Editura științifică — sub egida Institutului de istorie „N. Iorga” —, se integrează în acțiunea întreprinsă de Academia R.S.R. de a edita sau reedita toate izvoarele documentare privind istoria națională, cu scopul de a pune la dispoziția cercetătorilor și cadrelor didactice o sursă documentară temeinică.

Colecția va apare în 10 volume (cite un volum anual) și va cuprinde aproape totalitatea relațiilor și mărturiilor străine despre Țările Române, de la mijlocul secolului al XIV-lea pînă în pragul secolului al XIX-lea. Primul volum, apărut recent, acoperă pe-

rioadă cea mai lungă din acest interval de timp, aproximativ două secole, de la 1331 până la 1550. El cuprinde numeroase relații, aparținând unor călători arabi, francezi, italieni, unguri, sirbi, ruși ș.a. — debutând cu un scurt fragment al marelui geograf arab Ibn-Battuta, care a călătorit prin Țara Românească pe la 1330—1331 — prezente sub forma unor texte originale, mărturii indirecte, descrieri geografice.

Valoarea acestor documente este, desigur, inegală, atât sub aspectul datelor, al obiectivității și al întinderii lor, cât și al ținutei lor generale. Trăsătura comună întregului volum constă în faptul că în totalitatea lor, relațiile și mărturiile călătorilor redau plastic epoca, tensiunile și contradicțiile ei. Fragmentaritatea, ca și subiectivismul, încercate unor texte aparținând oamenilor care au venit aici cu anumite scopuri, subiectivism care uneori devine părtinire evidentă sau chiar rea-credință, nu au anulat — și de altfel, nici nu puteau să anuleze, dată fiind chiar finalitatea lor — o serie de aspecte documentare importante privind meștegurile noastre.

Descrierile de ordin geografic sînt foarte frecvente, chiar dacă textul respectiv este consacrat unor aspecte strict politice sau militare. La Reicherstorffer, Verancsics, Olahus ele au o întindere apreciabilă, stabilind originea comună a Țărilor Române de la străvechea Dacie, sugerînd comunitatea unor elemente puternice care au legat de-a lungul istoriei cele trei provincii românești (ca de exemplu limba). Aceste descrieri geografice relevă dezvoltarea orașelor, resursele economice bogate, îndeletnicirile populației. Pentru Transilvania, Olahus asociază pe români celor „trei națiuni” feudale, ca pe a patra națiune, pe cînd Verancsics este fidel formulei oficiale a timpului, și doar îi „adaugă pe români” deși „îi ajung ușor la nună” pe unguri, sași și secui, menționînd însă că „nu au nici un drept... și nici o libertate”, ci „sînt iobagi” la nobilii timpului.

Aspecte sociale interesante sînt relevate de agentul pentru Transilvania al bancherilor Fugger din Augsburg, Hans Dernschwam, care descrie amănunțit industria minieră transilvană, în speță salinice (organizarea și administrarea „cămărilor”, regimul de producție și de transport al sării, condițiile de muncă grele și viața mizeră a minerilor de la salină, îndirjirea cu care își apărau drepturile, arbitrarul administrației etc.).

Lupta împotriva amenințării turcești continue, complexitatea intrigilor țesute în jurul luptei anti-otomane, pe al cărei eșichier Țările Române ocupau un loc central, se bucură de o mare atenție în multe relații și mărturii. Vitejia moldovenilor și a muntenilor este de repetate ori subliniată, ca și patriotismul maselor (țărănești, spiritul lor combativ în apărarea pămîntului strămoșesc. Iscusința politică și militară a lui Ștefan cel Mare și a lui Vlad Țepeș este relevată. mai

ales de Angiolello și de medicul venetian Matteo Muriano, care schițează portrete sobre ale acestora. În numeroase relații revine descrierea peisajului românesc, a felului de viață al diverselor straturi sociale, în unele texte nefiind omise și puternicele contraste sociale din epocă. Cîteva texte — relația episcopului Ioan de Ryza cu privire la huseiții din Moldova — relevă o trăsătură semnificativă a politicii de toleranță religioasă a lui Alexandru cel Bun, iar altele, asprimea cu care sancționau domnii Moldovei mai ales pe cei care încăleau ordinea și liniștea internă.

Documentele se citesc cu plăcere și de ne-specialiști, datorită stilului pitoresc, undei de ironie care străbate unele din ele, ascuțimii spiritului de observație al multora dintre călători. Colectivul de editori a inclus în volum — pe lângă prefața prof. M. Berza și studiile introductive ale Mariei Holban, la colecție și la volumul I — note la fiecare text, iar la multe texte, ca niște postfețe, note critice, extrem de utile, care lămuresc confuziile, interpretările părtinitoare sau imaginile deformate despre meștegurile noastre și oamenii epocii.

I. P.

Cucu, Vasile și Iancu, Dorin. *Laponii*. Buc., Editura tineretului, 1968. 152 p. + 8 f. pl.

În cadrul colecției *Oameni și locuri* a apărut recent o mică monografie a unor vechi populații din nordul Peninsulei Scandinave. Este vorba de laponi — acești ultimi nomazi din Europa — pe care cartea îi descrie sub raport complex, furnizînd cititorului un bagaj de informații prețioase.

În „marele Nord” cum au numit exploratorii imperiul rece din partea septentrională a Peninsulei Scandinave, trăiesc de milenii laponii — o populație răspîdită în limitele nordice ale Suediei, Norvegiei, Finlandei și în nord-vestul U.R.S.S. (Peninsula Kola). Peisajul aspru din această parte a Europei, nu lipsit de oarecare poezie proprie, este cunoscut sub numele generic de Laponia, deși un stat propriu-zis cu această denumire nu există.

Autorii prezintă geografia ținuturilor locuite de laponi, fastuosul spectacol al aurorelor polare și istoria populațiilor de pe aceste pămînturi — veche de milenii. Schițînd apoi trăsăturile principale (antropologice, sociale, culturale) ale laponilor, autorii pun în fața celor care răsfoiesc cartea o pildă uluitoare de adaptabilitate la mediu, un test asupra istoriei civilizației umane.

Interesante sînt capitolele care descriu renul — avutul nedespărțit al laponului, cheazăia existenței sale — și marile migrații de primăvară și toamnă, eroice epoci în adevăratul sens al cuvîntului.

Sînt înfățișate ca într-un caleidoscop original și atrăgător, obiceiurile laponilor, modurile ancestrale de vînătoare, manifestările culturale, între care arta decorativă și poezia lirică sînt demne de cele mai înalte aprecieri.

O hartă a răspîndirii laponilor și un grupaj de instantanee fotografice edificatoare completează textul mărindu-i calitățile sugestive.

Valentin FREAMĂT

BELETRISTICĂ

Arghezi, Tudor. Scrieri. Vol. 18. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 108 p.

Volumul 18 al *Scrierilor* lui Tudor Arghezi continuă să ne prezinte vastul peisaj al articolelor și notațiilor, al portretelor și crochiurilor în proză, aparținînd prestigiosului creator, prin culegerea *Cu bastonul prin București*.

Fără a se dori o monografie artistică a Capitalei, privită în evoluția ei istorică, și-rul de evocări animă tipuri și obiceiuri, străzi și colțuri de natură ale Bucureștilor de altădată și de azi. E adevărat că, așa cum ne previne în prefață autorul, nu trebuie să ne așteptăm la „un ghid pentru călăuzirea vizitatorilor sosiți cu vagonul și mașina. E vorba mai mult de o succesiune de impresii măcar și contradictorii... Dar aceste impresii pline de căldură, impregnate uneori de haz și mai toldeana de poezie sînt cel mai bun conducător dacă nu prin tot păienjenitul de răscruci și artere al orașului, pe acele drumuri spre sufletul său, cel care dă specificul fenomenelor și le imprimă ritmul.

Pentru Arghezi panorama bucureșteană apare ca o așezare presărată cu grădini surizătoare, departe de natura stilizată și geometria rece, armonioasă tocmai prin risipa spontană și primitoare de culori și miresme împurmutînd și locuitorilor generozitatea și un fel de a fi familiar și ospitalier.

Există o simetrie în alcătuirea sumarului culegerii. El se deschide cu *Bucureștii* de odinioară plin de flori, copaci și verdeată și se încheie cu *Tot Bucureștii* în care, punînd în lumină imaginea monumentală a Capitalei de azi, rod al muncii înțelepte depuse de om, Arghezi vede „o grădină, o mare grădină pe un diametru de vreo 25 de kilometri”.

Intenția de a reda atmosfera Capitalei o întîlnim de timpuriu în literatura română, încă de la mijlocul secolului trecut, cînd romanele „Misterelor” din București, prea fidele, din păcate, modelului francez *Misterele Parisului* de Eugène Sue, încercau să cuprindă caracteristicile vieții noastre citadine. De la Filimon și pînă la George Căli-

nescu în *Enigma Otiliei*, din vremea lui Caragea și pînă în perioada contemporană, aspectele Bucureștilor s-au perindat, în pagini descriptive memorabile, în fața ochilor cititorilor. Arghezi ne poartă acum din vîltoarea anilor 1929—1933, anii falimentelor spectaculoase pe care le și ironizează printr-o butadă (*Faliment*), spre etapa dezvoltării orașului după cel de-al doilea război mondial.

Constatarea că de cele mai multe ori omul cunoaște mai puțin locul unde trăiește ca stațiunea unde se odihnește sau potecile drumetiei, îl face să zugrăvească în *Urbea* un tablou general al Bucureștilor cu principalele parcuri, perspective, clădiri impozante și monumente. Din dragostea și grija cu care scriitorul ne vorbește de fiecare piatră, de fiecare simetrică orînduire urbanistică sau arhitectonică, de fiecare grădiniță ca și de fiecare parc și palat se desprinde un profund și entuziast sentiment patriotic pentru orașul de frunte al țării. Apoi, după viziunea globală, urmează o reunire de fragmente în care se conturează chipuri și case, unele încă familiare, altele dispărute.

Mai mult de jumătate de veac după ce Filimon în *Ciocoi vechi și noi* povestea de hora încinsă de locuitorii clasei de mijloc în Cișmigiu, după ce luaseră o masă îmbelșugată în aer liber, Arghezi îl însoțește aici pe Coco, înțeleptul *Biletelor de papagal*, ca să-i arate cum în această grădină mai centrală decît celelalte începe și sfîrșește primăvara bucureștenilor.

Un punct de atracție pentru scriitor e și piața. Piața Mare sau Oborul, unde se deslăș numeroase produse ale țaranilor și orășenilor din diferite regiuni ale țării. În tumultul asurzitor de strigăte și în vîlmășagul de lume se cumpără tot soiul de mărfuri, de la legume și fructe pînă la vopsele și măhuri. Legumele și fructele, transportate în care, pătrundeau pe sute de drumuri afluențe spre șoseaua București de-cu-seară pînă-n zori. Poet al microcosmosului, al „boabei și al fărâmei”, Arghezi e fermecat de „mărgeanu cîreșelor”, de „căpsunele fragile și suave”, de „indicibilul carmin al fructului rotund al ridichei” creînd o simfonie în roșu, fără să uite însă nici ceapa și usturoiul numite cu zîmbet „personalitățile aromei” (*Colea-n grădiniță*). Credincios esteticii sale, aduce pri-nos nu numai frumuseții, ci se oprește să prețuiască și cartoful, acest „urit al pămîntului” evitat de poezie și de expozițiile de pictură (*Piciocile*).

Un loc însemnat al evocărilor din volum îl ocupă, firește, străvechile datini și obiceiuri populare: vicleimul și sorcovitul, mărțișorul sau păcăleala de 1 aprilie (*Mărțișorul, Zintii April, Sorcova Sfîntului Uasile*), cărora Arghezi le cercetează originea reală sau legendară, le redă bucuria și însuflețirea. El subliniază și felul în care capacitatea creatoare, talentul poporului nostru se vedește în

astfel de prilejuri. Într-o sorcovă se pot găsi, de pildă, arată el „floarea inspirației, bobocul fanteziei” desemnându-l pe artistul autentic. Gustul și îndemnarea sînt frecvent înțilnite în multiplele îndeletniciri specifice populației românești: împletirea rogojinilor de papură, a coșurilor de răchită, lucrarea donițelor, lingurilor sau oalelor, a scoarțelor și covoarelor — obiecte vîndute pe urmă în Piața Mare sau în preajma ei, între biserică Domnița Bălașa și Spitalul Brîncovenesc (*O îndeletnicire românească, Tîrgul de covoare*).

Spectacolul tîrguicilor își are alt echivalent de pitoresc și culoare într-o serie de distrații ale moșilor, ale bilciului, care l-au atras ca subiect și pe Caragiale. Pentru a le înfățișa, Argezi împletește savoarea descripției cu arta grotescului caricatural, proprie poeziei sale satirice. Impresia este de explozie vitalistă, de „măreție vitalistă” cum califica Vladimir Străinul într-o cronică la *Cimitirul Buna-Vestire* una din trăsăturile fundamentale ale operii argeziene.

Plăcerea hoinărelii pe străzile orașului drag nu aburește lentila spiritului critic, mereu treaz la Argezi. Este denunțată cruzimea societății burgheze unde mizeria atinge adesea abisuri de necrezut (*Femeia cu cobitul, Cîinele și Maica Domnului, Natură moartă*). Vehemența revoltei față de o asemenea stare de lucruri se îngemănează cu o pronunțată notă lirică atunci cînd scriitorul evocă soarta milițiilor și ofensaților vieții (*Cerșetoarea, Singe rece*). Argezi se apleacă plin de duioșie nu numai asupra suferințelor omului, ci și a animalului sau copacului, brutalizați fără milă (*Gorunul, Gloaba*).

Reînvierea unor realități, azi dispărute, duce la fixarea în portrete sugestive a birjarului în costumul lui somptuos, a anticarului, bătrîn erudit trebăluind în dugheana sa din spatele Casei de Depuneri. Din cînd în cînd, fragmentele de evocare capătă o formă memorialistică mai precisă și-atunci sînt menționate nume cunoscute de ziaristi, scriitori și artiști, prieteni sau colegi ai autorului care iau parte la existența sa, ca Gala Galaction, N. D. Cocca, Puiu Iancovescu, Tony Bulandra, Tănase.

Prin imaginile sale de o mare plasticitate și originalitate. *Cu bastonul prin București* reușește să cuprindă aspecte de cronică citadină, făcînd să scînteieze viu și neîntinate „măcar cîteva crîmpeie, măcar o rază de curcubeie” din viața Capitalei noastre decum și de demult. Iar pana cu care sînt însemnate scenele și desenate figurile este cea înaripată a poetului, căci așa cum afirma George Călinescu în *Istoria literaturii române*: „Tudor Argezi nu este un prozator, ci un poet care se coboară cu toate aripile lirice în cronică”.

Sanda RADIAN

Ivasiuc, Al. *Interval*. Buc., Editura pentru literatură, 1968. 254 p.

Doi tineri, care s-au iubit și s-au despărțit cu doisprezece ani în urmă, se reîntîlnesc într-o sală de cursuri și se hotărăsc să facă împreună o excursie, pentru ca, departe de peisajul cotidian, să-și povestească viața lor din acest interval.

Ce forțe ascunse acționează asupra lui Ilic? de ce „trebuie să facă această călătorie?” Un sentiment de culpabilitate îi apasă conștiința. La o ședință a organizației de tineret, prietena lui, Olga — studentă la facultatea de istorie — fusese judecată pentru atitudine reacționară. Atunci și acolo Ilic, deși o cunoaștea bine, s-a raliat pledoarii celorlalți studenți, construind un discurs implacabil și Olga a fost exclusă din U.T.M. și dată afară din facultate. Elementele prezentului înglobează trecutul și se organizează în jurul nucleului central, acea ședință retrăită diferit de fiecare dintre cei doi eroi. Excursia nu anihilează rezistențele, fiecare rămînd claustrat în forul său interior. Cartea nu însumează atît confesiuni, cît autoanalize, descînderi și prospectări în straturile profunde ale conștiinței, în vederea elucidării punctelor obscure. Explicația atît de mult așteptată nu are loc, nu poate avea loc, pentru că toate punțile de legătură au fost distruse. Ilic este stăpînit de un sentiment de culpabilitate, dar își spune mereu că ceea ce s-a petrecut în trecut nu are nici o importanță, pentru că nimic „nu este ireparabil”. Încearcă să se elibereze de remușcări și își găsește circumstanțe atenuante: poate prin acuzațiile lui nedrepte de atunci a ajutat-o să ia pieptis viața. „De fapt, nu el, el n-a făcut nimic altceva atunci decît un istoric, un istoric care lua act, consemna faptul chiar în momentul în care se săvîrșise...” Aceleași impulsuri repetate odioasă îl împing să povestească episoade din „anii lui de ucenicie”. Străncopot al unui luptător ardelean, Ilic se formează în atmosfera de venerație din casa bătrîneasă a bunicii, fiica memorandistului venit acasă după lungi ani de temniță pentru ca să moară între ai săi. Tabloul lui domină încăperea unde doarme copilul și emoțiile contradicții se contopesc într-o senzație de frică, împotriva căreia trebuie să lupte. Pătruns de ideea că el este singurul și adevăratul urmaș al martirului — idee susținută la început de bunică — micul Ilic se dedublează, aspiră să-i semene antecesorului, renunțînd la jocurile caracteristice vîrstei. „Toate ocupațiile mele de pînă atunci nu se potriveau de loc cu ce devenisem. De aceea, poate din plictiseală, inventasem un joc, un fel de punte de legătură între ocupațiile mele trecute și prezente. Știam că un martir nu joacă șotron, nu se joacă de-a v-ați ascunselea, nu clădește case din cuburi, nu are jucării mecanice. De aceea îmi strîngeam

jucăriile, devenite perimate, în vara aceea, și *mă jucam de-a nu mă juca* (subl. ns.). Se produce astfel o maturizare nefirească, menită să frângă zig-zagul căutărilor, impulsurile romantice. Contopindu-se cu modelul dintr-un orgoliu exacerbat, Ilie trăiește într-o admirație permanentă față de sine însuși. Orice spontaneitate este cu incetul abolită. adevărata lui natură camuflându-se oprimată sub rigorile dogmelor, a silogismelor formale, a schemelor prestabilite. Ca student „avea obiceiul să caute doar legile, să dizolve orice act individual într-un principiu învățat dinainte”.

La cabană, Olga deapănă în noapte gânduri configurate în jurul aceluiași nucleu central. Abia atunci ea își dă seama că acuzațiile nedrepte, aruncate violent ca niște mănuși în arenă, reprezentau „complexele și experiențele triste și neconsumate” ale acuzatorilor. De ce a acceptat această excursie și ce a dorit să-și dovedească? „Voise, desigur să-și demonstreze că nu mai purta ranchiun nimănui, nici măcar lui, că toate lucrurile, cel puțin pentru ea, erau perfect lămurite”. Între un tată retras între cărți și o mamă ușurată, Olga se simte o străină. Imaginile din trecut se fugăresc, se îmbulzesc în neorînduială, cu totul în altă ordine decît cea cronologică. Eroina se revelează pe plaja de la Sf. Gheorghe, într-o vacanță petrecută acolo cu soțul ei, Petre, omul ancorat în concret, adeptul certitudinilor. Era un homo edificator, constructorul care ținea seama de lucruri fără să le fetișizeze, realitatea implicînd strădanie, muncă, dar și rezultate palpabile. Prin el, Olga se desprinde din ruajul ideilor obsesive, al coșmarului ce a urmat excluderii. Prin el și-a recîștigat încrederea în oameni și în ea însăși. Petre, mort într-un accident stupid, a devenit o „parabolă” împotriva lui Ilie.

Destinele celor doi protagoniști, întretăiate cîndva, se derulează pe linii paralele și cititorul rămîne cu impresia că niciodată Olga nu va putea trece peste tot ce a fost — chiar dacă resentimentele s-au șters — niciodată nu va putea găsi căi de comunicare cu Ilie, *nu există posibilitate de întoarcere*.

Protagoniștii sînt intelectuali din pasta eroilor lui Camil Petrescu și Anton Holban, conștiințe neliniștite, vehiculînd idei, analizîndu-se neconținut, animați de dorința de a găsi explicații fiecărui gest, fiecărei reacții sufletești.

Sondațele psihologice și episoadele evocative (îndeosebi cele din viața lui Petre în timpul secetei) îngăduie scriitorului să pună în dezbatere probleme fundamentale ale oamenilor contemporani. Cartea lui Al. Ivăsiuc constituie fără îndoială un succes al literaturii românești, vîdînd un scriitor care a distilat în mod fericit influențele livrești, subordonîndu-le unui talent autentic și original.

Elena Beram

Premiile Uniunii scriitorilor

PAUL EVERAC

Născut la București la 23 august 1924, PAUL EVERAC, pe adevăratul său nume Petre Constantinescu, avea 20 de ani în ziua Eliberării.

A făcut studii de drept. Intrarea în arena literaturii s-a produs în anul 1958, cînd a publicat o serie de schițe în revista *Tînărul scriitor și lașul literar* și o piesă, *Poarta*, în paginile *Uleiului românesc*, înregistrată de Emil Mandric ca un „debut promițător”. Piesa a fost înscrisă în repertoriul teatrelor din Iași, Ploiești, Pitești și Sibiu.

Adevărata consacrare ca dramaturg i-a fost adusă însă de piesa *Ferestre deschise*, publicată un an mai tîrziu. Tot în 1959 apar și piesele *Explozie întîrziată* și *Descoperirea*. Valoarea acestor lucrări este confirmată de includerea lor pe afișul mai multor teatre din țară și din Capitală și de adzeiunea publicului.

O dată afirmată pasiunea pentru genul dramatic, Paul Everac scrie aproape în fiecare an cite o nouă piesă: *Ochiul albastru* (1961), *Costache și viața interioară* (1962), *Ștafeta nevăzută* (1964), *Simple coincidente* (1965), *Patimi* (1967). La acestea se pot adăuga o seamă de piese într-un act, destinate formațiilor de amatori.

Paul Everac este de asemenea autorul unui scenariu de film (*Omul de lingă tine*) și al unui scenariu radiofonic (*Discurs despre o floare*).

Paralel cu activitatea de dramaturg, scriitorul desfășoară și o bogată activitate publicistică. Articolele scrise pentru ziarul *Scînteia* au fost înmănușate în volumul *Reflecții despre inteligență. Opinii*. (Buc., Editura politică, 1967).

Tot în 1967, Paul Everac a publicat volumul selectiv *Cinci piese de teatru* (Buc., E.P.L.) care cuprinde piesele: *Poarta*, *Explozie întîrziată*, *Ochiul albastru*, *Ștafeta nevăzută* și *Simple coincidente*.

Aprecierea acestor lucrări dramatice, cu o tematică profund ancorată în realitatea contemporană, a determinat încununarea autorului cu laurii unuia din premiile Uniunii Scriitorilor din acest an.

GRIGORE HAGIU s-a născut în Tg. Bujor din județul Galați, în anul 1933.

Debutează în paginile ziarului *Scînteia tineretului* în anul 1950.

Frecventează cursurile Facultății de filologie și ale Institutului de artă teatrală și cinematografică.

Debutul editorial i-l găzduiește Editura tineretului, în anul 1962, cînd îi apare în colecția *Luceafărul* primul volum de versuri, intitulat semnificativ *Autoportret în August*.

Vocația poetică i se conturează și mai pregnant în următoarele cărți: *Continentele ascunse* (Buc., E.P.L., 1965), *Sfera gînditoare* (Buc., E.P.L., 1967) și *De dragoste de țară* (Buc., Editura tineretului, 1967).

Aceste sumare date biografice nu pot decît în mică măsură să dea contur personalității acestui poet. Grigore Hagiu trebuie citit pentru a putea fi cunoscut. În versurile sale există o zonă în care transpare „clerul copilăresc”, în care visarea și puritatea se întîlnesc. Există și o altă zonă, cea a trăirilor intense, a senzațiilor paroxiste, a întrebărilor chinuitoare, care se traduc în versuri de o tulburătoare frumusețe.

Pentru volumele *Sfera gînditoare* și *De dragoste de țară*, Grigore Hagiu a primit premiul de poezie acordat de Uniunea scriitorilor.

AL. IVASIUC

AL. IVASIUC s-a născut la 12 iulie 1933 în Sighetul Marmației, unde a urmat școala medie. Diplomat al Facultății de filologie din București, a frecventat și cursurile Institutului de medicină umană, pe care nu l-a absolvit, dedicîndu-se scrisului. Debutează la *Gazeta literară* în 1964 cu o schiță intitulată *Timbrul*. Cîțiva ani se ocupă de critică literară, pentru ca în 1967 să publice la Editura pentru literatură romanul *Uestibul*, care a obținut premiul pentru proză al Uniunii scriitorilor. În 1968 a apărut romanul *Interval*, iar în momentul de față este pregătit pentru tipar romanul *Cunoaștere de noapte*.

Născut în anul 1903, PETRU MANOLIU s-a afirmat pe tărîmul literaturii în perioada dintre cele două războaie, printr-o serie de eseuri și numeroase romane: *Rabbi Haies Reful* (Buc., 1935), *Tezaur bolnav* (Buc., Cartea Românească, 1936), *Moartea nimănui* (Buc., Cugetarea, 1939), *Domnița Rali Caragea* (Buc., „Națională-Cornei”, 1939), *Creangă*. (Buc., Vremea, 1944).

Premiul Uniunii scriitorilor pe anul 1968 vine să-i încunune însă activitatea sa de traducător. (Chamisso, A. v.: *Extraordinara poveste a lui Peter Schlemihl* (Buc., E.S.P.L.A., 1956), [în colab. cu V. Eftimiu], Corneille: *Teatru*, (Buc., E.S.P.L.A., 1956) etc.).

Editura pentru literatură universală a publicat în 1967 *Muntele vrăjit* de Th. Mann, monumentală capodoperă a literaturii universale, într-o meritorie versiune românească, semnată de Petru Manoliu.

ALEXANDRU MITRU

ALEXANDRU MITRU este pseudonimul literar al lui Eugeniu Alexandru Piriianu, profesor de limba română la Liceul „Gh. Lazăr” din București.

S-a născut în anul 1914 la Craiova. A urmat cursurile Facultății de litere și filozofie din București.

Literatura pentru copii l-a atras de timpuriu. Debutul lui Al. Mitru datează din anii studenției, cînd îi apare pentru prima dată semnătura în paginile revistelor *Lumea copiilor* și *Universul literar*. Credincios publicațiilor de acest gen, după război va colabora la revistele *Licurici* și *Pogonici*.

Emisiunile de radio destinate tineretului și micilor ascultători și-au aflat în Al. Mitru inițiatorul și colaboratorul pasionat.

Premiul literar oferit de Editura tineretului în 1951 îl determină să publice primul volum *Poiana iețelor*. De atunci, an de an, au continuat să vadă lumina tiparului, în cadrul Editurii tineretului, o serie de volume dintre care menționăm doar cîteva: *Copiii muntelui de aur* (1954), *În șara legendelor* (Povești din Munții Bihorului) (1955), *Povești cu tilc* (1956) și *Alte povești cu tilc* (1961), *Basmele mării* (1957), *Palatul de argint* (1958), *Isprăvile Uiteazului Heraclie* (picșă pentru teatru de păpuși) (1959), *Legendele Olimpului*. Vol. I-II (1960, 1962), *Ma-*

teiaș Gîscarul (versiunea românească din Transilvania) (1962), *Cum a ajuns lupul cîntăreț* (Povești satești) (1963), *Din marile legende ale lumii*. Vol. I-II. (1963, 1965), *Flori pentru Mihaela*. Roman. (1964), *Întoarcerea lui Neghinița* (1965) și *Săgeata Căpităniului Ion* (1967).

Primate cu multă căldură de către cititorii și critica literară, majoritatea lucrărilor amintite au cunoscut numeroase ediții. Multe din poveștile lui Alexandru Mitru au fost traduse în limbile rusă, maghiară, germană și... japoneză. La rîndul său, scriitorul a tradus o serie de lucrări din literatura universală, dintre care menționăm doar celebra *Albina Maia* de Waldemar Bonsels.

Dintre proiectele scriitorului amintim traducerea unei cărți daneze *Copiii din Danemarca* de Karin Miachelis, un volum de povestiri istorice *Sabia de foc și romanul Ulturii de fier*, conceput ca o continuare a volumului *Săgeata Căpităniului Ion*, recent premiat de Uniunea scriitorilor, ca o încununare a întregii sale activități de povestitor.

LUCIAN RAICU

Pentru cititorii presei literare, în special ai *Gazetei literare*, numele lui LUCIAN RAICU s-a făcut cunoscut încă cu mult înainte de apariția studiului monografic *Liviu Rebreanu. Eseu* (Buc., E.P.L., 1967), distins recent cu premiul Uniunii scriitorilor pentru critică și istorie literară.

Lucian Raicu s-a născut la Iași, în anul 1934. A absolvit la București cursurile Facultății de filologie.

Primele articole de critică literară i-au fost publicate în anii 1953—1954 în paginile revistei *Viața românească*.

Actualmente, criticul Lucian Raicu lucrează la un nou studiu monografic, dedicat de astă dată lui Camil Petrescu.

DIMITRIE STELARU

Primul volum de versuri al poetului DIMITRIE STELARU, *Noaptea genului*, datează din anul 1942. Adevăratul său debut se plasează însă cu șase ani în urmă cînd, la vîrsta de 20 de ani, își publică prima plachetă de versuri, semnată cu numele de D. Petrescu-Orfanul. (Pseudonimul Dimitrie Stelaru îl datează inspirației prietenului său, poetul Eugen Jebelcanu.)

Au urmat alte volume de proză și poezie: *Ora fantastică* (Buc., 1944), *Gelu* (Buc., Editura tineretului, 1956), *Șarpele Marav și Urăjitoarele*. Feerii. (Buc., E.S.P.L.A., 1957),

Oameni și flăcări (Buc., E.P.L., 1963), *Fata pădurarului*. Basn în versuri. (Buc., Editura tineretului, 1965), *Mare incognitum* (Buc., E.P.L., 1967), *Fata fără lună* (Buc., Editura tineretului, 1967) și *Zei și prind șoareci* (Buc., E.P.L., 1968).

De la tonul de lamentație din primul volum, de la mîhnirea poetului însingurat și neîntîre, Dimitrie Stelaru a parcurs, o dată cu apropierea de oameni, drumul pînă la seninătate, tonalitate dominantă a volumului *Mare incognitum*: „...pînă la urmă am ajuns acolo / nu mai e nimic spre întineric!.../ Cine e sterp rămîne sterp. Eu urc...”

Pentru îndelungată și valoroasă activitate poetică desfășurată, Dimitrie Stelaru a fost distins de Uniunea scriitorilor cu premiul pentru poezie, acordat pentru volumul *Mare incognitum*.

PAUL SCHUSTER

Scriitor român de limbă germană, format în cadrul grupului de pe lângă revista *Neue Literatur*, PAUL SCHUSTER (născut în 1930) s-a impus atenției lumii literare o dată cu apariția povestirii sale *Der Teufel und das Klosterfräulein* (Bukarest, Jugendverlag, 1954) tradusă în limba română în anul 1957 sub titlul *Dracul și domnișoara de la mănăstire*. (Buc., Editura tineretului, 1958).

Printre celelalte lucrări ale sale, din păcate netraduse în limba română, se numără *Strahlentöse Sonne, Alle Sachen, neue Brillen, Yoko und Tadashi* (roman de mici dimensiuni pentru copii), precum și o antologie a scriitorilor de limbă germană din România *18 Ich-und ein Wir. (De 18 ori Eu și un singur Noi)*.

Redactor la revista *Neue Literatur*, Paul Schuster desfășoară și o interesantă activitate de traducător. Lui i se datorează versiunea germană a romanului *Ion* de Liviu Rebreanu. În prezent lucrează, împreună cu poetul din R.D.G. Heinz Kahlan, la traducerea unei selecții din poeziile lui Tudor Arghezi.

Uniunea scriitorilor i-a acordat unul din premiile sale din acest an pentru romanul *Fünf Litter Zuika* (Cinci litri de țuică). Romanul, conceput sub forma unei trilogii, din care au apărut pînă în prezent primele două părți, urmărește destinele a trei generații, dezvoltînd o năvelă mai veche, premiată la timpul său. Critica literară a făcut apropieri între Schieb Thummes — eroul romanului — și Ilie Moromete, cu care de altminteri este contemporan. S-au semnalat înrîndiri între Paul Schuster și Marin Preda și în ceea ce privește natura umorului.

Fünf Litter Zuika este o operă remarcabilă pe care o așteptăm, cit de curînd, în versiune românească.

CLASIFICAREA ZECIMALĂ ȘI ORGANIZAREA CATALOGULUI SISTEMATIC (VIII)

Indexul alfabetic intern al fiecărui catalog sistematic

Așa după cum am mai amintit²³⁾, indexul alfabetic tipărit în cuprinsul tabelor de clasificare zecimală inserează noțiunile care se găsesc în tabele în mod obișnuit și general, constituind un ghid alfabetic al acestor tabele, care reflectă totalitatea cunoștințelor omenești și toate posibilitățile de îndrumare pe care le oferă sistemul în sine. Fiecare catalog sistematic trebuie să fie însă dotat cu propriul său îndreptar alfabetic, care să redea numai noțiunile inserate în catalogul specific unei singure colecții. Indexul alfabetic intern al fiecărui catalog este un instrument indispensabil în îndrumarea cititorilor la cataloage, instrument care reduce la minimum dificultățile de înțelegere a mecanismului catalogului pe materii din partea cititorului; de aceea, el trebuie organizat în mod obligatoriu pe lângă fiecare catalog sistematic, cu cea mai mare grijă pentru corectitudinea și încrea lui la zi.

Funcțiile lui principale sînt de a face accesibile cititorilor noțiunile simbolizate prin cifrele zecimale ale sistemului și de a reuni alfabetic noțiunile desemnate prin vedete, asemănătoare ca exprimare, dar dispersate în diferite clase și grupe ale tabelor, din cauza ordinii sistematice. O vedetă inserată în indexul alfabetic propriu fiecărui catalog indică cititorului, în mod sigur, că bibliotecă respectivă posedă în fondurile sale una sau mai multe publicații tratînd acel subiect.

²³⁾ Vezi: *Clasificarea zecimală...* (IV). În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 4, apr 1968, p. 254.

Alcătuirea indexului alfabetic începe o dată cu constituirea catalogului sistematic și continuă pe măsura dezvoltării acestuia, completarea lui desfășurîndu-se concomitent cu intercalarea de noi fișe, și deci de noi noțiuni, în catalogul pe materii.

Indexul alfabetic se alcătuiește pe fișe de carton de format internațional (75 × 125 mm), neliniate; el se plasează în ultimele cutii ale catalogului sistematic, iar pentru a fi mai ușor depistat de cititori, etichetele care indică literele conținute în fiecare cutie vor fi confecționate din carton diferit colorat de cel al etichetelor indicînd conținutul catalogului sistematic.

Vom urmări procesul de alcătuire a indexului alfabetic prin intermediul citorva exemple. Cartea *Bazele tehnice și economice ale termoficării* de Ioan D. Stănescu a fost clasificată cu indicele 697 Instalații de încălzire, ventilație și răcire și 621.311.22 Centrale termoelectrice. După ce au fost alcătuite cele două fișe necesare pentru catalogul sistematic, se redactează și fișele pentru noțiunile din indexul alfabetic. Cea mai lesnicioasă și mai eficientă metodă de alcătuire a indexului alfabetic este metoda indexării în lanț, sistem inventat de marele bibliotecar indian S. R. Ranganathan. Pentru primul indice de clasificare din exemplul nostru, 697, se alcătuiește lanțul indicelui, de la noțiunea de detaliu prezentată de publicație, în ascendență pînă la clasa din care această noțiune face parte:

- (1) 6 Tehnică. Industrie. Agricultură
- (2) 69 Materiale de construcții. Lucrări în legătură cu construcția clădirilor

(3) 697 Instalații de încălzire, ventilație și răcire

Din verigile superioare ale lanțului de indexare, se extrag atâtea subvedete câte sînt necesare pentru a înlătura orice confuzie.

În lumina acestei reguli să încercăm a stabili vedeta pentru subiectul enunțat mai sus, în ipoteza că indexul alfabetic este la începutul constituirii sale:

(3) Încălzire, instalații, construcții de clădiri, tehnică 697

Aceasta este fișa care, intercalată în indexul alfabetic la cuvîntul-cheie *Încălzire*, va indica cititorului că în colecțiile bibliotecii se găsesc una sau mai multe publicații care tratează acest subiect și ale căror fișe se găsesc în cuprinsul catalogului sistematic sub indicele 697.

Pentru celelalte două verigi superioare ale lanțului indexării, respectiv

(2) Construcție de clădiri, tehnică 69

(1) Tehnică 6

nu se vor face fișe pentru indexul alfabetic decît în clipa în care se vor prezenta spre indexare publicații cu subiectul simbolizat de indicii 69 și 6.

Pentru cel de-al doilea indice din exemplul sus-menționat, 621.311.22, lanțul indexării va arăta în felul următor:

(1) 6 Tehnică. Industrie. Agricultură.

(2) 62 Științe tehnice. Inginerie

(3) 621 Construcție de mașini. Electrotehnică

(4) 621.3 Electrotehnică

(5) 621.31 Electrotehnică generală. Producerea și distribuția energiei electrice

(6) 621.311 Centrale electrice. Instalații de alimentare cu energie electrică

(7) 621.311.2 Împărțirea centralelor electrice din punct de vedere al surselor energetice

(8) 621.311.22 Centrale termoelectrice

Vedetele pentru acest subiect vor fi formulate în felul următor:

(8) Centrale termoelectrice, distribuție, electrotehnică 621.311.22

și

(8) Termoelectricitate, distribuție, electrotehnică 621.311.22

Ca și în cazul primului indice, s-au menționat doar subvedetele necesare pentru a nu crea formulări ambigue, iar pentru celelalte verigi ale lanțului de indexare se vor face fișe în indexul alfabetic *numai* cînd se vor ivi publicații clasificate cu acești indici.

În ipoteza că indexul alfabetic este deja constituit, se va verifica mai întîi dacă vedeta subiectului nu figurează deja în index și, în cazul în care alît vedeta și subvedetele, cît și indicele de clasificare zecimală

coincid, nu se mai face o nouă fișă pentru index. În cazul însă în care subiectul în cauză prezintă variații de nuanță în conturare, în cadrul aceluiași indice, de pildă în cazul primului indice din exemplul analizat, dacă în publicația care va primi acest indice este vorba nu de încălzire, ci de ventilație sau răcire, se va face o nouă fișă pentru veriga a treia a lanțului, care va arăta în felul următor:

(3) Ventilație, instalații, construcție de clădiri, tehnică 697

sau

(3) Răcire, instalații, construcție de clădiri, tehnică 697

Dar aceleași noțiuni din exemplul sus-menționat — încălzire și ventilație — le vom găsi în tabelele de clasificare zecimală și sub indicele 628.8 Încălzire. Ventilație. Condiționarea aerului. Climatizare. În indexul alfabetic al catalogului pe materii, subiectele inserate la acest indice se vor reflecta sub același cuvînt-cheie, urmat însă de alte subvedete, redînd verigile altui lanț de indexare:

(1) 6 Tehnică. Industrie. Agricultură

(2) 62 Științe tehnice. Inginerie

(3) 628 Tehnică sanitară

(4) 628.8 Încălzire. Ventilație. Condiționarea aerului. Climatizare

iar fișele din indexul alfabetic reflectînd subiectele clasificate sub acest indice vor fi formulate în felul următor:

(4) Încălzire. Tehnică sanitară 628.8

sau

(4) Ventilație. Tehnică sanitară 628.8

Din cele cîteva exemple expuse mai sus, tragem concluzia că alcătuirea vedetelor care vor desemna în indexul alfabetic *nu* indicele de clasificare zecimală, ci subiectul publicației, trebuie să urmăm cîteva constante:

— să fie reflectate toate cuvintele-cheie sub care subiectul ar putea fi căutat de cititor, cu maximum de precizie și minimum de ambiguitate;

— în cadrul acestei reflectări tinzînd spre exhaustivitate, să se urmărească constant limitarea volumului de fișe al indexului, pentru a nu-l face dificil în consultare;

— în general, vedetele să fie formulate prin cît mai puține cuvinte și printr-o formă gramaticală normalizată: substantivul va fi preferat adjectivului, singularul pluralului, masculinul femininului, forma lungă a infinitivului verbal formeii scurte; se vor suprima articolele și prepozițiile;

— subvedetele se iau întotdeauna din partea superioară a lanțului noțiunii de indexat și niciodată din partea inferioară a lui, pentru că termenii precedînd vedeta în lanț reprezintă contextul mai general în care se

găsește vedeta și o precizează pe aceasta, pe fiind cele de după ea o diversifică și o detaliază inutil;

— în stabilirea vedetelor, trebuie să ne punem constant întrebarea: oare cititorul poate căuta subiectul respectiv sub acest cuvânt?

Pentru sinonime se vor face atâtea fișe câte cuvinte cu același înțeles, dar prezentându-se sub un înveliș fonice diferit se pot depista, având mereu în vedere sub ce vedete ar putea căuta cititorul subiectul în cauză. Dăm mai jos câteva exemple de fișe pentru sinonime:

Igiena orașelor, tehnică sanitară	628.4
și	
Salubritate urbană, tehnică sanitară	628.4
sau	
Plagă, tratament	616—001
și	
Rană, tratament	616—001
sau	
Neurologie	616.8
și	
Sistem nervos, boli	616.8

Denumirile localităților geografice pot constitui vedete pentru indexul alfabetic, având un rol indicativ foarte util, mai ales pentru cataloagele sistematice de o mai mare întindere. Denumirile țărilor, ale subîmpărțirilor administrativ-teritoriale sau istorice ori ale localităților se stabilesc ca vedete în forma cea mai cunoscută, aceea pe care descrierea sau indicele auxiliar de loc o stabilesc, de exemplu:

Franța (45)

Pentru Republica Franceză, denumirea oficială a statului, dar care la noi în țară este puțin uzitată, se face o fișă de trimitere:

Republica Franceză
vezi
Franța

Pe fișa principală, după indicele auxiliar de loc care indică simbolul țării respective, se pot trece toți indicii principali la care cititorul poate găsi material despre țara respectivă, de exemplu:

Italia	(45)
1(45)	7(45)
32(45)	85
327(45)	9(45)
33(45)	91(45)
338(45)	92(45)
45	

Indexul alfabetic trebuie completat la zi, o dată cu intercalarea de noi fișe conținând indici ai căror conținut nu a fost concretizat în vedete, cu grija mereu prezentă a înlăturării oricărei confuzii, a economiei de fișe și a reflectării exhaustive a tuturor posibilităților de căutare a subiectelor.

Instrumentele de muncă ale clasificatorului

În munca de clasificare, bibliotecarul are nevoie de anumite surse de informare, atât de cultură generală cât și de specialitate.

În primul rând el trebuie să aibă acces direct la fondul de referință al bibliotecii, alcătuit din lexicoane, enciclopedii, dicționare, publicații de informare generală etc., pe care să-l poată consulta fie la sala de lectură (în unitățile mici și mijlocii), fie în chiar biroul rezervat secției de clasificare și catalogare (în unitățile mari, care pot achiziționa lucrările sus-menționate în mai multe exemplare).

Clasificatorul trebuie să aibă continuu pe biroul său tabelele de clasificare zecimală după care lucrează în mod curent, ca și cele două broșuri anexă la tabele. Reamintim cu acest prilej unul din principiile de bază ale metodologiei clasificării: bibliotecarul nu trebuie niciodată să clasifice din memorie, fără tabelele cu indici în față.

Este bine ca indexarea să se facă numai după o singură ediție a tabelor de clasificare zecimală, mai ales în bibliotecile mici și mijlocii. Întrebuințarea concomitentă a mai multor ediții de tabele, care introduc uneori indici diferiți ca valoare cifrică și ca dezvoltare în adincime, poate deruta de multe ori pe bibliotecarul neexperimentat.

Tabelele de clasificare zecimală sînt principalul instrument de muncă al clasificatorului. De aceea, bibliotecarul trebuie să-și noteze în cuprinsul lor toate însemnările ce-i sînt necesare în procesul muncii:

— indicii pe care nu-i mai folosește în catalog și indicii cu care i-a înlocuit;

— înțelesul indicilor noi sau mai detaliați, lanșați de fișa unică tipărită și de bibliografia națională;

— soluțiile la care a ajuns pe plan local în privința limitării, contopirii sau lărgirii înțelesului unor indici.

Un manual de clasificare zecimală neadnotat demonstrează că bibliotecarul care lucrează cu el nu și-a pus nici un fel de probleme în procesul de clasificare a publicațiilor; din contră, niște tabele minuțios completate și adnotate cu observații demonstrează

că bibliotecarul și-a însușit o metodă de lucru proprie, care îl va duce la rezultate satisfăcătoare.

Manualul de clasificare zecimală va fi însoțit de un caiet de lucru, în care clasificatorul trebuie să-și noteze :

— problemele cărora nu le-a găsit o rezolvare satisfăcătoare pe plan local și pentru care trebuie să ceară lămuriri forurilor de îndrumare ;

— nedumeririle pe care le ridică indicii din fișa tipărită, necuprinși în tabelele de clasificare zecimală uzitate în mod obișnuit ;

— operațiile de aducere la același indice sau de detaliere a unor rubrici aglomerate, pe care trebuie să le efectueze în catalogul sistematic ;

— cazurile de inconsecvență sau de întrebuințare greșită a unor indici ;

— în general, toate problemele nerezolvate sau neclare ivite în munca de indexare și de organizare a catalogului sistematic, care își cer o imperioasă soluționare.

În bibliotecile mici și mijlocii este bine ca bibliotecarul clasificator să-și formeze, cu timpul, un fișier de modele cu cazuri tipice de clasificări, a căror rezolvare este valabilă pentru o întreagă categorie de publicații. Pentru a-și forma un asemenea fișier, bibliotecarul nu va avea altceva de făcut decât să copieze încă o dată fișa publicației respective, fișă pe care o va intercala, în ordine strict sistematică, în acest fișier de modele. Se pot face asemenea fișe pentru anumite categorii de publicații, cărți apărute în colecții cu anumit specific (ghiduri tematice, geografice, istorice, publicații de popularizare a științei, de educație sanitară, civică etc.), care se clasifică după un anumit tipic ; manuale, tratate, culegeri, dicționare, enciclopedii, articole din presă, teze de disertație, albume etc., care au o clasificare multiplă sau anumiți indici auxiliari comuni.

În bibliotecile mari, în măsura în care forțele de muncă permit, este bine să se formeze un catalog sistematic de serviciu, plasat în încăperea în care lucrează clasificatorul, pentru ca acesta să-l poată consulta în orice moment. Consultarea permanentă a acestui catalog constituie, mai ales în cadrul colecțiilor dezvoltate, chezașia unei munci de indexare ordonate, uniforme, corecte. Fișa din catalogul sistematic de serviciu poate conține o descriere mai sumară, de genul fișei din catalogul alfabetic de serviciu sau din catalogul topografic, dar trebuie să conțină toți indicii de clasificare pe care bibliotecarul i-a atribuit publicației respective, cota de raft și semnul de autor (în cazul în care fondul este organizat după principiul sistematic-alfabetic) sau cota pe format (în cazul organizării fondului după acest principiu).

Catalogul sistematic de serviciu se organizează după aceleași norme după care este orânduit catalogul sistematic pentru public.

Indexarea publicațiilor este una din cele mai frumoase și mai instructive operații de tehnică de bibliotecă ; obligându-l pe bibliotecar să ia aminte la conținutul cărților ce-i intră în fonduri, această muncă îi îmbogățește cunoștințele acumulate, îl face să capete un larg orizont cultural, îl obișnuiește cu o anumită disciplină în gândire, îl face să judece lucrurile și fenomenele în mod logic, dialectic.

Munca de clasificare însă cere din partea bibliotecarului anumite aptitudini, înclinații și cunoștințe, o anumită formație intelectuală.

În general, activitatea de clasificare cere : o cultură multilaterală, îmbinată cu dorința mereu vie de îmbogățire a bagajului de cunoștințe ; logică în gândire și spirit de discernământ ; memorie și atenție susținute ; spirit autocritic avansat, exigență maximă în propria muncă ; deprinderea de a sesiza detaliul într-un context general, de a vedea și copacii și pădurea în același timp ; putere de analiză și sinteză ; o cunoaștere amănunțită a colecțiilor bibliotecii în care activează, a tendințelor prezente și viitoare de dezvoltare a lor ; un contact permanent cu cititorii, pentru a surprinde evoluția cererilor acestora și a fi în măsură a le satisface. De aceea, este recomandabil și chiar foarte util ca munca de organizare a catalogului sistematic să fie prestată pe o perioadă îndelungată de aceeași persoană și ca bibliotecarul care răspunde de alcătuirea catalogului sistematic să lucreze nemijlocit și în procesul de clasificare a publicațiilor.

Am dori să încheiem aceste lungi consultații cu privire la clasificarea zecimală cu câteva cuvinte despre viitorul acestui sistem de indexare. Calitățile lui robuste — printre care trebuie să reamintim caracterul său internațional comprehensibil, făcând cu puțină o utilizare internațională a cunoștințelor universale — îl vor face folositor încă multă vreme, cu atât mai mult cu cât forurile de dirijare — în speță Comisia Centrală de Clasificare din cadrul F.I.A.B. — depune diligențele necesare pentru înlăturarea sau cel puțin estomparea neajunsurilor lui.

Desigur, indexarea coordonată, sistemele automate de memorare și redare a informațiilor vor înlătura, și la noi în țară, într-un viitor nu prea îndepărtat, sistemul zecimal de indexare a publicațiilor în marile centre de documentare și în bibliotecile științifice, specializate. Dar clasificarea zecimală — această „cheie de boltă a gândirii și docu-

mentului", cum o numește P. Otlet²⁴⁾ — va rămâne încă mult timp singura călăuză eficientă în labirintul de informații prezentat de conținutul cărților din colecțiile unei biblioteci publice. De aceea, cunoașterea ei amănunțită este absolut indispensabilă oricărui bibliotecar calificat.

Marin SENCIUC
A. CORVĂTESCU

²⁴⁾ *Traité de documentation. Le livre sur le livre. Théorie et pratique.* Bruxelles, D. Van Keerberghen et Fils, 1934, p. 430.

BIBLIOGRAFIE

Table de clasificare zecimală, ediții universale

Classification décimale universelle. Edition abrégée. Mundaneum, 1967, 51 p.

Egyetemes tizedes osztályozás. Kövidített kiadás. 1—2 kötet. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvtudományi Kiadó, 1966. (Magyar Szabványügyi Hivatal).

Classificazione decimale universale. Edizione abbreviata italiana. Roma 1964. 443 p. (Consiglio Nazionale delle Ricerche. Centro Nazionale di documentazione scientifica).

Библиотечно-библиографическая классификация. Том. 1—24. Москва, Книга, 1962—1967.

Универсальная десятичная классификация. Москва, Издательство Всесоюзной книжной Палаты, 1962. 726 p.

Universal Decimal Classification. Abridged English Edition. London, British Standards Institution, 1961. 255 p.

Classificação Decimal Universal. Lisboa-Rio de Janeiro, 1960—1961. (Centro de Documentação Científica. — Instituto Brasileiro de Bibliografia e Documentação Comissão brasileiro de classificação decimal universal).

Classification décimale universelle. Edition abrégée en français. Edition provisoire. Projet de manuel à l'usage de Bibliothèques d'Afrique. La Haye, [1961]. 126 p. (Fédération Internationale de Documentation).

Classification décimale universelle. Edition abrégée. La Haye, 1958.

Universal Decimal Classification. — *Dezimal-Klassifikation.* — *Classification décimale universelle.* Trilingual Abridged Edition. Berlin—London, 1958. 515 p. (Fédération Internationale de Documentation).

Universal Decimal Classification. Abridged English Edition. 2-nd edition, revised 1957. London, British Standards Institution, 1957. 250 p.

Tables de classification à l'usage des services publics belges. Bruxelles, 1956. VIII+83+17 p. lto. (Services du premier ministre. Service d'Administration générale).

Classification décimale universelle. Instrument pour le travail intellectuel et la documentation sous toutes ses formes... 5-e édition internationale. O—Bruxelles, Mundaneum, 1951. (Fédération Internationale de Documentation. Publication n. 249).

Dezimal-Klassifikation. Deutsche Gesamtausgabe bearbeitet vom Deutschen Normenausschuss. Dritte internationale Ausgabe der Dezimal-Klassifikation. Lieferung 1—9, Berlin, Beuth-Verlag G.M.B.H., 1947—1952. 9 vol.

Dezimal-Klassifikation. Deutsche Gesamtausgabe bearbeitet vom Deutschen Normenausschuss. Dritte internationale Ausgabe Lieferung 1—7. Berlin—Köln, Beuth-Vertrieb G.M.B.H., 1934—1953. 7 vol.

Table de clasificare zecimală, ediții românești

Clasificarea zecimală pentru biblioteci, servicii de documentare și fișiere individuale de studii. Lucrare întocmită de un colectiv compus din: Ioan Lupu (redactor responsabil), Paul Langfelder, Atanase Lupu... [Buc.]. Editura de stat pentru imprimate și publicații, 1959. 160 p.

Extras din clasificarea zecimală. Pentru uzul bibliotecilor medicale. [Buc.]. Centrul de documentare medicală al Ministerului Sănătății, [f.a.]. 438 p. lito + erată.

Extras din clasificarea zecimală pentru uzul bibliotecilor medicale. [Buc.], 1962. 108 + 13 p. lito. (Ministerul Sănătății și Prevenției Sociale. Centrul de documentare medicală).

VACZY LEONA. Repertoriul alfabetic al clasificării zecimale medicină-biologie. [Prefață de Onisim Filipoiu]. Buc., 1964. 628 p. lito. (Institutul de medicină și farmacie Cluj. Biblioteca centrală).

Clasificarea zecimală pentru biblioteci tehnice. [Fasc. I—VI]. Buc., Institutul de documentare tehnică, 1966. 6 fasc. lito.

Clasificarea zecimală pentru biblioteci tehnice. [Ediție nouă]. Partea I—V. Buc., 1959. 5 vol. lito. (Institutul de documentare tehnică București).

Clasificarea zecimală universală pentru electrotehnică și domeniile înrudite. Ediție mixtă română, cu un indice alfabetic și un studiu critic întocmit de conf. ing. Al. Th. Popescu [și] ing. Christina Popescu. Buc., 1945. XVI + 488 p. + 13 f. pl. (Institutul român de energie. Nr. 287).

Clasificarea zecimală pentru industria petrolului și chimiei. [Buc.], 1958. 379 p. + 2 f. tab. (Ministerul Petrolului și Chimiei. Centrul de documentare).

Clasificarea zecimală pentru construcții și arhitectură și extrase necesare din celelalte domenii. Vol. I—VI. Buc., 1957. 6 vol. lito. (Ministerul Construcțiilor și Materialelor de Construcții. Centrul de documentare tehnică).

Clasificarea zecimală. Extras căi ferate. [Buc.], 1965. 259 p. (Serviciul de documentare tehnică transporturi și telecomunicații).

Clasificare zecimală universală. Ediția I română completă. Ediția a II-a germană completă. Ediția a VIII-a internațională. Clasa 63. Agricultură, economie forestieră, zootehnie, vânătoare, pescuit. (Vol. I — II Index alfabetic). Buc., Centrul de documentare agricolă, 1966. 2 vol. Vol. I. 235 p. lito; vol. II. 152 p. lito.

Clasificarea zecimală universală pentru agricultură [Traducere de ing. C. V. Roske] [Buc.], 1959. 43 p. lito. (Biblioteca Institutului de cercetări agronomice).

SFATURI PRIVIND AMENAJAREA INTERIOARĂ A BIBLIOTECILOR

Ambianța unui interior — locuință sau local public — are o influență recunoscută asupra dispoziției oamenilor. Frumosul decorativ se percepe, conștient sau inconștient, prin atmosfera specifică, adaptată funcțiunii respective.

În afară de dotările funcționale, în cazul bibliotecilor rafturile cu cărți și mesele de lectură, ambianța specifică se creează prin adaptarea tuturor elementelor de decor, a culorilor, a materialelor întrebuințate și a luminii la particularitatea sălii respective. Chiar în interiorul diferitelor tipuri de biblioteci, având în fond toate aceleași elemente funcționale, se pot diferenția expresii decorative diferite, corespunzătoare destinației specifice fiecărei ambianțe pe care trebuie să o sugereze.

Un caracter anume trebuie să aibă bibliotecile de studiu și altul biblioteca publică sau cea destinată copiilor. Astăzi, cele mai răspândite sînt tipurile de biblioteci adaptate necesităților actuale, vizînd deservirea unui cerc foarte larg de cititori, și anume bibliotecile publice organizate pe baza accesului liber al cititorilor la rafturile cu publicații.

Realizarea unei ambianțe interioare specifice se face prin combinarea logică a elementelor funcționale cu cele de decor.

Elementele funcționale sînt: circuitul, mobilierul, lumina și desigur, în primul rînd, cărțile.

Elementele de decor sînt: culoarea pereților, perdelele, covoarele, tablourile, vasele de cristal sau ceramică și alte piese. Bineînțeles, într-un anumit sens, și elementele funcționale trebuie să aibă un rol decorativ.

Pentru a da cîteva sugestii în vederea amenajării sau reamenajării unor biblioteci, vom încerca să indicăm unele scheme de dispoziții în plan, cu caracterizarea elementelor funcționale, precum și indicații pentru decorare.

Tipul modern de biblioteci publice se caracterizează prin accesul liber al cititorului la rafturi, de unde acesta își alege, singur sau cu ajutorul bibliotecarului, cartea dorită. Noua metodă de funcționare schimbă radical dispoziția în plan a spațiilor din bibliotecă.

Schimbarea sistemului cu depozit închis în săli cu acces liber al cititorilor la rafturi și dispunerea mobilierului în acest spațiu nu este numai o problemă de aranjament și de depozitare, ci o chestiune ținînd de sistemul de funcționare. Acest sistem de funcționare determină compartimentările în cadrul clădirii și așezarea mobilierului într-un mod potrivit funcțiunii.

Biblioteca modernă nu este numai un loc de împrumut și de lectură, ci și un centru confortabil de informare, unde cititorul se mișcă liber. În secția de împrumut el poate să-și aleagă cartea pentru acasă, eventual să o răsfoiască sau să o citească în parte, iar în sala de lectură să consulte publicații sau să studieze. Mobilierul și dispunerea lui trebuie să reflecte aceste funcțiuni, prevăzîndu-se și o separare a spațiului de depozitare de cel rezervat consultării publicațiilor sau înregistrării împrumutului de cărți.

Demarcarea funcțiunilor nu se face prin despărțirea cu ajutorul pereților, ci prin grupările de mobilier. Aceste funcțiuni se pot defini în grupe (spații) diferite:

1. *Zona de acces-primire.* Bibliotecile care dispun de spațiu suficient pot crea în această zonă o atmosferă de club, cu fotolii, mese și vitrine pentru expunerea materialului informativ sau a noutăților. Asemenea activități pot fi amenajate și în zona de acces a bibliotecilor comunale, cu condiția ca să existe o posibilitate de supraveghere a acestei săli din partea bibliotecarului și numai dacă nu se creează tendința ca biblioteca să se suprapună, în acest fel, activității duse de căminul cultural.

2. *Zona de control, de evidență a cititorilor și a împrumuturilor de carte.*

3. *Zona de selecție a cărților* orînduite în rafturile cu acces liber, zonă care cuprinde și spațiul de răsfoire și de consultare a publicațiilor.

4. Zona de informare.

5. *Zona de lectură și studiu.* În bibliotecile care pot acorda spațiu suficient pentru această zonă, se rezervă o încăpere separată, unde se așază rafturile cu fondul uzual al sălii de lectură, mesele de lectură și biroul bibliotecarului-custode.

Zona de acces-primire este despărțită (de cele mai multe ori cu ajutorul mobilierului) de spațiul de selecție și consultare prin zona de control și evidență. Accesul în sala de împrumut trebuie să se facă printr-o „strungă” îngustă, pentru a permite un control strict al circulației cititorilor.

Mobilierul specific fiecărei zone funcționale corespunde destinației respective.

1. În zona de acces, în măsura posibilităților, în afară de un vestiar-garderobă, se pot amplasa piesele care servesc pentru popularizarea bibliotecii și a fondurilor sale: afișiere, panouri și vitrine cu noutăți, precum și mese și scaune pentru răsfoirea ziarelor și a unor publicații ilustrate.

În această zonă, cititorii pot face schimb de păreri și, dacă spațiul este suficient de mare, se pot organiza consfătuiri cu cititorii, mici manifestări de masă sau se poate plasa un televizor sau un aparat de radio.

2. În zona de control și evidență se amplasează masa-birou a bibliotecarului-custode, în așa fel așezată, încât bibliotecarul să poată vedea toată sala cu rafturi și să aibă și controlul intrărilor și ieșirilor din sală. Pe această masă-birou (de 60—70 cm) se găsește cutia cu fișele cititorilor, fie că este îngropată în tăblia mesei, fie că formează o piesă aparte, așezată la îndemâna bibliotecarului.

Cărțile înapoiate se așază de preferință pe un cărucior (o etajeră pe rotile) care face parte din ansamblul mobilei; cu acest cărucior se transportă cărțile la rafturi. Este de dorit ca atât biroul bibliotecarului, cit și scaunul pe care stă să fie așezate pe un podium sau să aibă o înălțime mai mare, pentru ca bibliotecarul să supravegheze ușor sala de împrumut.

3. În partea cea mai importantă a bibliotecii, în zona de selecție a publicațiilor, care ocupă cea mai mare parte a suprafeței încăperii, sînt așezate rafturile cu cărți. Amplasarea lor se face după o logică bine gândită. Rafturile mai înalte, cele de 190—200 cm, se așază adosate la pereți, pe perimetrul încăperii. Executate de obicei din tronsoane de 90—100 cm lungime, rafturile au o adîncime de 18—22 cm, iar distanța între polițe este de 25—30 cm. Este bine ca, prin construcția scheletului, de lemn sau din metal, să se permită reglarea în înălțime a polițelor. La unele modele de raft, anumite

polițe se pot așeza înclinat pe verticală, pentru expunerea publicațiilor noi sau pentru organizarea unor expoziții tematice. În partea superioară a rafturilor se rezervă un loc special pentru inscripțiile care orientează pe cititor asupra conținutului rafturilor. Inscriptiile vor fi scrise întotdeauna cu litere de tipar, îngrijit desenate, într-o singură culoare și — pe cît posibil — acoperite cu sticlă.

Rafturi de înălțime medie — de 145—155 cm — sau stativete mai joase — de 115—130 cm înălțime — se așază între rafturile înalte, perpendicular sau paralel cu pereții, avînd grijă ca să rămînă spațiu suficient de circulație între rafturi. Rafturile mijlocii sau stativetele de cărți permit accesul din ambele părți, deci ele vor avea lățime dublă sau se vor așeza adosate două câte două.

Deoarece ar fi incomod pentru cititor să se aplece prea mult, polițele rafturilor trebuie să fie așezate începînd de la o înălțime de 30—35 cm de la pardoseală. Pentru o consultare mai ușoară a cărților, polițele de jos pot avea o oarecare înclinație spre spate, asigurînd un unghi vizual mai bun asupra titlurilor de pe cotoarele cărților.

Între rafturi se așază, din loc în loc, cite un scaun sau un taburet pentru a permite cititorului să răsfoiască confortabil cartea aleasă. Dacă avem spațiu suficient, se mai pot amplasa în același perimetru mese sau raștele speciale cu material informativ, bibliografii, prospecte etc. Așezarea rafturilor joase și a raștelelor se face în așa fel încît să nu obiureze vizibilitatea bibliotecarului care, de la pupitrul lui, trebuie să supravegheze tot timpul cititorii.

Zona de consultare-răsfoire este o anexă mai puțin dezvoltată a sălii de împrumut. Locul rezervat pentru această funcțiune este cel de lângă ferestre, unde nu se pot așeză rafturi. Mobilierul constă din măsuțe și scaune sau fotolii comode. Nu este un loc de studiu, ci de consultare și răsfoire, de aceea mobilierul trebuie să fie confortabil, amplasat în grupe de 2—3 fotolii la o măsuță.

4. Zona de informare cuprinde cataloagele, rafturile unde se așază lucrările și instrumentele de informare, ca și vitrinele cu noutăți. În bibliotecile mai mari, această zonă se află între zona de selecție și zona de lectură. Acolo unde există un personal mai numeros, în această zonă lucrează în permanență un bibliotecar, care răspunde și cererilor de informare. În bibliotecile mici, această zonă de informare se comasează cu spațiul de selecție și se amplasează în apropierea mesei bibliotecarului.

Mobilierul, cînd avem posibilitatea să îl comandăm din nou, trebuie să aibă o con-

strucție simplă și robustă, de preferat pe schelet metalic, cu părțile lemnoase în culoarea naturală a lemnului (stejar, fag, frasin). Pentru o ușoară întreținere, sint de preferat finisajele cu lacuri rezistente, incolore, nitrolac, poliesteri sau PALUX.

Modul de amplasare a luminii este foarte important într-o bibliotecă, căci trebuie să se asigure un nivel luminos egal și suficient pe toată suprafața încăperii. Corpurile de iluminat se vor așeza în așa fel, încât suprafața de expunere a rafturilor să nu fie umbrită.

În încăperile mai înalte de 3 m, este bine să se coboare corpurile de iluminat mai jos. Nu trebuie uitat că fluxul luminos slăbește cu pătratul distanței; deci o lampă așezată la 2 m în loc de 1 m, va da de patru ori mai puțină lumină. Nu sint indicate becurile fără ecran difuzor (glob opac pentru becuri și grătare pentru tuburi fluorescente). În cazul alegerii luminii cu tuburi fluorescente, se va ține seama de unele condiții ce trebuie respectate. Culoarea tuburilor obișnuite denaturează cromatica înspre albastru-verzui; de aceea, trebuie să alegem tuburi numite „alb cald de lux”, mai apropiate de lumina naturală de zi. Deși sint mai economice în ceea ce privește consumul de curent, tuburile fluorescente nu asigură aceeași claritate la flux luminos ca becurile incandescente. Dacă în cazul luminii cu becuri incandescente obișnuite, nivelul de iluminare de 100—150 de luși este suficient pentru lectură, în cazul utilizării tuburilor fluorescente acest nivel trebuie să ajungă la cel puțin 200 de luși.

Corpurile de iluminat cu tuburi fluorescente, așa cum se livrează ele în comerț, sint destinate utilizării industriale. Pentru un interior cum este cel de bibliotecă, este bine să se îmbrace lămpile într-o mască de o formă potrivită, prevăzută cu ecran difuzor din grătar de plastic sau placă translucidă opală. Lămpile se pot monta și pe țije, mai jos de înălțimea tavanului.

Globurile obișnuite sint nepotrivite pentru lumina incandescentă, căci au un aspect lipsit de personalitate și un sistem de difuzare a luminii nepotrivit cu necesitățile bibliotecilor. Sint mai potrivite lămpile cu flux luminos dirijat în jos, care asigură pe tavan numai o lumină generală.

Lămpile aplice, lampadarele sau lămpile de masă sint plăcute și intime, dar nepotrivite pentru funcțiunile bibliotecilor. Totuși, pentru unele efecte decorative, la intrări sau spații de circulație, se pot utiliza în mod excepțional.

Zugrăveala încăperilor trebuie să se potrivească la mărimea și înălțimea încăperilor, la destinația lor, la modul de iluminare — na-

turală sau artificială. Alegerea culorilor și a texturii zugrăvelii are o importanță deosebită, căci efectul psihologic al cromaticii de ambianță asupra dispoziției omului este binecunoscut. Există culori liniștitoare — verde, albastru, galben pal și combinațiile acestor culori —, și culori stimulative — roșu, violet și portocaliu. Există combinații cromatice de alarmă (galben dungat cu negru) și altele de atenționare (roșu cu alb).

În general, culorile se împart în culori „rece” — verde, albastru — și culori „calde” — roșu, galben, portocaliu. Fiecare culoare are complementara ei: galben cu violet, verde cu roșu etc., care se anihilează reciproc. Dozarea lor științifică este o operație complexă. În cazul nostru, este bine să se cunoască numai câteva elemente esențiale — să nu utilizăm culori violente, primare, care obosesc ochiul și reclamă o echilibrare de culori complementare, ducind astfel la un aspect tărcat. Să vedem mai jos ce culori și în ce combinații sint potrivite pentru bibliotecă.

Dacă încăperea este bine luminată, culoarea verde deschis este cea mai potrivită, deoarece complementul culorii, roșul, se găsește în cantitate suficientă în cotoarele și coperțile cărților. Este indicat să alegem o nuanță deschisă, de verde-mazăre, eventual cu un ton de gri. Tăria (valoarea) culorii se va acorda cu nivelul de iluminare. Pentru încăperi cu ferestre mai mici, se va alege o nuanță de verde-gălbui.

Culoarea galbenă este luminoasă, din gama culorilor „calde”, dar are un efect psihologic de atenționare. Ea este potrivită pentru săli cu acces liber la raft, cînd lumina naturală este slabă. Se va alege o nuanță deschisă galben-lămiie. Nu este indicată utilizarea culorii roșii nici în zugrăveli, nici în decor — față de masă sau draperii — deoarece în pete mai mari produce o anumită iritare. Se va utiliza eventual doar pentru accentuarea unor efecte decorative. Culoarea albastră este prin excelență „rece”, dar odihnitoare. Se poate folosi în încăperile de lucru, în nuanțe înspre gri deschis.

Toate suprafețele mari ale pereților se zugrăvesc în tonuri deschise, indiferent de culoare, iar tavanele numai în alb, pentru a reflecta lumina. Numai în cazul încăperilor foarte înalte, tavanele se pot zugrăvi eventual în culoarea pereților, pentru a le apropia optic. Nu trebuie uitat că tonurile deschise reflectă lumina, iar cele închise o „înghit”. Un bec — să zicem de 100 W — va da o lumină suficientă într-o încăpere de 3x4 m, cînd aceasta este zugrăvită în culori deschise, dar se va dovedi insuficient, atunci cînd nu se va reflecta din cauza culorii închise a pereților sau a altor elemente de decor.

Desenele (de exemplu, cele imprimate cu rulou) trebuie evitate cu desăvârșire în zugrăveala pereților. Copertile și cotoarele cărților au culori și motive decorative destul de variate, astfel că o zugrăveală cu desen nu ar putea produce decât un efect de confuzie. Dacă pereții nu sînt de o netezime perfectă, defectele se pot ascunde printr-o zugrăveală „stropită” în trei tonuri ale acleiași culori: de exemplu, un verde-mazăre deschis ca zugrăveală generală de fond; peste fond se stropește mărunț cu o culoare verde, ceva mai închisă decât fondul, și cu un verde foarte deschis, aproape alb. În acest fel se obține o suprafață egală, puțin „vibrată”, care ascunde eventualele inegalități ale tencuielii.

Zugrăveala de culoare se va termina cu 20—30 cm sub tavan, iar restul va fi lăsat alb. În încăperile mai joase, pînă la 3 m înălțime, pereții se vor zugrăvi în culoare chiar pînă la tavan. În acest caz nu este nevoie de nici o bordură între culoare și albul tavanului.

Doar în sala de lectură a copiilor se pot combina eventual 2—3 culori, zugrăvind pereții în culori diferite. Dacă aceste culori sînt bine acordate, formînd complementări una față de cealaltă, cromatică produce o atmosferă de veselie. Iată cîteva sugestii pentru asemenea combinații: 1. Un perete galben-oranj deschis, restul verde deschis de culoarea ierbii proaspete. 2. Un perete roșu-ciclamen (spre violet) deschis, restul galben-lămie. 3. Doi pereți de culoare galbenă, unul albastru deschis, al patrulea roșu-fraize deschis (de culoarea înghețatei de căpsuni).

Este de dorit ca în părțile mai circulante ale pardoselii să se așeze covoare sau, în lipsa acestora, linoleum. Trebuie însă evitate covoarele și preșurile cu desene. Covoarele din deșeurii de bumbac, zise de „iută”, cu motive mari în culori sau cele „persane”, cu desene orientale, strică mai mult decât ajută. Cele mai bune covoare și preșuri sînt cele de mochetă (plușate), de o singură culoare sau cu un desen mărunț, discret, gen tapet. Dacă nu le putem procura, mai bine să renunțăm la covoare.

Nu trebuie să confundăm un interior domestic cu unul de bibliotecă. Oricît am vrea să realizăm un ansamblu intim și plăcut, mijloacele utilizate nu pot fi cele de acasă. Nu vom pune covoare și carpete ca în sufrageria din apartament și nu vom agăța perdele de pluș la uși și la ferestre. Dacă la intrare sau în hol și, eventual, în secția pentru copii se mai pot utiliza draperii moderne din pînză imprimată, în alte încăperi este mai potrivit să renunțăm la ele.

Este indicat ca perdelele să fie albe, gen tul, fără desene prea vizibile, în nici un caz colorate sau cu dantele. Cele mai bune sînt cele din fire sintetice „terilenă”, ușor de spălat și foarte rezistente. Se vor monta pe galerii simple, vopsite în culoarea pereților.

Protecția contra soarelui se face cel mai bine prin perdele albe din pînză de doc, montate sub perdelele de terilenă, în așa fel încît să nu fie prea vizibile din interior. Dacă totuși avem nevoie de draperii, conform stilului construcției sau pentru despărțirea a două încăperi, vom întrebuița o țesătură unicolor mat, culoare neutră gri-havan, verde oliv, maro, ocru. Materialul poate fi un rips, distină sau altă stofă mată.

Obiectele de decor pot da o notă particulară unui interior; utilizarea și alegerea lor trebuie făcută însă cu mult discernămint.

În sala de împrumut nu este nevoie de nici un decor, căci nu există un decor mai frumos decât înseși rafturile pline de cărți. La intrare, în hol, sau (dacă există) în sala de lectură atmosfera se poate agrementa cu cîteva elemente decorative. De la început trebuie accentuat că, în ipoteza cînd nu avem piese decorative de calitate, mai bine să renunțăm la ele. Eventualele tablouri sau statuete trebuie să fie adevărate opere de artă, legate temeinic de locul de expunere. Este de preferat să avem cîteva gravuri de calitate decît reproduceri pretențioase, dar banale, sau „opere” originale de autori obscuri, lipsite de orice meșteșug. Dacă avem însă un tablou bun trebuie să-l punem în valoare pe un perete ce nu este încărcat cu alte elemente. Înălțimea de montaj cea mai avantajoasă este cea la înălțimea ochiului. Se pot compune suite din gravuri sau fotografii de artă, alăturate, în rame de aceeași mărime și factură.

În zona de acces se pot rezerva locuri speciale pentru expunerea afișelor și panourilor legate de activitatea bibliotecii. Tot aci se vor amplasa avizierele, vitrinele cu coperte de noutăți, expozițiile tematice sau de carte nouă etc. Este important, pentru aspectul estetic, ca aceste expuneri să nu aibă caracter de improvizatie, sub formă de pînze sau cartoane pe pereți, aviziere neacoperite cu geam sau afișe scrise de mînă.

Avizierele se pot amenaja ca niște vitrine plate, prinse pe perete sau pe suporturi proprii. Aceste aviziere pot forma piese de decor funcțional foarte atractive.

Un element de decor, accesibil și de efect, îl constituie plantele de interior. Cu sau fără flori, ele își găsesc locul în orice încăpere.

Dacă le păstrăm în ghivece, acestea să fie toate de un fel, eventual smălțuite. Vasele pentru florile tăiate să fie simple, fără desene sau ornamente. Este de preferat o cană fără-nească de ceramică unui vas ieftin de sticlă presată. Așezarea grupată a ghivecelor se poate face pe jardiniere, rastele sau suporturi simple făcute din metal subțire, cu permanentă grijă ca acele suporturi să concorde ca stil cu restul mobilierului.

Totuși nu este bine să se exagereze, amplasând plante mari în ciubere (decît în locuri foarte potrivite) și transformînd încăperile în mici sere. Plantele recomandate sînt cele de interior, care suportă variațiile de temperatură.

Un decor de efect și ușor de realizat se poate obține prin utilizarea unor obiecte decorative populare. Cîteva țesături, furci cio-plite sau farfurii de ceramică smălțuită pot conferi unui interior un caracter deosebit. Există însă pericolul exagerărilor. Recomandăm în special să nu se expună obiecte de serie cumpărate de la „artizanat”, false ca

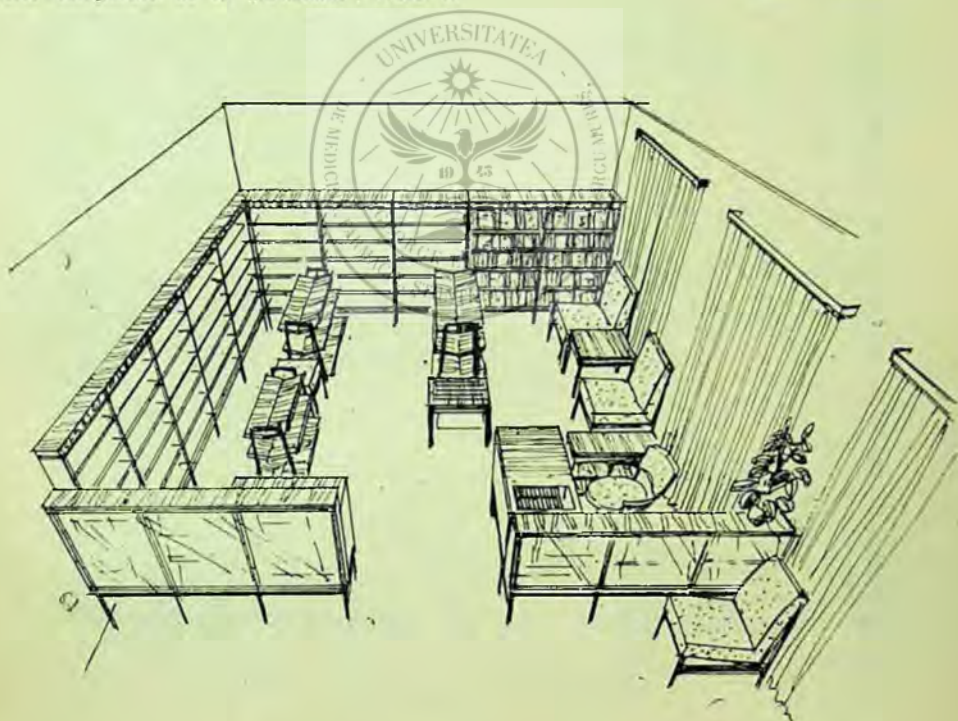
faktură și banalizate prin multiplicare. Nu avem pretenția ca fiecare bibliotecar să fie un colecționar, dar autenticitatea unui obiect de artă populară nu este numai o „marcă”, ci o condiție a decorului original, de valoare. Este bine ca, prin elementele de decor, să se caute a se păstra culoarea locală, specifică regiunii.

Decît o pînză roșie sau o față de masă banală, așezată pe o masă, mai bine un ștergar autentic, cu o farfurie sau cană de Hurzu ori de Oboga. Dacă nu le avem, să ne mulțumim cu o simplă placă de semicristal.

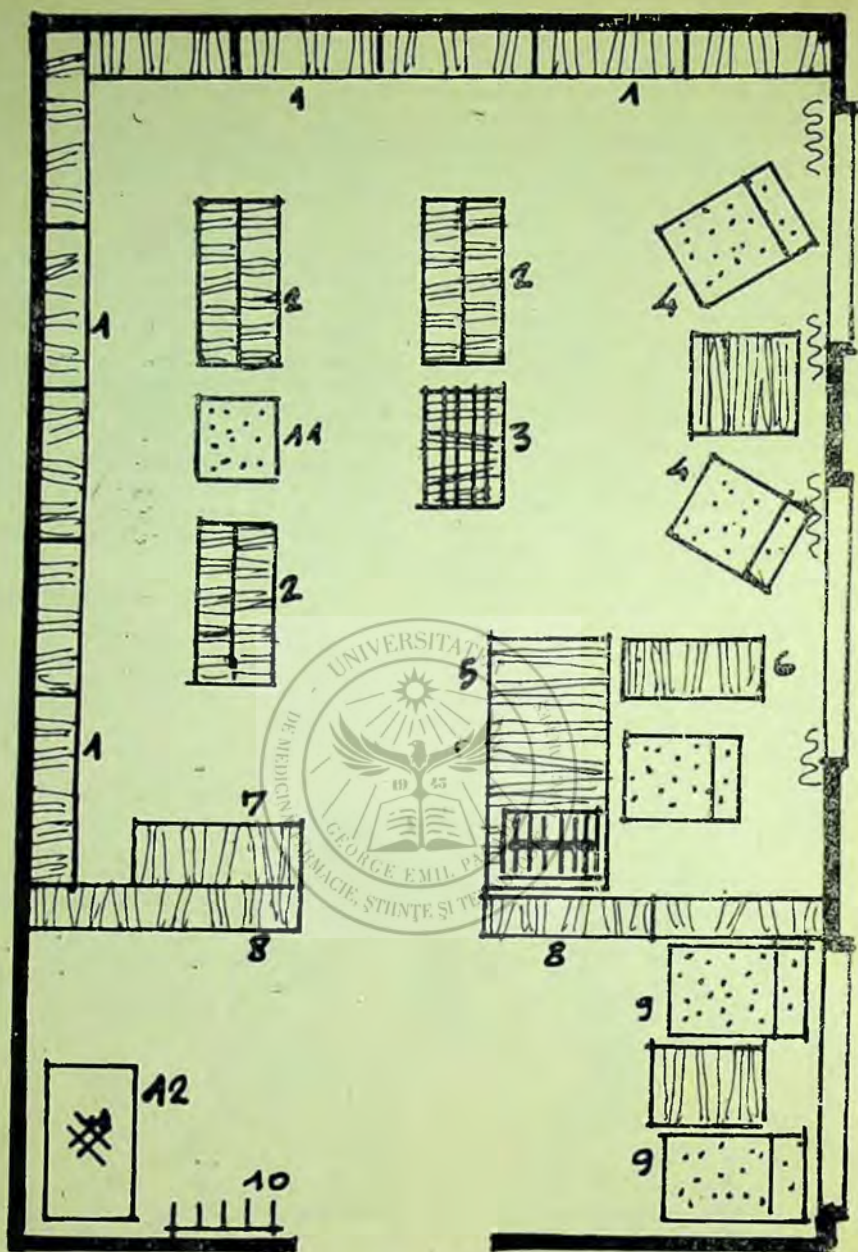
Să nu uităm că biblioteca este o școală populară permanentă. Decorul ei, aranjamentul interior trebuie să fie un exemplu de bun gust pentru toți vizitatorii ei.

Principiul călăuzitor în amenajarea interioră trebuie să fie simplitatea: piese cît mai puține, dar de valoare artistică certă. Dacă nu le avem pentru moment, mai bine să nu punem nimic.

arh. Vasile RADO

Schemă de amenajare a unei biblioteci mici, fără zonă de lectură și studiu. Zona de informare este comasată cu zona de selecție (sala cu acces liber la raft). Pentru zona de acces este rezervat un spațiu restrîns, despărțit de zona de control și selecție prin mobilier.

Schema de mobilier a sălii cu acces liber a cititorilor la rafturile cu publicații
 § într-o bibliotecă mică (plan)

1. Rafturi înalte pentru cărți și reviste.	7. Cataloage.
2. Rafturi-stative joase pentru cărți.	8. Uitrine-panouri pentru expunerea cărților noi sau a supracoperșilor, a afișelor etc.
3. Rastel pentru ziare.	9. Grup de fotolii cu măsuță.
4. Grupa de fotolii cu măsuță pentru consultare și răsfoire.	10. Cuiet.
5. Masă-pupitru pentru bibliotecar, cu cutie pentru fișele cititorilor.	11. Taburet.
6. Etajeră-cărucior pentru depozitarea provizorie a cărților înapoiate.	12. Sobă.

Pe marginea articolului *O nouă metodă de lucru la Secția împrumut a Bibliotecii regionale Dobrogea*, din nr. 12/1967 al *Revistei bibliotecilor*.

În articolul publicat în nr. 12/1967 al *Revistei bibliotecilor*, Biblioteca Dobrogea ne-a expus o metodă destul de bună privind efectuarea cu mai multă rapiditate a evidenței împrumuturilor de cărți. În fond, prin acest procedeu s-a căutat să se elimine o parte din timpul de așteptare în fața catedrei custodelui, trecând în sarcina cititorilor unele operații care aparțineau înainte în exclusivitate bibliotecarului.

La prima vedere, s-ar putea crede că nu constituie nici o dificultate pentru cititor faptul că trebuie să completeze formularul întocmit de Biblioteca din Constanța. Desigur, unii cititori se vor familiariza, în timp, cu rubricile formularului și, desigur, le vor completa corect. Sînt însă unii cititori — pensionari sau casnice, de exemplu — pentru care sistemul va ridica mereu o serie de dificultăți, și care, din această cauză, se vor îndepărta de biblioteca unde trebuie să depună eforturi neplăcute pentru a împrumuta o carte. În aceste cazuri, tot bibliotecarul va fi acela care va completa buletinul de cerere. Și din punct de vedere material credem că sistemul preconizat la Constanța prezintă unele greutăți pentru bibliotecile mai mici: el presupune cu necesitate instalarea unei mese speciale, cu tot ce trebuie pentru scris, la care cititorii să poată sta pe scaune pentru a completa formularele; or, atunci cînd secția de împrumut se reduce la o încăpere

de 3x4 m, cu rafturi de jur împrejur, masa fiecăruia va ocupa mult spațiu și va incomoda pe cititori, fie că va fi neîndestulătoare și atunci rîndul se va forma din nou inevitabil, în fața catedrei de împrumut.

Colectivul Bibliotecii municipiului Turnu Măgurele, preocupat de problema mării timpului afectat îndrumării lecturii cititorilor și a reducerii „scriptologiei” la înregistrarea împrumuturilor, a introdus metoda evidenței cu ajutorul fișelor de carte: ea constă în mutarea fișei cărții din buzunărașul existent pe coperta a 3-a a cărții în plicul care formează fișa cititorului și în trecerea datei de restituire pe foaia de termen lipită pe coperta a 2-a a cărții. Plicurile afectate fiecărui cititor le-am confecționat din fostele fișe de cititori, nefolosite, adaptate în acest scop.

Introducînd această metodă, am realizat, pe lîngă o mai judicioasă întrebuițare a timpului de muncă al bibliotecarului-îndrumător, o mare economie de materiale, căci o dată completate fișele de carte pentru tot fondul și toate plicurile de cititori la înscriere acestea rămîn valabile pentru mai mulți ani.

Opinăm deci că metoda ținerii evidenței împrumuturilor cu ajutorul fișei cărții este mult mai avantajoasă decît sistemul preconizat de Biblioteca din Constanța, deoarece scutește atît pe cititor cît și pe bibliotecar de îndeplinirea unui întreg șir de formalități, de a căror inutilitate ne-am convins de mult.

Ana ALEXANDRESCU
Biblioteca municipiului
Turnu-Măgurele

Эм. ДРОБ и Н. СТРАТОНЕ: <i>Библиотекарь и социолог</i> (III)	455	но-просветительная деятельность выдающегося трансильванского политического деятеля)	486
Арон ГРЮНБЕРГ: <i>Контроль над работой библиотек. Схемы и методы контроля и анализа работы сельских библиотек.</i> (Тематика данных, собираемых на основе первичного учета : обобщение документальных данных)	460	Елена ПИРУ: <i>Заметки в связи с архивом К. Негруцци.</i> (Рукописи, хранящиеся в Институте Литературоведения им. Дж. Кălinescu)	489
Арнольд ХУТТМАНН и Павел БИНДЕР: <i>Филип Молдовянул, румынский первопечатник</i>	473	Труды по специальности. Алеман, Виорика: <i>Справочник международных научных, технических, экономических мероприятий.</i> Малугани, Мария Долорес. <i>La Biblioteca en la educaci3n agricola superior;</i> Кольберт, Едмунд В. <i>An Introduction to Librarianship</i>	491
Николае ВАТАМАНУ: <i>Экслибрис доктора Николае Игна</i>	476	Василе РАДО: <i>Советы в связи с внутренним оформлением библиотек.</i> (Для работников небольших библиотек)	507
Валериу МОЛДОВЯНУ: <i>Традиция и новаторство в Национальной Библиотеке Австрии</i>	480		
Василе НЕТЯ: <i>Симеон Бăрнуццу: 160-летие со дня рождения.</i> (Науч-			

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Emanoil DROB et N. STRATONE: <i>Bibliothécaire et sociologue</i> (III).	455
Aron GRÜNBERG: <i>Le contrôle de l'activité des bibliothèques. Schéma et méthodes de contrôle et d'analyse des bibliothèques communales.</i> (Thématique des données qui peuvent être fournies par l'évidence primaire; synthèse des dates documentaires)	460
Arnold HUTTMANN et Pavel BINDER: <i>Philippe le Moldave, le premier en date des typographes roumains</i>	473
Nicolae VĂTĂMANU: <i>L'Ex-libris du docteur Nicolae Igna</i>	476
Valeriu MOLDOVEANU: <i>Tradition et innovation à la Bibliothèque National de l'Autriche</i>	480
Vasile NETEA: <i>Simeon Bărnuciu. 160 ans depuis sa naissance.</i> (Les préoccupations scientifico-culturelles du grand homme optilique transylvain)	486
Elena PIRU: <i>Notes en marge d'une archive "C. Negruzzi".</i> (Les manuscrits de l'Institut d'histoire littéraire „G. Călinescu")	489
Ouvrages de spécialité: Aлеман, Виорика: <i>Le guide des manifestations internationales scientifiques, techniques, économiques;</i> Малугани, Мария Долорес: <i>La Biblioteca en la educaci3n agricola superior</i> (La bibliothèque dans l'éducation agricole supérieure); Колберт, Едмунд В. <i>An Introduction to Librarianship</i> (Une introduction à la bibliothéconomie)	491
Vasile RADO: <i>Conseils pour l'aménagement intérieur des bibliothèques.</i> (A l'intention des bibliothécaires des petites bibliothèques)	507

S U M M A R Y

Emanoil DROB and N. STRATONE: <i>Librarian and Sociologist</i> (III)	455
Aron GRÜNBERG: <i>The Control of the Libraries' Activity. Control and Analysis Schemes and Methods of Community Libraries.</i> (Topical data according to the accessioning in stock book; synthesis of documentary data)	460
Arnold HUTTMANN and Pavel BINDER: <i>Filip Moldoveanu, the First Romanian Printer</i>	473
Nicolae VĂTĂMANU: <i>The Ex-Libris of Docteur Nicholas Igna</i>	476
Valeriu MOLDOVEANU: <i>Tradition and Innovation at the Austrian National Library</i>	480
Vasile NETEA: <i>Simeon Bărnuciu. The 160th Anniversary of his Birth</i> (Cultural and scientific concerns of the great Transylvanian politician)	486
Elena PIRU: <i>Marginalia to the C. Negruzzi Archives.</i> (The manuscripts of the „G. Călinescu" Institute of Literary History)	489
<i>Specialized Works:</i>	
Aлеман, Виорика: <i>A Guide to the Scientific, Technical and Economical International Events;</i> Малугани, Мария Долорес. <i>La Biblioteca en la educaci3n agricola superior;</i> Колберт, Едмунд В. <i>An Introduction to Librarianship</i>	491
Vasile RADO: <i>Suggestions Concerning the Inner Lay Out of Libraries.</i> (Advice to the small libraries' librarians)	507